

**TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞININ MULTİ-MOORA
YÖNTEMİ İLE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ**

Ömer DİNÇER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İşletme Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Yılmaz AKYÜZ

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2016

TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞININ MULTI-MOORA YÖNTEMİ İLE FİNANSAL PERFORMANS ANALİZİ

Ömer Dinçer

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yılmaz Akyüz

Haziran 2016, 204 Sayfa

ÖZET

1970'li yıllarda Dünya'da petrole olan ihtiyacın artması sonucu Orta-Doğu ülkelerinde önemli miktarda sermayenin birikmesi ile bu sermayenin İslam'a uygun bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla bu ülkelerde faaliyetlerine başlayan İslami bankacılık, daha sonra tüm Dünya'da faizsiz bankacılık adı altında batı ülkelerinde de hızlıca gelişmiştir.

Türkiye'de İslami bankacılık 1983 senesinde ÖFK ismi ile başlamış, 2005 senesinde yeni bir bankacılık türü olarak kabul edilmiş ve gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ile katılım bankaları, mevduat bankaları ile eşit haklara ve yükümlülüklerle sahip olmuşlardır. Bundan sonra diğer bankalarla aynı şartlarda rekabet eder duruma gelen katılım bankalarının performanslarının analiz edilmesi önemli hale gelmiştir. Bu amaçla ilk olarak Türkiye'de katılım bankalarının bankacılık sektöründeki yeri, toplanan ve kullanılan fonların, aktiflerin, öz kaynakların, şube sayılarının ve personel sayılarının gelişimi açılarından değerlendirilmiş daha sonra Türkiye'de uygulanan finansal yeniliklere yer verilmiştir. Son olarak Türkiye'de faaliyet gösteren 4 katılım bankasının 2006-2014 yılları arasındaki performansları Multi-MOORA yöntemiyle ölçülmüş ve performanslar değerlendirilmiştir. Uygulama sonucunda 2008 Dünya Ekonomik Krizi'nin katılım bankalarının performanslarını etkilediği görülmüştür. 2014 yılı için önem katsayısı ile elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, finansal oranlar negatif değerler içerdiğinde Multi-MOORA yönteminin hatalı sonuçlar verdiği görülmüş ve yöntemin geliştirilmesi önerilmiştir. Multi-MOORA yöntemi ile performans ölçümü yapılırken, kullanılan finansal oranların ve bu oranları oluşturan bilanço verilerinin yıllar içindeki eğilimlerinin dikkatlice analiz edilmesi gerektiği ve elde edilen sıralamaların bu eğilimlerle karşılaştırılması tavsiye edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Multi-MOORA Yöntemi, Performans Analizi

FINANCIAL PERFORMANCE ANALYSIS OF PARTICIPATING BANKING IN TURKEY WITH MULTI-MOORA METHOD

Ömer Dinçer

Uşak University Social Sciences Institution

Advisor: Doç. Dr. Yılmaz Akyüz

June 2016, 198 Pages

ABSTRACT

By reason of the increase in demand for petroleum in the World in 1970, huge amount of capital has been accumulated in Middle-East countries. Islamic Banking has emerged from using this capital in an islamic manner in these countries and also it has grown up rapidly in West countries with the name Non-Interest Banking

Islamic banking in Turkey has started in 1983 with the name “ÖFK” and then it was accepted as a new banking type in 2005. Hence with the new legislation, participating banks have had the same rights and obligations as classic banks. After that year it became important to analyse the performances of participating banks when they reach a competitive level as other banks. For that reason, the situation of participating banks in Turkish banking sector is viewed from development of collected and borrowed funds, assets, equities, number of agencies and number of staff perspectives. Then the financial changes in participating banking between 2006-2014 is discussed. Finally the performance of four participating banks between years of 2006-2014 are assessed with Multi-MOORA method, and performances are evaluated. Consequently, it is noticed that the 2008 World Financial Crisis affected performances of participating banks and if the financial ratios have negative values the result of Multi-MOORA method is wrong. So we suggest that Multi-MOORA method should be developed. We also suggested that the trends of the financial ratios and the balance sheet data over years should be analysed delicately and should be compared with the findings during the analysis.

Key Words: Participating Banks, Multi-MOORA Method, Performance Analysis

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
EŞİTLİKLER LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: FAİZSİZ BANKACILIK SİSTEMİ	3
1.1 FAİZSİZ BANKACILIK KAVRAMI	3
1.2 FAİZSİZ BANKACILIĞIN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ.....	3
1.2.1 Dini Nedenler	3
1.2.2 İktisadi Nedenler	4
1.2.3 Sosyal Nedenler	5
1.2.4 Politik Nedenler	5
1.3 FAİZSİZ BANKACILIĞIN AMAÇLARI.....	5
1.4 FAİZSİZ BANKACILIĞININ DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ6	
1.5 FAİZSİZ BANKALARININ FAALİYETLERİ	8
1.5.1 Faizsiz Bankaların Fon Kullanma Yöntemleri	9
1.5.1.1 Vadesiz (Cari) Mevduat Hesabı.....	9
1.5.1.2 Vadeli(Ticari) Mevduat Hesabı	9
1.5.2 Faizsiz Bankaların Fon Kullandırma Yöntemleri	9
1.5.2.1 Mudarebe (Profit Sharing Agreement).....	10
1.5.2.2 Muşareke (Equity Participation).....	11
1.5.2.3 Murabaha (Cost Plus Financing)	12
1.5.2.4 İcara (Leasing)	14
1.5.2.5 Selem (Advance Puschase)	15
1.5.2.6 İstisna (Work in Progress)	15
1.5.2.7 Sukuk (Islamic Bonds)	16
1.5.2.8 Teverruk (Insurance)	18
1.5.2.9 Komodite (Commodity Murabaha) ve Ters Murabaha (Reverse Murabaha).....	19

2. BÖLÜM:TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI VE UYGULANAN FİNANSAL YENİLİKLER.....	21
2.1 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI	21
2.1.1 Türkiye'de Katılım Bankacılığı'nın Tanımı	21
2.1.2 Türkiye'de Katılım Bankacılığı İlkeleri.....	22
2.1.2.1 Faizsizin Yasak Oluşu	22
2.1.2.2 Risk Paylaşımı Esası	22
2.1.2.3 Belirsizliğin Yasak Oluşu ve Sözleşmenin Önemi.....	23
2.1.2.4 Spekülasyonsuz İşlem	23
2.1.2.5 Faaliyet Alanlarında Kısıt.....	23
2.1.3 Türkiye'de Katılım Bankacılığının Kısa Tarihçesi	23
2.2 TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARI. 26	
2.2.1 Albaraka Türk Katılım Bankası.....	27
2.2.2 Asya Katılım Bankası	29
2.2.3 Kuveyt Türk Katılım Bankası	33
2.2.4 Türkiye Finans Katılım Bankası	35
2.2.5 Ziraat Katılım Bankacılığı	37
2.2.6 Vakıf Katılım Bankası	37
2.3 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ BANKACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YERİ	38
2.3.1 Katılım Bankalarının Kaynak Yapısındaki Gelişmeler	38
2.3.2 Katılım Bankalarının Aktifler Açısından Gelişimi	41
2.3.3 Katılım Bankalarının Öz Kaynak Açısından Gelişimi	42
2.3.4 Katılım Bankalarının Şube ve Personel Sayıları Gelişimi.....	43
2.4 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ FAALİYETLERİ VE GETİRDİĞİ FİNANSAL YENİLİKLER.....	45
2.4.1 Türkiye'de Katılım Bankalarının Fon Toplama Yöntemleri.....	45
2.4.1.1 Özel Cari Hesaplar ile Fon Toplama	45
2.4.1.2 Katılım Hesapları ile Fon Toplama.....	46
2.4.2 Türkiye'de Katılım Bankalarının Fon Kullandırma Yöntemleri..	48
2.4.2.1 Kurumsal Finansman Desteği.....	49
2.4.2.2 Bireysel Finansman Desteği	49
2.4.2.3 Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı.....	49
2.4.2.4 Finansal Kiralama	50

2.4.2.5	Mal Karşılığı Vesaik Finansmanı.....	50
2.4.2.6	Ortak Yatırımlar.....	50
2.4.2.7	Karz-ı Hasen.....	51
2.4.2.8	Sukuk (Kira Sertifikaları).....	51
2.4.2.9	Tekafül.....	53
2.4.2.10	Gayri Nakdi Krediler	53
2.4.3	Katılım Bankalarının Diğer Faaliyetleri	54
2.4.4	Türkiye'de Katılım Bankalarında Uygulanan Finansal Yenilikler 55	
3.	BÖLÜM: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS ÖLÇÜMÜ VE MOORA YÖNTEMİ	57
3.1	BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS ANALİZİ ve ÖNEMİ.....	57
3.1.1	Performans Kavramı	57
3.1.2	Performans Analizi ve Önemi	58
3.1.3	Bankacılık Sektöründe Performans Göstergeleri	59
3.2	ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ	64
3.2.1	Ağırlıklı Toplam Yöntemi	64
3.2.2	Ağırlıklı Çarpım Yöntemi	65
3.2.3	Veri Zarflama Analizi Yöntemi	66
3.2.4	Gri İlişkisel Analiz Yöntemi.....	66
3.2.5	Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi.....	67
3.2.6	Analitik Ağ Süreci Yöntemi	67
3.2.7	ELECTRE Yöntemi.....	68
3.2.8	TOPSIS Yöntemi.....	69
3.2.9	VIKOR Yöntemi	69
3.2.10	PROMETHEE Yöntemi	70
3.2.11	MOORA Yöntemi	70
3.2.11.1	MOORA Oran Metodu	72
3.2.11.2	MOORA Referans Nokta Yaklaşımı.....	73
3.2.11.3	MOORA Önem Katsayısı	74
3.2.11.4	MOORA Tam Çarpım Formu Yöntemi.....	76
3.2.12	Multi-MOORA Yöntemi	76
3.3	LİTERATÜR TARAMASI	78

3.3.1	ÇKKV Yöntemleri ile Banka Performansı	78
3.3.1.1	Türkiye'de Yapılan Çalışmalar	78
3.3.1.2	Uluslararası Çalışmalar	81
3.3.2	Multi-MOORA Yöntemi ile Yapılan Çalışmalar	83
4.	BÖLÜM: TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ MULTİ-MOORA YÖNTEMİ İLE PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	85
4.1	UYGULAMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ	85
4.2	UYGULAMADA KULLANILAN VERİ SETİ.....	86
4.3	ÇALIŞMADA KULLANILACAK VERİLERİN BELİRLENMESİ	87
4.3.1	Sermaye Yeterliliği.....	88
4.3.2	Aktif Kalitesi.....	88
4.3.3	Likidite	89
4.3.4	Karlılık	89
4.3.5	Gelir Yapısı.....	89
4.4	MOORA YÖNTEMİ UYGULAMASI.....	89
4.4.1	2006 Yılı Sonuçları	90
4.4.2	2007 Yılı Sonuçları	97
4.4.3	2008 Yılı Sonuçları	104
4.4.4	2009 Yılı Sonuçları	111
4.4.5	2010 Yılı Sonuçları	118
4.4.6	2011 Yılı Sonuçları	125
4.4.7	2012 Yılı Sonuçları	132
4.4.8	2013 Yılı Sonuçları	139
4.4.9	2014 Yılı Sonuçları	146
4.5	GENEL DEĞERLENDİRME	167
	SONUÇLAR VE ÖNERİLER	170
	KAYNAKÇA	173
	EKLER.....	187

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı	28
Tablo 2. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler	28
Tablo 3. Asya Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı.....	31
Tablo 4. Asya Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler	32
Tablo 5. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı.....	34
Tablo 6. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler	34
Tablo 7. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı.....	36
Tablo 8. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler	36
Tablo 9. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı	37
Tablo 10. Vakıf Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı.....	38
Tablo 11. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Toplanan Fon Gelişimi	39
Tablo 12. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Kullanılan Fon Gelişimi.....	40
Tablo 13. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Aktif Gelişimi	41
Tablo 14. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Öz Kaynak Gelişimi	42
Tablo 15. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Şube Sayısı Gelişimi	43
Tablo 16. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Personel Sayısı Gelişimi	44
Tablo 17. Finansal Sağlık Endeksi Değerleri	61
Tablo 18. ÇKVV Yöntemlerinin Karşılaştırılması	85
Tablo 19. Finansal Oranlar ve Alt Oranlar	87
Tablo 20. Finansal Oranlar ve Alt Oranlara Ait Önem Katsayıları.....	88
Tablo 21. 2006 Yılı Bilanço Değerleri.....	90
Tablo 22. 2006 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	90
Tablo 23. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	91
Tablo 24. Normalize Matris	92
Tablo 25. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	93
Tablo 26. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	94

Tablo 27. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	95
Tablo 28. Tam Çarpım Formu Yöntemi.....	96
Tablo 29. Katılım Bankaları 2006 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	96
Tablo 30. 2007 Yılı Bilanço Değerleri.....	97
Tablo 31. 2007 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	97
Tablo 32. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	98
Tablo 33. Normalize Matris	99
Tablo 34. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	100
Tablo 35.Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	101
Tablo 36. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	102
Tablo 37. Tam Çarpım Formu Yöntemi.....	102
Tablo 38.Katılım Bankaları 2007 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	103
Tablo 39. 2008 Yılı Bilanço Değerleri.....	104
Tablo 40. 2008 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	104
Tablo 41. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	105
Tablo 42. Normalize Matris	106
Tablo 43. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	107
Tablo 44. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	108
Tablo 45. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	109
Tablo 46. Tam Çarpım Formu Yöntemi.....	109
Tablo 47. Katılım Bankaları 2008 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	110
Tablo 48. 2009 Yılı Bilanço Değerleri.....	111
Tablo 49. 2009 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	111
Tablo 50. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	112
Tablo 51. Normalize Matris	113
Tablo 52. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	114
Tablo 53. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	115
Tablo 54. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	116
Tablo 55. Tam Çarpım Formu Yöntemi.....	116
Tablo 56. Katılım Bankaları 2009 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	117
Tablo 57. 2010 Yılı Bilanço Değerleri.....	118
Tablo 58. 2010 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	118
Tablo 59. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	119
Tablo 60. Normalize Matris	120

Tablo 61. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	121
Tablo 62. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	122
Tablo 63. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	123
Tablo 64. Tam Çarpım Formu Yöntemi	123
Tablo 65. Katılım Bankaları 2010 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	124
Tablo 66. 2011 Yılı Bilanço Değerleri.....	125
Tablo 67. 2011 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	125
Tablo 68. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	126
Tablo 69. Normalize Matris	127
Tablo 70. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	128
Tablo 71. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	129
Tablo 72. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	130
Tablo 73. Tam Çarpım Formu Yöntemi	130
Tablo 74. Katılım Bankaları 2011 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	131
Tablo 75. 2012 Yılı Bilanço Değerleri.....	132
Tablo 76. 2012 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	132
Tablo 77. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	133
Tablo 78. Normalize Matris	134
Tablo 79. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	135
Tablo 80. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	136
Tablo 81. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	137
Tablo 82. Tam Çarpım Formu Yöntemi	137
Tablo 83. Katılım Bankaları 2012 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	138
Tablo 84. 2013 Yılı Bilanço Değerleri.....	139
Tablo 85. 2013 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	139
Tablo 86. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	140
Tablo 87. Normalize Matris	141
Tablo 88. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	142
Tablo 89. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	143
Tablo 90. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	144
Tablo 91. Tam Çarpım Formu Yöntemi	144
Tablo 92. Katılım Bankaları 2013 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	145
Tablo 93. 2014 Yılı Bilanço Değerleri.....	146
Tablo 94. 2014 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	146

Tablo 95. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	147
Tablo 96. Normalize Matris	148
Tablo 97. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	149
Tablo 98. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	150
Tablo 99. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	151
Tablo 100. Tam Çarpım Formu Yöntemi	151
Tablo 101. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	152
Tablo 102. Bank Asya 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma	153
Tablo 103. Albaraka Türk 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma.....	154
Tablo 104.Kuveyt Türk 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma	154
Tablo 105. Türkiye Finans 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma	155
Tablo 106. 2014 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar.....	156
Tablo 107. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama.....	156
Tablo 108. Normalize Matris	157
Tablo 109. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)	158
Tablo 110. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama.....	159
Tablo 111. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama.....	160
Tablo 112. Tam Çarpım Formu Yöntemi	160
Tablo 113. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	161
Tablo 114. Bank Asya için 2013-2014 Yılları Arasındaki Finansal Oranlardaki Değişim.....	162
Tablo 115. Oran Metodu Yaklaşımı.....	164
Tablo 116. Referans Noktası Yaklaşımı 1. Aşama	165
Tablo 117. Referans Noktası Yaklaşımı 2. Aşama	166
Tablo 118. Tam Çarpım Formu Yöntemi	166
Tablo 119. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları	167
Tablo 120. Dokuz Yıllık Performans Sıralaması.....	168

EŞİTLİKLER LİSTESİ

EŞitlik 1.....	65
EŞitlik 2.....	65
EŞitlik 3.....	72
EŞitlik 4.....	72
EŞitlik 5.....	73
EŞitlik 6.....	73
EŞitlik 7.....	74
EŞitlik 8.....	75
EŞitlik 9.....	75
EŞitlik 10.....	76

KISALTMALAR

AAS	Analitik Ağ Süreci
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AHS	Analitik Hiyerarşi Süreci
A.Ş.	Anonim Şirket
ATM	Automatic Teller Machine
BDDK	Banka Denetleme ve Düzenleme Kurumu
DESİYAB	Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası
DJIM	Dow Jones Islamic Market
EFT	Electronic Fon Transfer
ELECTRE	Elimination and Choice of Translating Reality English
FSE	Finansal Sağlamlık Endeksi
GİA	Gri ilişki analizi
GIIS	Global Islamic Index Series
GRI	Global Reporting Initiative
İKB	İslam Kalkınma Bankası
MOORA	Multi -Objective optimization on basis of Ratio Analysis
NCB	The National Commercial Bank
ÖFK	Özel Finans Kurumları
POS	Point of Sale
PROMETHEE	The Preference Ranking Organization METHod for Enrichment Evaluation

RAPM	Risk-Adjusted Performance Measure
RAROC	Risk Adjusted Return On Capital
RORAC	Return On Risk Adjusted Capital
SERPAM	Sermaye Piyasaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
SPK	Sermaye Piyasaları Kurulu
T. C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TFKB	Türkiye Finans Katılım Bankası
TKBB	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
TL	Türk Lirası
TMSF	Türkiye Tasarruf Mevduat Fonu
TOPSIS	Technique For Order Preference By Similarity To An Ideal Solution
VIKOR	Vise Kriterijumska Optimizacija I Kompromisno Resenje
VKŞ	Varlık Kiralama Şirketi
VZA	Veri Zarflama Analizi

GİRİŞ

Türkiye'de Katılım Bankacılığı, Dünya'da İslami Bankacılık olarak bilinen bankacılık modeli; dini referanslar ile faiz kullanımına duyarlı olan kişilerin finansman bulmaları ve gelişmiş bankacılık işlemlerinden yararlanmaları için kurulan, riskin paylaşıldığı ve kazancın kâr ve zarar ortaklığı prensibine göre paylaşıldığı finansal bir sistemdir.

Özellikle 1970'li yıllarda dünyada petrole olan ihtiyacın artması, petrol fiyatlarında yükselişe neden olmuş ve petrol üreticisi Orta-Doğu ülkelerinde önemli miktarda sermaye birikmiştir. Bu sermayenin dini kurallara uyacak bir biçimde kullanılması amacıyla, Suudi Arabistan, Malezya, Pakistan ve Mısır gibi Orta-Doğu ülkelerinde faaliyetlerine başlayan İslami bankacılık daha sonra tüm dünyada faizsiz bankacılık adı altında Almanya, İngiltere, ABD gibi batı ülkelerinde de hızlıca gelişmiştir.

Türkiye'de ilk faizsiz banka, 1975 yılında devlet tarafından sanayileşmenin Türkiye'de yaygınlaşmasını sağlamak için kurulan Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) olmasına rağmen, İslami bankacılık Türkiye'de 1983 yılında ÖFK ismi ile başlamıştır. 1999 yılında, ÖFK'lar Bankalar Kanunu Kapsamına girmiş ve mevduat bankacılığına ek olarak finansal sisteminin bir parçası olarak sisteme girmiş, 2001 yılında yapılan değişikliklerle sistem için Güvence Fonu oluşturulmuştur. 2005 yılı Kasım ayında BDDK kapsamına alınan Katılım Bankaları, Türkiye'de yeni bir bankacılık türü olarak kabul edilmiş ve gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ile katılım bankaları mevduat bankaları ile eşit haklara ve yükümlülöklere sahip olmuşlardır. Bu noktadan sonra diğör bankalarla aynı şartlarda rekabet eder duruma gelen katılım bankalarının performanslarının değeriendirilmesi önemli hale gelmiştir.

Yapılan çalışma dört bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde ilk olarak, faizsiz bankacılık kavramı, amaçları ve ortaya çıkış nedenleri açıklandıktan sonra faizsiz bankacılığının doğuşu ve tarihsel gelişimi

ele alınmıştır. Daha sonra olarak faizsiz bankaların faaliyetleri başlığı altında fon kullanma ve fon kullandırma yöntemlerinin üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde ilk olarak Türkiye’de Katılım Bankacılığı’nın tanımı ve ilkeleri açıklandıktan sonra katılım bankacılığının Türkiye’deki tarihi ele alınmıştır. Daha sonra Türkiye’deki katılım bankaları tek tek tanıtılmış, tarihçeleri özetlenip, ortaklık yapıları gösterilmiştir.

İkinci bölümde ayrıca, Türkiye’de katılım bankalarının bankacılık sektöründeki yeri, toplanan ve kullanılan fonların, aktiflerin, öz kaynakların, şube sayılarının ve personel sayılarının gelişimi açılarından değerlendirilmiştir. Son olarak da Türkiye’de katılım bankalarının faaliyetleri anlatılmış ve uygulanan finansal yeniliklere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ilk olarak bankacılık sektöründe performans ölçümünün önemi ve performans göstergelerinden bahsedilmiştir. Daha sonra ÇKKV yöntemleri kısaca açıklanmış; MOORA Yöntemi ve onun gelişmiş modeli olan ve tezin uygulama kısmında kullanılan Multi-MOORA Yöntemi detaylı olarak anlatılmıştır. Son olarak da Türkiye’de ve yurtdışında bankacılık sektöründe ÇKKV yöntemleri ile yapılan performans ölçümü çalışmalarına yer verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise, Türkiye’de faaliyet gösteren 4 katılım bankasının 2006 ile 2014 yılları arasındaki performansları yeni bir ÇKKV yöntemi olan Multi-MOORA yöntemi ile ölçülmüş ve elde edilen performanslar değerlendirilmiştir.

1. BÖLÜM: FAİZSİZ BANKACILIK SİSTEMİ

1.1 FAİZSİZ BANKACILIK KAVRAMI

Faizsiz Bankacılık; Türkiye'de Katılım Bankacılığı olarak bilinen bankacılık modeli ve Dünya'da İslami Bankacılık (Islamic Banking) olarak bilinen bankacılık modeli, genel olarak aynı anlamda bilinmesine rağmen birbirlerinden ayrı anlamlara sahiptirler. Faizsiz bankacılık, dini referanslar ile faiz kullanımına duyarlı olan kişilerin finansman bulmaları ve gelişmiş bankacılık işlemlerinden yararlanmaları için kurulan aynı zamanda bütün para hareketlerinin kesinlikle bir ürün veya hizmet olarak karşılık bulduğu; , riskin paylaşıldığı ve kazancın kâr ve zarar ortaklığı prensibine göre paylaşıldığı finansal bir sistemdir (Aydın, 2004: 241).

İslami bankacılık İslam'ın koymuş olduğu esaslar dahilinde bankacılık yapmak ve yatırım faaliyetlerinin yürütülmesi için kurulan kuruluşlardır şeklinde tanımlanabilir(Doğan,2013: 3). Faiz unsuru, faizsiz bankacılıkta yasak olduğu gibi İslami bankacılıkta da yasaktır. Fakat İslami bankacılık bütün işleyişinde İslam Dini'nin hükümlerine göre hareket ettiği için faizsiz bankacılık kavramından bu konuda ayrılır. Esasen bu ayrımı; İslami bankacılık yapan her kuruluş faizsiz bir bankadır, fakat her faizsiz banka İslami banka kabul edilemez, şeklinde ifade etmek mümkündür (Akın, 1986: 110).

1.2 FAİZSİZ BANKACILIĞIN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

Dünya'da faizsiz bankacılığın ortaya çıkış nedenleri dini, iktisadi, sosyal ve politik nedenler olarak dört başlık üzerinden anlatılabilir.

1.2.1 Dini Nedenler

İslam dinine göre her müslüman hayatının bütün alanlarında İslam dininin öngördüğü kurallara uygun bir şekilde yaşamalıdır. Müslüman kişi ibadetlerini yerine getirdiği kadar Allah'ın yasakladığı şeylere karşı da duyarlı olmalıdır. Aynı zamanda müslüman kişi hayatını bu kurallar etrafında şekillendirmeli ve bütün hayatını bu sınırlar içinde planlamalıdır. Çünkü İslam, hayatın tüm alanlarını kapsar. Ekonomik prensipler ve meslekler de bu entegre yapının bir parçasıdır. İslam'da

iktisadi konular, toplumun diğer meselelerinden ayrı ve bağımsız olarak ele alınmaz, tam tersine ekonomik davranış, insan hayatının bütünlüğü içinde ele alınır (Zaim, 1992: 124)

Dini nedenlerin başında İslamiyet'te faizin yasaklanmış olması gelmektedir. İslam esasının iki temel kaynağı olan Kur'an ve Sünnet, faizi bir toplumun her kesimine bir zulüm olarak gördüğü için yasaklar(Mannan, 1969: 25). Faiz yasağı nedeniyle Müslümanların belirli bir kesimi, bankalar ile ticari ilişkilere girmemektedir. Bu nedenle, Türkiye de dahil olmak üzere İslam ülkeleri, yastık altı tabir edilen altın, döviz gibi Müslümanların atıl kalan kaynaklarını ekonomiye kazandırmak için, Müslümanların dini inançları ile uyumlu bir faizsiz bankacılık modeli geliştirmişlerdir (Özulucan ve Özdemir, 2010: 12).

1.2.2 İktisadi Nedenler

Faizsiz bankacılığın ortaya çıkışındaki iktisadi nedenler incelendiğinde iki nedenden bahsedilebilir. Bunlardan ilki 1970 senelerinde İslam ülkelerinin petrol kaynaklarından kazandıkları büyük miktardaki sermayenin Batı ülkeleri tarafından finansal sistem içine alınmak istenmesi, ikinci olarak da az gelişmiş İslam ülkelerinin fon ihtiyacının giderilmesidir.

1970 senelerinde Orta-Doğu'nun petrolden kaynaklı olarak oluşturduğu dolar rezervi faizsiz bankacılığının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde en önemli nedenlerden sayılabilir. Bankacılık ile ilgili uygulamalar arttıkça, her Orta-Doğu ülkesi sistemini kurmuş ve hızlı bir şekilde İslami bankacılık yayılmaya başlamıştır. Ayrıca petrol fiyatlarındaki yükselmeler bu kuruluşları küresel finans sisteminin en hızlı büyüyen sektörü haline getirmiştir (Khan ve Bhatti, 2008: 41).

Faizsiz bankaların kuruluşunda bir diğer önemli etken olarak az gelişmiş diğer İslam ülkelerinin kalkınma ihtiyacı içinde olmaları ve yeterli sermayeye sahip olmadıkları için yüksek sermayeye sahip İslam ülkeleri ile sermaye sıkıntılı İslam ülkelerinin oluşturacağı birlikteliğin İslam ülkeleri açısından güzel sonuçlar doğurabileceği düşüncesi gösterilebilir (Akgüç, 1987: 139).

Dünya genelinde 2013 yılında 38 milyon müşteriye ulaşılmış olan İslami bankacılık sektörü aynı zamanda aktif büyüklüğü olarak 1,7 trilyon dolara ulaşmıştır(Dünya İslami Bankacılık Rekabet Raporu, 2014: 4-5) . İslami bankacılık

ilk çıktığı dönemlerde büyük oranda Orta ve Güney-Doğu Asya'da rağbet görürken, son senelerde Almanya, İngiltere, ABD gibi batılı ülkelerde de İslami bankacılık ürünleri hızlı bir şekilde tanınmaya ve kullanılmaya başlamıştır. Bunun dışında Malezya ve Mısır'ın çıkarmış olduğu İslamî yatırım fonlarının islami finansın gelişmesine ve ilerlemesine katkıda bulunduğunu söylemek mümkündür(Yıldırım, 2011: 110).

1.2.3 Sosyal Nedenler

Faizsiz Bankacılık Sistemi, az gelişmiş olan İslam ülkelerindeki fakirliği azaltabilecek ve sermayeyi emek ile birlikte sistem içine katabilmek için geliştirilmiş bir sistem olarak da ifade edilebilir. Bu sistemde sermaye sahipleri ellerindeki sermayeleri oranında kar ve zarara ortak olduğundan faizli sistemdeki belli bir kesimin mutlu olduğu sermaye akışı olmamaktadır. Az gelişmiş İslam ülkelerinde ve diğer tüm az gelişmiş ülkelerde “Sosyal Devlet” anlayışının faizsiz bankacılık sisteminin gelişmesine zemin hazırladığını söylemek mümkündür (Arabacı, 2007: 7).

Faizsiz Bankacılık Sistemi, İslam Medeniyeti'nin uzun zamandan beri çağdaş medeniyete yapabildiği nadir katkılardan birini temsil etmektedir(Orman, 2001: 115). Aynı zamanda faize karşı olan bir toplumda finansal ihtiyaçların nasıl karşılanabileceğine dair çözüm üretmesi ile toplumun geçmişinden gelen tecrübesiyle güncel bir soruna nasıl çözüm üretebileceğine de önemli bir örnektir(Tunç, 2010: 174).

1.2.4 Politik Nedenler

İslam ülkelerinin, uluslararası alanda politik düzeyde güçlenmek ve uluslararası politikada söz sahibi olabilmek için de faizsiz bankacılığı kullandığı söylenebilir. Bu yüzden, faizsiz bankacılığın elinde bulundurduğu petrol paraları ile İslam ülkeleri arasında yapılacak işbirliği ile ekonomik büyüme ve kalkınmayı hedeflemesi dışında uluslararası politikada da güçlü olmayı hedeflediğini söylemek mümkündür (Akgüç, 1987: 140).

1.3 FAİZSİZ BANKACILIĞIN AMAÇLARI

İslami bankacılığı ortaya çıkararak dini, iktisadi, sosyal ve politik nedenlerin aynı zamanda bu bankacılık sisteminin genel amaçlarının da oluşmasında belirgin

olduğu söylenebilir. Genel olarak İslami bankacılık, İslam dininin esasları dairesinde ekonomiyi geliştirmeyi amaçlamıştır.

Suudi Arabistan Mali Ajansı'nın 30-31 Kasım 1980 yılında düzenlemiş olduğu toplantıda, özel komitenin hazırlamış olduğu raporda İslami bankaların amaçlarını,

- İslami prensiplerin ekonomik hayata uygulanması
- Sosyal ve iktisadi amaçlara ulaşılmasının kolaylaştırılması
- Dengeli ve düzenli bir finansal sistem oluşturulması
- Medeniyete çağdaş bir kurum kazandırma
- Karlılık

olarak maddeler halinde belirtmiştir (Akın, 1986 : 115-117).

Faizsiz bankacılık tam anlamı ile İslami bankacılığı karşılama bile İslami bankacılık ile katılım bankacılığının amaçları benzerlik gösterir. Faizsiz bankacılık ile İslami bankacılığın amaçlarını uygulama bakımından karşılaştırdığımızda, ön önemli farklılık olarak, katılım bankalarının İslami ekonomi ilkelerinin tamamının hayata geçirilmesi gibi bir amacının olmamasıdır. Zaten bu amacın mevcut ekonomik ve hukuki sistem içinde gerçekleştirilmesi de mümkün değildir.

Faizsiz bankacılığın temel amacı; geleneksel bankacılık hizmetlerinin yanı sıra, dini referanslar ile faizden uzak kalan kişilerin yastıkaltı olarak da tabir edilen döviz, altın ve gayrimenkul gibi hareketsiz fonlarını ekonomiye dahil etmek, hem genel olarak İslami esasları ilke edinen finansal bir sistemin oluşmasını sağlamak, hem de bu sosyo-ekonomik yapıya da katkıda bulunmaktır. Faizsiz bankalar bu anlayışları ile finans piyasasına yenilik, çeşitlilik hem de derinlik kazandırmışlardır. Faizsiz bankacılığın bu yönüyle, finans piyasalarına alternatif mali kurum ve araç kazandırmasının dışında mali sistemi tamamlayıcı bir misyonu da üstlendiği söylenebilir (Özulucan ve Özdemir, 2010: 10).

1.4 FAİZSİZ BANKACILIĞININ DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Faizsiz bankacılık, M.Ö. 2123 ile 2081 seneleri arasında Babil kralı olan Hammurabi ile başlamaktadır. Eski mabetlerde, Hammurabi'ye ait Kanunlarda 100 ile 107. kısımlar ödünç para alma işleminin ne şekilde olması gerektiğini

göstermektedir, bu da faizsiz işlemlerin ilki olarak kabul edilmektedir. İleriki yıllarda bankacılık ile ilgili hizmetler bu kuruluşların etkisinden çıkmıştır ve diğer varlıklı Yahudilerin kontrolüne geçmiştir. M.Ö. 600-465 yılları arasında Fırat kıyısında "Egibi" ve "Murashu" bu ailelerin en meşhurlarındandır. İsrail'de sürülmüş olan bu Yahudilerin büyük oranda faizsiz kredi verdikleri kaydedilmiştir. M.S. 1118 senelerinde Hıristiyan hacıların güvenliklerini sağlamak için kurulan Temple Mezhebi, bu mezhebe yapılan yardımlarla çok büyük sermaye ve aynı zamanda siyasi bir güce sahip olmuşlardır, Avrupa'da kurulmuş olan bu mezhep siyasi ve iktisadi gayelerle faiz beklemeksizin kredi sağlamışlardır(Akın, 1986 : 110-111, (Özsoy, 2012: 65).

Avrupa'da Rönesans ve Reform ile kilisenin belinin kırılması faizi mali işlemlerin ayrılmaz bir parçası haline sokmuştur. Bundan sonra faizsiz finansman kurumuna örnek olarak Avrupa'da hiç olmazsa üyeleri arasında faizin alınmadığı, 18. Yüzyılda Batı Avrupa'da çok yaygın olan tasarruf bankalarının nüvesini teşkil eden Dostluk Cemiyetleri ve Yardım Cemiyetleri'ni göstermek mümkündür (Akın, 1986: 111).

Modern anlamda katılım bankacılığı fikir düzeyinde ilk defa 1955 yılında Pakistanlı Muhammed Uzeyr tarafından ortaya konulmuştur (Özsoy, 2012: 65). Daha sonra Suudi Arabistan kralı Faisal'ın katkılarıyla, kar-zarar ortaklığı şeklinde ilk faizsiz banka 1963 senesinde Mısır'ın Myt-Gamr vilayetinde endüstriye finans sağlamak amacıyla Ahmet Naccar öncülüğünde kurulmuştur. Ancak yapılan baskılar sonucunda sadece 4 sene faaliyet gösterebilmiş ve 1967 senesinde kapanmak zorunda kalmıştır (Yeşilyaprak, 2012: 9).

Myt-Gamr, birçok kimsenin dikkatini tasarruf ve yatırım alanında tesis edilecek faizsiz mali bir kurumun da karlı ve başarılı olabileceği gerçeğini gösteren önemli bir tecrübe olmuştur. Bu girişim aynı zamanda yeni İslam bankalarının kurulumu için bir motivasyon olmuştur. Bu arada İslam Konferansı Teşkilatı'nın en başta ilgilendiği konu İslam Bankacılık Sisteminin kurulması olmuştur (Akın, 1986: 113).

Şubat 1973 tarihinde; Kahire'de Suudi Arabistan, Libya, Ürdün, Sudan, Fas, Yemen, İran, Afganistan, Pakistan, Endonezya, Malezya ve Türkiye finans

temsilcilerinin oluşturduğu komisyon, İslam'ın referans alındığı bir iktisadi sistemin oluşturulması ve güçlü sermayeye sahip İslam ülkelerinin kaynaklarını yine İslam ülkeleri için kullanmalarının gerektiği vurgulanmıştır. Bu sayede Kahire'de toplanmış olan bu komisyon günümüz İslami bankacılığın da başlangıcını oluşturmuştur (Akın, 1986: 114).

1974 senesinde Cidde'de kurulmuş olan ve 1975 senesinde işlemlerine başlayan ve aktivitelerini sürdüren İKB; faaliyetlerine devam eden ilk faizsiz banka olma özelliği taşımaktadır(Polat, 2009: 83). Mısır'da Kral Faysal'ın ölümünden sonra 1977 yılında Kahire'de O'nun adıyla Mısır Faysal İslam Bankası kurulmuştur. Pakistan da ise faizsiz bankacılık kavramı kendi ülkesinden çıkmasına rağmen uygulamada biraz geç kalınmıştır. General Ziya-ül Hak 1977 yılında Benazir Butto'yu hükümetten düşürerek devletin başına geçmiş ve Pakistan'da 10.02. 1979 tarihinde faizsiz ekonomiye geçiş için ilk temelleri atmıştır(Akın, 1986: 114).

1.5 FAİZSİZ BANKALARININ FAALİYETLERİ

Günümüzde faizsiz bankacılık bir finans kuruluşu olarak İslami bankacılık prensiplerine göre iş görmektedir. İslami bankacılığı diğer geleneksel bankacılıktan ayıran belli başlı özellikler vardır. İslami bankalarda bulunması gereken bu özellikler(Beki, t.y. :101);

- Bütün hizmetlerini İslami ölçülere uygun yapması,
- Her çeşit faizli işleme kapılarını kapatması,
- Dürüst olması, bütün hile ve hatalara karşı kapalı olması,
- İslam'ın inanç ve ahlakına saygılı personel çalıştırması,
- Çalışkan, üretken ve işinde uzman personel çalıştırmasıdır.

İslami bankaları ahlak kurallarına aykırı ve topluma zararı bulunan kuruluşlarla birlikte çalışmazlar ve bu kuruluşların yapmış oldukları örneğin tütün, alkol alımı satımı, piyango gibi faaliyetleri finanse edemezler(Karapınar, 2003: 32).

Kısacası İslami banka , vatandaşlardan toplamış olduğu mevduatı en yararlı biçimde değerlendirmek, finansman ihtiyacı olanların da bu ihtiyacını karşılamak ve bu hizmetler karşılığı helal kazanç temin etmek zorundadırlar(Beki, t.y. :115).

1.5.1 Faizsiz Bankaların Fon Kullanma Yöntemleri

İslami banka , mudilerin paralarını iyi bir şekilde değerlendirmek ve onlara helal kazanç sağlamak üzere sermayelerini toplar. Dolayısıyla bankada toplanan mevduatı, teknik bakımdan da kazançlı yöntemlerle çalıştırmak zorundadır. Bunun için mevduatı toplamak için iki farklı fon bulunmaktadır. Bunlar vadesiz (cari) hesap ve vadeli (ticari) hesap olarak ikiye ayrılır(Beki, t.y. :115).

1.5.1.1 Vadesiz (Cari) Mevduat Hesabı

Cari hesap fonunda geçici olarak tutulan mevduat genellikle iş çevrelerinde kısa dönem ödemeleri yapmak ve para transferi için ayrılan hesaptır. Bu hesap genellikle işlek olarak kullanıldığı için yatırım hesabında kullanılmaz ve bu yüzde kar/zarar ortaklığına katılmaz. Mudi bankanın çek, havale, fatura ödeme gibi hizmet kolaylıklarından, idari masrafları karşılayacak bir hizmet masrafı karşılığında istifade eder. Bu fonlar bankada müşteri olan firmaların likidite durumunu ayarlayacak çok kısa vadeli kredi avanslarında kullanılır(Akın, 1986: 146).

1.5.1.2 Vadeli(Ticari) Mevduat Hesabı

Vadeli veya Ticari hesap, kazanç sağlamak amacıyla belirli bir süre için paraların bankaya yatırıldığı fondur. Bu fona yatırılan para en az 1 ay yada 6 ay ve 1 yıl gibi uzun süreyle yatırılan paradır. Bu fona para yatıran mudiler kısa zamanda paralarını geri çekmek istemedikleri için bankadan kar payı almak arzusundadırlar(Beki, t.y. :104). Bu hesapta toplanan paralar aşağıda belirttiğimiz faizsiz bankaların fon kullanma hesaplarına mudilerin isteği doğrultusunda tahsis edilir.

1.5.2 Faizsiz Bankaların Fon Kullandırma Yöntemleri

İslami bankacılık ilk kurulduğundan günümüze kadar faizden uzak kalmak isteyen kişilerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak için global finans sistemine entegre olarak ilerlemeler kaydetmiştir. İslami bankacılık günümüzde müşterilerin çeşitli istek ve ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bir çok ürün ve hizmet geliştirmeyi başarmıştır. Bu ürün ve hizmetlere özellikle Sukuk'un da eklenmesi ile müşterilerin İslami bankacılığa olan ilgisi katlanarak artmaya başlamıştır(SERPAM, 2013: 3).

Faizsiz bankacılık sistemi, fon temini sağlama, varlık dağılımı, kambiyo işlemleri, risk yönetimi ve aynı zamanda riskten korunma gibi bir çok ürün ve

hizmete sahiptir. Risk paylaşımı, kâr-zarar ortaklığı gibi geleneksel finansal ürünlere ek olarak, Sukuk, DJIM ve GIIS gibi yeni bankacılık ürünlere de ilgi artmaktadır. Bunu yanı sıra Malezya ve Mısır'ın sunmuş olduğu fonların da İslami finansın gelişmesine büyük ölçüde katkı sağladığı söylenebilir(Yıldırım, 2011: 110).

İslami Finans esas olarak ticari bir faaliyet olarak kabul edilir. İslami Bankalar da parayı bir mal değil sadece bir değişim aracı olarak görür, biriktirilmesine ve saklanmasına neden olduğu için paranın esas işlevini bozduğu için faize karşı çıkar ve işlemlerinde temel İslami esaslara göre hareket eder(Akgüç, 1987: 141).

İslam Bankacılığı'nın müşterilerine veya ortaklarına sunduğu başlıca finansman enstrümanları şunlardır:

1.5.2.1 Mudarebe (Profit Sharing Agreement)

Faizsiz bankaların en yoğun kullandığı bu finansal yöntemde banka, yatırımın tüm finansmanını sağlar. Yani, yapılan projedeki sermayenin tamamı bankaya aittir. Bu yöntemde banka sermayenin tamamını, fonu kullanan müşteri ise yapılacak olan işe, emeğini ve becerisini koyar (Özsoy, 2012b: 63)

Emek - Sermaye Ortaklığı olarak da adlandırılan Mudarebe yönteminin temel özellikleri şunlardır: (Odabaşı, 2013: 55)

- Mudarebe'de kar, sözleşmedeki anlaşmaya göre dağıtılır. Zarar edilir ise bu zararı banka karşılar. Fon kullanan müşterinin bu durumdan zararı ise emeğidir.
- Sermayeden masraflar çıkartılır, kar paylaşımı net kar üzerinden yapılır.
- İslami literatürde mudârip olarak adlandırılan emek sahibi, mal eğer ki telef olursa, bu durumun kendi hatasından kaynaklı olmadığını kanıtlaması durumunda bu zararı ödemekle sorumlu tutulamaz.
- Verilmiş olan sermayeye belirli bir miktarda ya da oranda bir kârı daha önceden taahhüt edilmesi kabul edilemez.
- Sermayeyi ya da kârı garanti altına almak için müşteriden rehin ya da kefalet istenemez. Sadece müşterinin ihmal veya kusurundan meydana gelebilecek zararları temin için kefil ya da rehin istenebilir.

1.5.2.2 Müşareke (Equity Participation)

İslâm hukukunda şirket-i inan da denilen Müşâreke’de, Mudârebe sözleşmesinden farklı olarak taraflar yapılan işe hem emek hem de sermayelerini beraber koyarlar(Özsoy, 2012b: 64). Müşareke de kâr sözleşmede anlaşılan oranlarda paylaşılır ve bu oran tarafların sermaye içindeki paylarıyla aynı oranda olmak zorunda değildir. Çünkü müşteri işe sermayeye ilaveten emeğini katmıştır bu yüzden kârdan yüksek oranda pay da alabilir. Bu yöntemde mudarebeden farklı olarak bir zarar oluştuğunda ortaklar zararı payları oranında yüklenirler(SERPAM, 2013: 3).

Müşâreke finans yönteminin uygulanış aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir(Özsoy, 2012b: 64):

- Faizsiz banka, müşterisi aynı zamanda ortağı olan tarafa gerekli sermayenin kendine düşen kısmını finanse etme yükümlülüğünü üzerine alır. Müşteri de projeye göre gerekli sermayenin kendi kısmına düşen yükümlülüğünü yerine getirir. Müşteri aynı zamanda projenin gerçekleşmesi sırasında yapılan denetim ve gözetim sorumlulukları üstlenir. Bu sorumluluklar aynı zamanda müşteriye kârdan daha fazla pay kazanma hakkı verir.
- Müşareke yönteminde net karın dağılımı şöyledir: Müşteri yapılan işteki uzmanlığından kaynaklı olarak bir pay aldıktan sonra, karın kalan kısmı taraflar arasında, sermayeye yapmış oldukları katkıları oranında dağıtılır.
- Zarar meydana gelirse, bu zarar tarafların sermayeye iştirak payları ile orantılı olarak dağıtılır. Müşterinin extra bir masraf ödemesi söz konusu değildir.

Müşâreke yöntemi çoğunlukla sanayinin finansmanı için tercih edilir. Makine ve araç gereç tedariki işleminde bu yöntem uygulanmaktadır. Bu yöntem aynı zamanda ticaret finansmanı için de kullanılmaktadır.

Müşareke finansmanı devamlı müşareke ve azalan müşareke olmak üzere iki şekilde uygulamada yer bulmaktadır.Devamlı müşareke modelinde, girişimci ve faizsiz finansman kuruluşu aynı girişime, anlaşma suresini belirlemeden emek ve sermayeleri ile ortak olurlar. Yatırımda bulunulan şirket ya da girişimin ekonomik

faaliyetlerini sürdürme suresi ortakların isteğine göre uzatılabilir. Devamlı müşarekeye göre daha yeni bir uygulama olan azalan müşarekede ise müşteri ortaklık konusu projenin tamamına sahip olmak isterse taksitli olarak faizsiz finansal kuruluş olan bankanın paylarını satın almak suretiyle projenin mülkiyete sahip olur(Bulut ve Er, 2012: 153)

1.5.2.3 Murabaha (Cost Plus Financing)

İslam hukukunda Murabaha, ticari bir işlemde olduğu gibi fiyatın maliyete kâr marjı eklenerek belirlenen bir satış sözleşmesidir ve Arapçadaki anlamı malı kar ile satmaktır(Özsoy, 2012a: 163). Müşterinin malın peşin fiyatının ve bankaya ödeyeceği kar payı konusunda bilgi sahibi olduğu murabaha yönteminde banka müşterinin istemiş olduğu malı satın aldıktan sonra belirlemiş olduğu vadeden kaynaklı farkı ekleyerek müşterisine satışını yapar. Finansman işleminin kolay olması ve getirisinin yüksek olması bu yöntemi Türkiye'de ve Dünya'da faizsiz bankalarının da en çok kullandığı finansman yöntemi yapmıştır(Tunç, 2010: 135).

Murabaha finans yönteminin uygulanış aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir(Tunç, 2010: 136-137).

- Bir firma ile murabaha işlemi yapılabilmesi için öncelikle o firmaya banka tarafından bir fon kullanma limiti tahsis edilmelidir
- Kendisine fon kullanma limiti tahsis edilen müşteri ile banka arasında bir sözleşme imzalanır.
- Banka, müşterinin ihtiyacı olan bir mal veya hizmeti satın alacağını ve alış bedeli üzerine ilave edeceği bir kar marjı ile o malı vadeli olarak müşterisine satacağını taahhüt eder.
- Müşteri de söz konusu mal ve hizmeti bankasından satın alacağını ve
- İşlemin başında anlaşılan fiyat (mal alım bedeli artı bankanın karı) üzerinden ve yine anlaşılan vadede tek defada veya taksitler halinde bu bedeli ödeyeceğini taahhüt eder.
- Müşterinin bu taahhüdü, banka tarafından ilave teminatlar talep edilerek pekiştirilir.
- Müşteri hangi vasıf ve miktarda mal veya hizmetin nereden ve hangi fiyattan alınacağı konusunda bankaya sipariş verir.

Buna göre murabaha işleminde üç taraf bulunmaktadır,

- Mal veya hizmet talep eden müşteri,
- Faizsiz banka
- Satıcı ve/veya üretici(yurt içinde veya yurt dışında olabilir).

Sözleşme şartları yukarıdaki gibi netleştikten sonra,

- Banka müşterisinin siparişine göre malı satın alır,
- Banka malın bedelini peşin olarak satıcıya öder,
- Müşteri anlaşılan vadede bir defada veya taksitler halinde mal bedelini (maliyet bedeli + bankanın karı) bankaya öder

Vadeli ürün satma işinin tarihi çok eski zamanlara kadar gitmektedir. Ticaretin müşterilerin mali imkanları, satın almayı istedikleri ürün ve hizmetlere her zaman yeterli gelmemektedir. Bu nedenle bu ürün ve hizmetleri vadeli bir şekilde almak, süreli satış ve güven esasına dayanmaktadır. Eğer bu güven sağlanamazsa araya bir üçüncü tarafın girmesiyle bu işlemin güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Özsoy, 2012a: 163).

Murabaha'nın bir faiz hilesi olup olmadığı, İslami bankacılıkta en çok yöneltilen sorulardan biridir. İslâm hukukçuları mevcut olan bir malın var olan satıcısından alınıp banka tarafından müşterisine taksitli olarak satılmasını meşru kabul etmiştir. Bu konu ile ilgili pek çok bireysel ya da heyet fetvaları mevcuttur. Murabaha yöntemini faizli olan banka kredilerine değil daha çok ticari bir faaliyete benzetmek daha doğru olacaktır. Faizsiz bankalar aslında mal alıp satışını yapan ticarethanelere benzemektedir. Çünkü faizsiz bankalardan herhangi bir mal veya hizmet karşılığı olmayan para talep edilemez sadece mal veya hizmet için sipariş verilebilir. Yani nu bankalardan direk olarak nakit alınamaz. Faizsiz bankalar malı alıp depolayan ve gerektiğinde reyonlarında satan işyerleri ile aynı değillerdir. Faizsiz bankalar bu işlevi müşterileri bankaya başvurduğu zaman müşteri adına mal alıp satarak yapar. Bu yüzden katılım bankalarının elde ettikleri kar da o malın ticaretini yapan şirketler kadar değildir(Aktepe, 2013: 89).

1.5.2.4 İcara (Leasing)

İcara sözleşmelere günümüzde "Leasing" adlandırılan geleneksel bankacılık hizmetine büyük bir benzerlik gösterir. Aralarındaki en büyük farklılık icara sözleşmelerinde faize yer olmamasıdır(Khan ve Bhatti, 2008: 54). İcara sözleşmelerinde iki çeşit yöntem vardır. Bunlar ilki İcara diğeri ise İcara ve İktina'dır.

İcara'nın Arapça anlamı kiralamaktır. İslami bankacılıkta, belirli bir kira bedeli karşılığında ve genellikle sermaye niteliğindeki bir malın kullanım hakkının banka tarafından müşteriye verilmesi işlemidir. Vade, fiyat ve kira konuları sözleşmede belirlenir. Banka kira konusu malı satın alır ve müşterisine kiralar(Tunç, 2010: 14).

İcara ve iktina yönteminde ise faizsiz finans sistemi, sözleşmede müşterinin kiralamak istediği bir malı (makine, aygıt ve bina v.b.) belirli bir dönem için müşteriye kiraya verir. Bu yöntemde müşteri kiracı olarak aynı dönemde kirayı ve malın mülkiyetini kazandıran taksit tutarlarını beraber öder. Kiralama süreci bitiminde malın mülkiyeti de kiracıya geçer. İcara ve İktina yöntemi mülkiyetin kiracıya geçtiği bir tür kira sözleşmesi olarak da kabul edilebilir. Bu yöntem, ile banka çalıştığı şirket hesaplarını denetim altında tutmadan, daha az riskle iyi bir kazanç sağlama olanağı kazanır(Akgüç, 1987: 143).

İcara yönteminin uygulanış aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir(Tunç, 2010: 146-147).

- Banka satıcıdan bedelini peşin ödeyerek aktif varlığı satın alır.
- Banka söz konusu malı müşterisine kiralar.
- Kiracı (müşteri) kira bedellerini periyodik taksitler haline bankaya öder.
- Eğer sözleşme sadece icara ise malın mülkiyeti bankada kalır.
- Eğer sözleşme İcara ve İktina ise kiralama döneminin sonunda malın mülkiyeti müşteriye (kiracıya) geçer.

1.5.2.5 Selem (Advance Puschase)

Selem belirli bir ürün için teslimat yapılmadan önce ödemenin yapılmasıdır. Bu yöntem daha çok tarım ürünleri için kullanılır. Selem süreç olarak vadeli satışın tersine işleyen bir işlemdir. (Hassan ve Lewis, 2007: 52).

İslamiyet'in ortaya çıktığı ve yayılmaya başladığı dönemlerde de mevcut olan bu sözleşme türü, çiftçilerin hasat döneminde elde etmeyi planladıkları ürünleri mahsul ekiminde selem ile satıp tohum gibi ihtiyaçlarını karşılamaları şeklinde oluyordu. İlk çıkış noktası tarım olmasına rağmen günümüzde altın, gümüş v.b. likit kıymetler dışında her türlü mal üzerine selem işlemi kullanılmaktadır(Şahin, 2007: 58).

Selem yönteminin uygulanış aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir(Tunç, 2010: 149).

- Girişimci (fon kullanma müşterisi) bankasına sipariş şartlarını bildirir ve bu malın tedarik edilmesini ister.
- Banka, tedarikçiye malın tedarik edilmesi talimatını verir ve bedelini peşin olarak öder.
- Mal sahibi (tedarikçi) belirlenen süre içinde malı bankaya veya bankanın göstereceği kişiye (girişimciye) teslim eder.
- Girişimci malın bedelini bankasına öder

1.5.2.6 İstisna (Work in Progress)

İstisna, henüz var olmamasına rağmen, gelecekte üretilmesi planlanan bir malın satılmasıdır. Çoğunlukla tarım ve inşaat projelerinde uygulanan bu yöntemde müşteri ilk başta belirlenen bir peşinat öder ve daha sonra kalan tutarı ise taksitlere bölünmüş halde bankaya ödeyerek borcunu bitirir. Büyük sermayeli taahhüt işlerinin finansmanında ve özellikle Körfez ülkelerinde uzun sürelerdir yoğun olarak uygulanmaktadır(SERPAM, 2013: 5).

Selem ile İstisna yöntemi karşılaştırıldığında ortaya çıkan farklar; istisna akdinde malın ve bedelinin gelecek zaman dilimi içerisinde ödenmesinin mümkün olması ve malın standart, fabrikasyon olmamasıdır. Selemde bedelin tamamı en başta ödenmekte olup, malın teslimi ise ileriki bir tarihte olmaktadır. Örnek verecek olursak; çanta, masa, sandalye, dolap, bina ve benzeri şeyler üretilip teslim etmek

üzere peşin veya taksitli olarak anlaşmak istisna akdi olup geçerli sayılmaktadır(Şahin, 2007: 58).

İstisna yönteminin uygulanış aşamaları aşağıda belirtildiği gibidir(Tunç, 2010: 151).

- Müşteri bankasına müracaat eder ve temin edilecek malın şartlarını, temin süresini ve maliyetini bildirir.
- Banka müşterisinin talimatına uygun bir şekilde üreticiye sipariş verir.
- Müşterinin talimatına göre malın bedeli peşin veya vadeli olarak üreticiye banka tarafından ödenir.
- Üretici malı bankaya veya göndereceği kişiye (girişimciye) teslim eder.
- Girişimci mal bedelini anlaşılan tarihte bankasına öder.

1.5.2.7 Sukuk (Islamic Bonds)

Arapça anlamı olarak " vesika" anlamına gelen sukuk, ticari bir varlığın menkul kıymetleştirilerek sertifikalar aracılığıyla satımı işlemidir. Bu sertifikaya sahip olan kişi menkul kıymetleştirilmiş varlığa elindeki sertifika oranında ortak olur. Dolayısıyla bu varlığın geliri de ona ait olmuş olur. Sukuk işlemlerinde farklı sözleşmeler için farklı usuller kullanılır. Bunlar mudarebe sukuk, müşareke sukuk, murabaha sukuk, selem sukuk, istisna sukuk, icara sukuk olarak altı farklı sukuk türüdür(Öztürk, 2013: 77)

i. Mudarebe Sukuku

Yatırımcının koymuş olduğu sermayenin geri ödenmesinin garanti edilmediği bu sukuk türünde yatırımcı sermayedar sıfatıyla sermayeyi temin eder, ihraç eden kişi ise mudarib sıfatıyla uzmanlığına dayanarak söz konusu sermayeyi yatırımlarında değerlendirir. Bu sukuk türünde getiri önceden belirlenmiş olan orana göre dağıtılır. (Özsoy, 2012a: 189). Büyük projelere finansman temin etmek amacıyla başvuru ve risk sermayesi yöntemiyle kullanılan bir modeldir. Bu işleme özel amaçlı kuruluş işleme aracılık eder ve satmış olduğu sukuk ile tasarruf sahibi yatırımcıları projeye hissedar etmiş olur(Tunç, 2010: 156).

ii. Müşareke Sukuku

Arapçada ortaklık anlamına gelen müşareke, hem yatırımcının hem de mudaribin fon sağladığı ortak girişim olarak nitelendirilebilir. İki taraf da teşebbüsün kâr veya zararından sahip oldukları pay oranında hisse alırlar. Müşareke sukukunda, taraflar belirli bir proje için bir araya gelerek, yatırım faaliyeti sonucunda oluşan kâr ve zararı paylaşmaktadırlar. Müşareke sukuku ciro edilebilir veya ikinci piyasalarda işlem görebilir. Müşareke sukuku, ortak bir sözleşmeye dayalı yeni bir projeyi tesis etmek veya halihazırda devam eden bir işe finansman sağlamak için kullanılabilir(Karabacak, 2015: 70-71).

iii. Murabaha Sukuku

Bu yöntemle yapılan sukuk işleminde faizsiz banka, limit tahsis ettiği müşterileri belirli sektörler olarak gruplandırır ve her sektörün ne kadar kaynağa ihtiyacı olduğunu tespit eder. Ardından bu iş için kurulmuş özel aracı şirket ile iletişime geçer ve kaynak ihtiyacını belirtir. Bu yöntemde banka, kredi müşteri grubu, özel aracı kuruluş, mal satıcıları ve sukuk hissedarları olmak üzere beş taraf bulunmaktadır. Kar payı ödemeleri taksitler halinde yapılabileceği gibi, dönem sonunda topluca da gerçekleştirilebilir(Tunç, 2010: 156).

iv. Selem Sukuku

Selem, sözleşme ile belirli bir ürün için teslimat yapılmadan önce ödemenin yapıldığı teslimatın ileri bir tarihe ertelenmiş olduğu alım-satım işlemidir. Selem sukuk, ödemenin peşin, malın daha sonraki bir tarihte teslim edilebildiği selem sözleşmeleri esas alınarak ihraç edilen sukuk türüdür. Uygulamada çok sık kullanılan bir sukuk türü değildir(Karabacak, 2015: 75).

v. İstisna Sukuku

Bina, köprü, baraj gibi yüksek sermaye gerektiren taahhüt işleri için yüklenici firmaya finansman sağlamak için kullanılan bu finansman çeşidi likidite için çok önemli bir yer tutmaktadır.

Müşteri sahip olduğu projesini hayata geçirmek için kaynak gereksinimi duyar ve bunu karşılamak için bankaya başvurur. Banka da sunulan projeyi taşeron olarak adlandırılan ve bu işi profesyonellikle yapan kişilere aktarır. Projeyi yapacak kişiler ile banka arasında satış sözleşmesi özelliği taşıyan ve belirli bir tarihte teslim şartını içeren bir sözleşme imzalanır(Özsoy, 2012a: 190).

vi. İcara Sukuku

Sözleşmelerde söz konusu olan ürünler üzerinde tam denetim sağladığı için Dünya'da en çok kullanılan sukuk türü icara sukuktur. Bu sukuk türünde mülk sahibi olan kişiye çoğunlukla mülkün kira geliri ya da kullanım hakkını verilmektedir. Bu yüzden sertifikada belirtilen varlığın ilk olarak gerçek bir mülk olma özelliği taşıması gerekmektedir. Çünkü sertifika sahibi, sertifikaya konu olan varlığın kira geliri veya faydalanma hakkına da sahip olmaktadır(Özsoy, 2012a: 190).

İcara sukukun aşamaları aşağıdaki gibidir(Aktepe, 2012: 158)

- VKŞ, sukuk ihracı yapar.
- Yatırımcılar gerekli ödemeyi yapar ve sukuğu alırlar.
- Kaynak kuruluş varlıklarını VKŞ'ye satar.
- Satış bedelini VKŞ'den alır.
- VKŞ, kaynak kuruluştan almış olduğu varlıkları yine kaynak kuruluşa kiralama yapar.
- Dönemsel olarak kira geliri alınır.
- Bu kira sukuk sahiplerine varlıktaki ortaklık paylarına göre dağıtılır.
- VKŞ, satın almış olduğu varlıkları, ilk başta anlaşılmış olan vade ile kaynak kuruluşa geri satar.
- Varlıkların satış bedeli alınır.
- Alınan meblağ sukuk sahiplerine dağıtılır.

1.5.2.8 Teverruk (Insurance)

Teverruk, vadeli olarak alınan bir malın spot piyasada peşin satılması işlemidir. Uluslararası murabaha diye de adlandırılan teverruk yöntemi güncel ticari ihtiyaçların ortaya çıkardığı bir alım-satım yöntemidir. Örnek olarak 24 ay vade ile 240.000 TL'ye alınmış olan bir evin peşin olarak 200.000 TL'ye satılması verilebilir. İslami prensiplere göre kendi kendine satış meşru kabul edilmez fakat teverruk meşrudur. Çünkü teverrukta önce alınıp sonra satılan mal satıcının kendisinden farklı birisine geçmektedir(tkbb.org.tr).

Teverruk uygulamasına neden olan iki önemli gerekçe vardır. Birincisi İslami bankaların kısa süreli likiditelerini değerlendirme ihtiyacı, diğeri ise mevcut

fon kullandırma modellerine uymayan müşteri taleplerinin karşılanabilmesidir(Tunç, 2010, 158)

1.5.2.9 Komodite (Commodity Murabaha) ve Ters Murabaha (Reverse Murabaha)

İslâmî bankacılıkta çağdaş finansal bir araç olarak kabul edilen ve Komodite ve Ters Murabaha olarak bilinen işlemler kalite farklılığı olmayan varlıkların, uluslararası piyasalarda büyük miktarlarda ve anlık olarak alınıp-satılmasıdır(Tunç, 2010: 160).

Büyük firmaların bazen yüklü miktarda finansmana ihtiyacı olabilmektedirler. Bu ihtiyacı karşılamak için faizli kredi veren bir çok kuruluş vardır. Faizli kredi kullanmak istemeyen bankalar da ellerinde yüksek miktarda paraya sahip oldukları durumlarda bu parayı işletebilmek için temeli tevruk işlemine dayanan komodite işlemini kullanmaktadırlar. Komoditide finansman ihtiyacı olan firma, faizsiz finans sağlayacak olan bankaya başvurduktan sonra banka satıcıdan mülkiyet hakkı olan fakat sevkiyatı olmayan malları satın alır. Bu malları en kısa zamanda müşterisine belirli bir kâr marjı ile taksitli olarak satar. Müşteri ise malın tutarını taksitle ya da belirlenmiş olan bir zamanda bir seferde ödemeyi taahhüt eder. Müşteri malın mülkiyetini devir alır fakat genelde sevkiyatını yaptırmaz. Eğer ki yaptırmak isterse gerekli masraflara katlanmak zorundadır. Malın mülkiyetini devir alan müşteri bankayı bir acente gibi kullanır ve sahip olduğu malları bir başka alıcıya belli bir fiyattan satar. Bütün bu işlemler hızlı bir şekilde yapılmaktadır. Çünkü satın alınan malların değerinin yükselmesi ya da azalması tarafları yüksek miktarda zarara uğratabilir. Sonuç olarak taksitle aldığı malları peşin olarak satan müşteri finansman ihtiyacını karşılamış; banka ise peşin olarak aldığı malları belirli bir kar marjı ile taksitle sattığı gelir elde etmiş olur(Aktepe, 2010: 98).

Ters murabaha işleminde ise komodite işlemi ters olarak işlemektedir. Örnek olarak bu sefer finansman ihtiyacı olan İslâmî bir banka başka bir firmaya başvurur. Diğer firma yine uluslararası bir emtia borsasından peşin olarak fiziki bir mal alır. Almış olduğu bu malı finansman ihtiyacı olan ilk firmaya taksitli olarak satar. İlk firma malın mülkiyetini sahip olur fakat genelde sevkiyatını yaptırmaz. Eğer ki yaptırmak isterse gerekli masraflara katlanmak zorundadır. Ya kendisi ya da malı kendisine satan ikinci firmayı acente olarak kullanmak suretiyle söz konusu

emtiayı nihaiyi alıcıya peşin olarak satar. Bütün bu işlemler hızlı bir şekilde yapılmaktadır. Hatta söz konusu malın ilk satıcıları da son alıcıları da önceden belirlenir. Çünkü satın alınan malların değerinin yükselmesi ya da azalması tarafları yüksek miktarda zarara uğratabilir. Sonuç olarak birinci firma taksitle satın aldığı malın peşin satılması ile ihtiyaç duyduğu finansmanı elde etmiş; ikinci firma ise taksitle satmış olduğu mala karşılık kâr elde etmiş olur(Aktepe, 2010: 99).

2. BÖLÜM:TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI VE UYGULANAN FİNANSAL YENİLİKLER

2.1 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI

2.1.1 Türkiye'de Katılım Bankacılığı'nın Tanımı

2005 yılı Kasım ayında, daha önceden Özel Finans Kurumları adıyla bilinen finans kurumları, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile Katılım Bankacılığı ismini alarak yeni bir bankacılık faaliyet türü olarak kabul edilmiştir. Türkiye'de yeni bir bankacılık türü olarak kabul edilen Katılım Bankacılığı, bu ismi alırken mevcut literatürdeki Faizsiz Bankacılık ve İslami Bankacılık terimlerinin tam olarak ihtiyacı karşılamadığı düşünülüyordu. Faizin alternatifinin faizsizlik olmaması ve İslam esaslarının, geçmişi geleceğiyle bütün zamanları içine alarak yeryüzündeki tüm insanları ilgilendirmesi ayrıca İslam dininin kabul edilen en temel kaynaklarında herhangi bir banka ya da sigorta şirketinden söz edilmediğinden dolayı İslam ve banka kelimelerinin yan yana kullanılması bir problem olarak görülmüştür. Bu nedenlerle, 2 Temmuz 2005 tarihinden itibaren açık, anlaşılır ve kar- zarar ortak olarak katılmayı esas alan ve bu bankacılık türünü tam olarak ifade eden "Katılım Bankacılığı" ismi kullanılmaya başlanmıştır(Özulucan ve Özdemir, 2010: 18).

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda Katılım Bankası şu şekilde tarif edilmiştir; "Özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade eder"(www.resmigazete.gov.tr). Katılım bankacılığı, ticaret, üretim gibi ekonomik faaliyetlere finansman sağlayan ya da kendisi bu faaliyetleri gerçekleştiren ve yapmış olduğu faaliyetler sonucu oluşan karı veya zararı müşterileriyle paylaşan, bunun dışında nominal işlemler ile kar veya zarar üretmeyen kurumların yapmış olduğu bankacılık türüdür. Faiz içermeyen fon toplama işlemi ve fon kullandırma işlemlerinin süreçlerindeki farklılıklar dışında diğer bütün bankacılık hizmetleri katılım bankaları tarafından sağlanmaktadır(Tunç, 2010, 113).

2.1.2 Türkiye’de Katılım Bankacılığı İlkeleri

Faiz enstrümanı içermeyen finansman sisteminin temel prensipleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

2.1.2.1 Faizsizlik Yasak Oluşu

Katılım bankaları müşterileriyle olan ticari ilişkilerinde borçlu olan müşterinin borcunun ve önceden belirlenmiş olan ek bir tutarın ödeme taahhütünde bulunulmasını faizli işlem kabul edildiği için kabul edemez. Yapılan finansman işleminde borçlunun ödenmesi gereken tutar yapmış olduğu işte göstermiş olduğu efor sonucu belli olması gerekmektedir. Borç veren banka da borçlu olan kişinin yaptığı iş ile ilgili olan risklere de ortak olacaktır ve sonuçta oluşan kar ya da zarar ortaklar arasında paylaşacaktır. Borç veren ticaret veya üretim için parasını sözleşme ile girişimciye emanet eder. Fon sahibi, girişimciyle birlikte riske iştirak etmek zorundadır(Tunç, 2010: 122)

Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şeriflerde faizi yasaklayan ve açıkça haram kılan bir çok ayet ve hadis vardır: *Allah alış-verişi helal, faizi haram kılmıştır (Kur'an-ı Kerim; Bakara: 2/275); İnsanların malları içinde artsın diye verdiğiniz faiz Allah nezdinde artmaz(Kur'an-ı Kerim; Rum: 30/39)*. İslam dini faizi açık olarak haram kılmış ancak ticaret ile uğraşmayı serbest bırakmıştır. Katılım bankaları faaliyet alanlarını ve yönetimlerini bu çerçevede belirlemek ve buna göre düzenlemek durumundadırlar. İktisadi bir teşebbüse kar, bir ticari faaliyet veya yatırım faaliyetinin performansına bağlı olarak değişir. Faiz ise önceden belirlenmiş bir tutardır ve teşebbüsün performansı ile bir ilgisi yoktur(Tunç, 2010: 122). Bunun diğer bir ifade şekli ise kazanç ile riskin aynı tarafta olmamasıdır. Yani borç alan kimsenin, kazansın veya kaybetsin alacaklıya kar vermesidir(Karagülle, 1993: 10-11)

2.1.2.2 Risk Paylaşımı Esası

Ticaret ve ortaklığa dayalı olan bu sistemde meydana gelebilecek risk taraflarca üstlenilir. Örneğin; Emek-sermaye (mudarabe) ortaklığında parasal riski tamamen sermaye sahibi üstlenirken, emek riskini ise emek sahibi üstlenir. Sermaye ortaklığında (muşareke) ise sermayeyi koyan kişiler ortaklığa koymuş oldukları sermayeleri oranında zararın riskini üstlenirler. Bu ortaklık biçimlerinden elde edilecek kâr ya da zarar tutarı faaliyet sonucu oluşur ve önceden belli değildir. (Karabacak, 2015: 39).

2.1.2.3 Belirsizliğin Yasak Oluşu ve Sözleşmenin Önemi

Ekonomik faaliyetlerin aşırı bir miktarda belirsizlik içermesinden dolayı tarafların mağdur edilmesi kabul edilemez. Burada bahsi geçen belirsizlik ticaretin doğasından kaynaklanan riskten ayrı tutulmalıdır. Belirsizliğin yasak oluşunda dikkat edilmesi gereken asıl konu tarafların ne alıp sattığını bilmemesi veya işlemde elde edilecek neticenin büyük ölçüde şansa bırakılması gibi durumları önlemektir.

İslam, sözleşmede şeffaflığı tavsiye eder. Hak ve sorumlukların detaylı bir şekilde, herhangi bir şüpheye yer bırakmadan sözleşmeye yazılması gerekmektedir. Gerekli bilgilerin sözleşmeye kayıt edilmesi son derece önemlidir ve bu sayede tarafların farklı bilgilerle hareket etmesi nedeniyle oluşabilecek subjektif risklerin engellenmesi hedeflenir(Tunç, 2010: 151).

2.1.2.4 Spekülasyonsuz İşlem

Spekülasyonun sözlük anlamı bir yatırım aracı veya mal ile ilgili gelecekte oluşabilecek fiyat dalgalanmalarından kazanç elde etmeye çalışma işlemidir. Spekülasyon işleminde gelecekte oluşacak fiyatın garantisiz olması için katılım bankacılığında herhangi bir işlemin veya sözleşmenin spekülatif unsurlar barındırması yasak kabul edilmiştir. Çünkü bu işlemlerde kar edilebildiği gibi zarar etme ihtimali de oldukça yüksektir. (www.piyasarehberi.org).

Spekülatif olan işlemler, ekonomik olarak zayıfların güçlüler tarafından istismar edilmesine neden olduğu toplumsal ilişkileri ve bireyin haklarını zedeleyeceği için yasaklanmıştır. İslam'da para kazanmanın yolları ticaret, sanat ve üretim faaliyetleridir(Tunç, 2010: 149).

2.1.2.5 Faaliyet Alanlarında Kısıt

Domuz ürünleri, alkol, pornografi gibi İslam'a göre alımı, satımı, üretimi, kullanımını haram kabul edilmiş ürünlerin katılım bankaları tarafından da üretimi, ticareti veya finansmanı yasaktır(Tunç, 2010: 153).

2.1.3 Türkiye'de Katılım Bankacılığının Kısa Tarihçesi

1963 senesinde Mısır'da ilk dememesi yapılan İslami bankacılık modeli ve daha sonra 1973 senesinde Kahire'de Türkiye dahil önde gelen İslam ülkelerinin katılımıyla oluşturulan komite ile İslami ekonomi ve İslami bankacılık sisteminin temelleri atılmıştır. Kısa sürede büyük bir gelişme gösteren İslami bankacılık başta

gelişmiş batı ülkeleri olmak üzere bütün dünyaya yayılmıştır(Özcan ve Hazıroğlu, 2000: 9).

1975 senesinde İKB'nin kurucu üyeleri arasında olan Türkiye 1984 senesinde sermaye payını arttırmış ve İKB'nin en büyük paya sahip ortaklarından biri olmuş ve böylece İKB Yönetim Kurulunda daimi olarak üye bulundurma hakkını kazanmıştır. Bu sayede Türkiye, 56 tane İslam ülkesinden meydana gelen İKB bünyesindeki etkinliğini artırma imkanı elde etmiştir. İKB ekonomik işbirliği programlarının gerçekleştirilmesi, dış ticaretin artması, altyapı ve üstyapı yatırımlarının desteklenmesi, özel sektörün teşviki ve diğer finansman uygulamalarının geliştirilmesi konusunda önemli bir rol oynayan dünyanın önemli finans kuruluşlarından birisidir(Ustaoğlu, 2014: 24).

Türkiye'de faizsiz bankacılık denildiğinde önceleri teorik olarak sadece faizin haram olması ve zararları üzerine duruluyordu. Türkiye'de kar ve zarar ortaklığı yoluyla çalışan ilk faizsiz banka, 1975 yılında devlet tarafından sanayileşmenin Türkiye'de yaygınlaşmasını sağlamak için kurulan Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) olmuştur. Fakat sadece faizsizlik üzerine kurulduğu ve yeni finansman ürünleri üretilmediği için sistem uzun süre devam edememiştir. Daha sonra yönetim kurulu 1978 yılında faizli olan sisteme geçme kararı almıştır. Kısa süreliğine bile olsa Türkiye'de faizsizlik üzerine kurulan ilk banka olması sebebiyle Türkiye'de faizsiz bankacılığın ilk denemesi olmuştur(Uçar, 1992: 61).

Dünya'da hızla gelişme gösteren İslami bankacılık sistemi Türkiye'de de sıklıkla gündeme gelmekteydi. Fakat o dönemde mevcut kanunlar Türkiye'de bir katılım bankasının kurulması için yeterli değildi. Bu nedenle 1983 yılında 83/7506 sayılı ve 16.12.1983 tarihli Kanun Hükmünde Kararname ile faaliyet için resmi izin verilerek Türkiye'de katılım bankalarının kurulması için yasal zemin hazırlanmıştır. Dünya'da bu tür bankalar "İslami Banka" olarak anılırken Türkiye'de bu yeni finans modeline resmi olarak " Özel Finans Kurumu" denilmesi kararlaştırılmıştır. ÖFK. Kurulması için yasal dayanak sağlandıktan sonra, bu kuruluşların faaliyete geçebilmesi için 25.12.1984 tarihinde resmi gazetede yayınlanan tebliğ ile gerekli düzenlemelerin yapılması için Merkez Bankası yetkilendirilmiştir(Eskici, 2007: 27).

Özel Finans Kurumları'nın kurulmasıyla Türkiye'de dini referanslar ile tasarruflarını daha çok döviz, altın ya da gayrimenkul gibi yatırım araçlarında değerlendiren kişilerin tasarruflarının, reel ekonomiye kazandırılması hedeflenmiştir. Bunun dışında Özel Finans Kurumlarının açılmasının diğer bir nedeni ise Körfez ülkelerinde birikmiş olan petrol paralarının ülkeye girişinin sağlanmasıdır.

ÖFK'ların hukuki statüsü 25.02.1985 tarihinde tamamlanmıştır. Hukuki statünün tamamlanmasının ardından Türkiye'deki ilk özel finans kurumları olarak Albaraka Türk ve Faisal Finans kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Daha sonra sırasıyla 1989 senesinde Kuveyt Türk Finans Kurumu, 1991 senesinde Anadolu Finans Kurumu, 1995 senesinde İhlas Finans Kurumu ve 1996 senesinde de Asya Finans Kurumu faaliyete başlamıştır(Özsoy, 2012a: 83).

1999 senesinde Bankalar Kanunu kapsamına giren ÖFK'lar geleneksel bankacılığa ek olarak finans sistemine bir tamamlayıcı olmuş, 2001 senesinde yapılan değişikliklerle ÖFK'lar için Güvence Fonu oluşturulmuştur. 19.11.2005 tarihinde ise 5411 sayılı Bankacılık kanunu ile "Özel Finans Kurumu" ismi "Katılım Bankacılığı" olarak değiştirilmiştir(Yabanlı, 2012: 88).

Daha sonra ilerleyen süreçte, 2001 senesinde hem dünyada hem de Türkiye'de yaşanan ekonomik kriz sonucunda İhlas Finans Kurumu A.Ş. iflas ederek faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır. Aynı sene Faisal Finans Kurumu A.Ş. Türkiye'nin büyük gruplarından biri olan Ülker Grup tarafından devir alınmış ve adı Family Finans Kurumu A.Ş. olarak değiştirilmiştir. Family Finans Kurumu A.Ş. 2005 senesinde de Anadolu Finans Kurumu A.Ş. ile birleşerek son olarak Türkiye Finans Katılım Bankası adını almıştır(Ustaoglu, 2014: 26).

29 Mayıs 2001 tarihinde 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun, Resmi Gazete'de yayımlanan 4672 sayılı kanun ile katılım bankalarının çatı kuruluşu olan Özel Finans Kurumları Birliği, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olarak kurulmuştur ve 4 Ekim 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Birlik Statüsü'nün yürürlüğe konulması sonrasında faaliyetine başlamıştır. Daha sonra 1 Kasım 2005 tarihinde 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile Özel Finans Kurumları "Katılım Bankaları" adını almış ve Özel Finans Kurumları Birliği'nin unvanı da "Türkiye Katılım Bankaları Birliği" olacak şekilde değişmiştir(www.tkbb.org.tr).

2005 senesinde Özel Finans Kurumları'nın Katılım Bankaları adı altında Türkiye'deki diğer bankalar ile eşit statüye gelmelerine kadar olan zaman zarfı, faizsiz katılım bankacılığının Türkiye'deki kuruluş dönemi olarak kabul edilebilir. Katılım bankalarının 2005 senesinden sonra Türkiye'nin geneline şubeleşerek yayılması da büyüme sürecinin başlangıcı olarak kabul edilebilir. 2005 senesinden günümüze bankacılık sektöründe yerini alan katılım bankaları ekonomi içerisindeki paylarını büyük ölçüde arttırmışlardır(Ustaoglu, 2014: 26).

2015 yılının mayıs ayında faaliyet izni alan ve aynı zamanda ilk kamu katılım Bankası olan Ziraat Katılım Bankası'nın sektöre girmesi ile Türkiye'deki faaliyet gösteren katılım bankalarının sayısı 5'e çıkmıştır. Ziraat Katılım'ı Vakıf Bankın katkılarıyla 2016 yılının şubat ayında Vakıf Katılım takip ederek bu sayı 6'ya yükselmiştir.

2.2 TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN KATILIM BANKALARI

1983 yılında 83/7506 sayılı ve 16.12.1983 tarihli Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye'de Katılım Bankaları'nın kurulması için yasal zemin hazırlanması Türkiye'de Katılım Bankaları'nın serüvenini başlatmıştır.

1984 senesinde kuruluş için gerekli olan aşamalarını tamamlayan ilk iki banka olan Albaraka Türk ve daha sonra Family Finans Kurumu 1985 senesinde faaliyetlerine başlamışlardır. Bu iki bankayı ilerleyen yıllarda ilk olarak 1989 senesinde Kuveyt Türk Evkaf Kurumu daha sonra 1991 senesinde Anadolu Finans Kurumu, 1995 senesinde İhlas Finans Kurumu ve en son olarak da 1996 senesinde Asya Finans Kurumu takip etmişler ve faaliyetlerine başlamışlardır. Fakat 09.02.01 tarihinde İhlas Finans Kurumu'nun faaliyetlerinin durdurulmasına karar verilmiş ve kurum tasfiye kapsamına alınmıştır(Kılınç, 2014: 84).

İlerleyen yıllarda Anadolu Finans, BDDK'nın 28.12.05 tarihli kararıyla Family Finans ile birleşmiş daha sonra 30.12.05 tarihinde banka ünvanını Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiştir (www.turkiyefinans.com.tr).

Türkiye'de uzun süredir faaliyet gösteren dört katılım bankasına, 12.05.15 tarihinde Türkiye'nin ilk defa devlet desteğini alarak açılan katılım bankası ünvanına sahip olan Ziraat Katılım Bankası katılmıştır. Ziraat Katılım'ı 17.02.2016 tarihinde Vakıf Bankın katkılarıyla Vakıf Katılım takip etmiştir. Katılım Bankacılığı sektörüne

devletin yakın ilgisi nedeniyle yakın zamanda Halk Bankasının katkılarıyla Halk Katılım Bankası'nın da 2016 yılı içinde faaliyete geçmesi beklenmektedir. (www.haberport.com)

Kamunun katılım bankacılığı sektörüne girmesi hakkında BBDK başkanı Mehmet Ali Akben Bereket dergisi ile yapmış olduğu röportajda kamu bankalarının kurumsal yapı ve iş tecrübeleri ile gerek yurtiçi müşterileri gerekse yatırımcılar nezdinde güven tesis etmesi ile sektörün gelişmesine olumlu katkılar yapacağını beklediğini belirtmiştir(Bereket Dergisi; 2015: 10-11)

Şu an Türkiye'de faaliyette olan altı katılım bankasına ait tarihçe, ortaklık yapıları ve temel finansal göstergeler detayları ile birlikte aşağıda belirtilmiştir.

2.2.1 Albaraka Türk Katılım Bankası

1984 senesinde Merkezi Bahreyn'de olan Orta doğunun öncü İslami banklarından Al Baraka Grup'un teklifiyle Albaraka Türk kuruluş çalışmasına başlamış ve daha sonra 1985 senesinde Türkiye'deki ilk ÖFK olarak faaliyetine başlamıştır. Albaraka Türk, 1987 senesinde ikinci şubesini açarak şubeleşmeye başlamış ve 1988 senesinde finansal kiralama işlemlerini uygulamaya başlamıştır. (www.albaraka.com.tr)

Albaraka Türk 1998 senesinde Visa ile anlaşma yaparak kredi kartı hizmeti sunmaya başlamıştır. Aynı sene şube sayısını 22'ye ulaştırmıştır. 2002 senesinde şube sayısını 24'e ulaştıran banka, özsermaye toplamını da 70 milyon dolara ulaştırmıştır. (www.albaraka.com.tr)

Banka 2007 senesinde ilk halka arzını yapmıştır. Bu halka arz işlemi 170 milyon dolar tutarında olmuş ve 24.000 yatırımcıdan toplam olarak 7 milyar dolardan daha fazla talep almıştır. Daha sonra yurtdışında şubeleşme çalışmalarına başlayan banka, 2011 senesinde ilk yurtdışı şubesini Erbil'de açmıştır. Ayrıca 350 milyon dolar tutarında murabaha sendikasyonu ile sektördeki en büyük tutardaki sendikasyon kredisine imza atmıştır ve Türkiye'de ilk wakala işlemini gerçekleştiren banka olmuştur. Ayrıca Türkiye'de ilk kez 2013 senesinde murabaha sukuk yöntemi kullanarak sermaye benzeri kredi sağlamıştır(www.albaraka.com.tr).

31.12.2015 tarihi itibariyle bankanın ortaklık yapısının içindeki yabancı ortakların payı %66,10, yerli ortakların payı %9,84 ve halka açık olan pay ise %24,06'dır.

Tablo 1. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

	TL	%
Yabancı Ortaklık	594.902.934	66,10
Albraka Bankacılık Grubu	486.523.266	54,06
İslam Kalkınma Bankası	70.573.779	7,84
Alharthy Ailesi	31.106.364	3,46
Diğer	6.699.525	0,74
Yerli Ortaklıklar	88.594.135	9,84
Halka Açık	216.502.931	24,06
Toplam	900.000.000	100,00

Kaynak: (2014 Albaraka Türk Faaliyet Raporu, 2015, s.6-www.albaraka.com.tr)

Albaraka Türk Katılım Bankası 2006-2014 yıllarına ait temel finansal göstergeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 2. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler

Yıllar	Aktif Toplamı	Toplanan Fonlar	Kullandırılan Fonlar*	Öz Kaynaklar	Net Kar	Personel Sayısı	Şube Sayısı
2006	2.491.813	2.154.014	1.983.273	245.905	69.381	1.156	63
2007	3.690.029	2.998.108	2.854.852	533.780	84.979	1.481	80
2008	4.789.107	3.985.110	3.757.572	638.102	136.242	1.799	100
2009	6.414.914	5.464.645	4.685.994	710.666	105.279	1.934	101
2010	8.406.301	6.881.590	6.296.815	852.635	134.044	2.175	109
2011	10.460.885	8.044.747	7.286.960	1.004.251	160.155	2.601	123
2012	12.327.654	9.225.018	9.100.063	1.218.333	191.835	2.758	137
2013	17.216.553	12.526.212	12.059.901	1.497.268	241.409	3.057	167
2014	23.046.424	16.643.218	16.183.692	1.790.927	252.631	3.510	210

*Finansal Kiralamalar dahildir.

*Bilanço verileri Bin TL.'dir.

Kaynak: (2014 Albaraka Türk Faaliyet Raporu, 2015, s.74, 2010 Albaraka Türk Faaliyet Raporu, 2011, s.8- www.albaraka.com.tr)

Tablo 2'deki temel finansal veriler incelendiğinde 2006 yılında 2,5 milyar TL. olan aktif toplamının 2014 yılında yaklaşık 10 kat artarak 23 milyar TL. olduğu görülmektedir. Toplanan fonlar bu dönem zarfında yaklaşık 8 kat büyüyerek 16 milyar TL. seviyesine, kullandırılan fonlar da benzer şekilde 8 kat büyüyerek 16

milyar TL. seviyesine ulaşmıştır. Bankanın öz kaynakları incelendiğinde ise 2006 yılında 246 milyon TL. olan bankanın öz sermayesi 2014 yılında yaklaşık 1,8 milyar TL seviyelerine ulaşmıştır. Bankanın net karı da bu dönem zarfında 69 milyon TL. seviyelerinden 252 milyon TL seviyelerine ulaşmıştır.

Yurtiçi ve yurtdışında şubeleşme çalışmalarını sürdüren Albaraka Türk Katılım Bankası 2006 yılında toplamda 63 olan şube sayısını 2014 yılında 210 şube sayısına ulaştırmış, şube sayısına paralel olarak da 1156 olan personel sayısı yaklaşık 3 kat artarak 3510 personel sayısına ulaşmıştır.

2.2.2 Asya Katılım Bankası

24.10.1996 tarihinde Asya Finans Kurumu A.Ş. unvanı ile, Altunizade’de bulunan Merkez Şubesi’nde 2 milyon TL ilk kuruluş sermayesi ile faaliyetlerine başlamıştır. 1998 senesinde şube sayısını 16 bankaya yükselten Asya Katılım Bankası aynı sene müşterilerine kredi kartı hizmeti sunmaya başlamıştır. (www.bankasya.com.tr)

Bankalar Kanunu’na 1999 senesinde tâbi olmuştur ve aynı sene ödenmiş sermayesini 10 milyon TL tutarına ulaştırmıştır. 2000 senesinde şube sayısını 25’e yükselten banka aynı sene internet bankacılığını hizmete sokmuştur(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 5 - www.bankasya.com.tr)

2002 senesinde ödenmiş sermayesi 40 milyon TL’ye ulaşmış olan banka aynı sene ASYA24 ATM’lerini ve taksitli kredi kartını müşterilerin hizmetine sunmuştur. 2003 senesinde VISA üyesi olan banka bir sonraki yıl Işık Sigorta A.Ş. ile ortaklık kurmuş ve 2005 senesinde ünvanını Asya Katılım Bankası A.Ş. olacak şekilde değiştirmiştir(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 5- www.bankasya.com.tr).

2006 senesinde hisselerini halka arz eden ve katılım bankaları arasında ilk halka arz ünvanına sahip olan banka %23'lük hissesini halka arz etmiştir ve ASYAB koduyla İMKB’de işlem görmeye başlamıştır. Aynı yıl ödenmiş sermayesini de 300 milyon TL’ye çıkartmıştır(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 6- www.bankasya.com.tr)

2008 senesinde Türkiye Futbol Federasyonu Birinci Lig’e isim sponsoru olan banka ayrıca temassız teknoloji ürünleri olan AsyaCard DIT ve DIT Pratik’i müşterilerin hizmetine sunmuştur(www.bankasya.com.tr).

2009 senesinde merkezi Senegal’de olan Tamweel Africa Holding SA’ya ortak olan banka aynı yıl AsyaCard DIT, “Nakite Alternatif En İyi Kart” ve “Yılın En İyi Çıkış Yapan Kredi Kartı” ödülleri kazanmıştır ve Tuna GYO A.Ş.’yi kurmuştur(www.bankasya.com.tr).

2012 senesinde Erbil’e ilk yurt dışı şubesini açan ve Hindistan’a da ilk yurtdışı temsilciliğini açan banka aynı sene bankanın mali iştiraklerinden olan “Asya Yatırım Menkul Değerler A.Ş.” ve “Asya Varlık Kiralama A.Ş.” faaliyetlerine başlamıştır(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 6- www.bankasya.com.tr).

Türkiye’de ilk kez 2013 senesinde TL cinsinden 125 milyon TL kira sertifikası ihracı yapmış ve ilk kez sukuk kullanarak 250 milyon dolar meblağa sahip yurt dışından kaynak temin etmiştir. Aynı sene bankanın mali iştiraklerinden olan “Asya Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.” ve “Asya Portföy Yönetimi A.Ş.” faaliyete geçmiştir. Faaliyetlerine 2012 senesinde başlayan Asya Emeklilik, 2013 senesinde en hızlı büyüme kaydeden emeklilik şirketi olmaya hak kazanmıştır(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 6- www.bankasya.com.tr).

04.09.14 tarihinde BDDK, dokuz ay içinde 5.8 milyar TL mevduat çıkışı yaşayan ve batık kredi oranı %10 ile sektör ortalamasının yaklaşık beş katına ulaşan ve Moody's'in kredi notunu yıl içinde 8 derece düşürdüğü bankayı, Bankacılık Kanunu'nun 70'inci maddesi kapsamına almıştır. Bu kapsama göre kurul, bankadan yönetimi ve gerekirse hissedar yapısının değiştirilmesini isteyebilecek yetkileri sahip olmuştur(www.sondevir.com).

03.02.15 tarihinde BDDK, bankanın yönetim kurulunu belirleme yetkisi bulunan 185 imtiyazlı ortağından 132’sine ait gerekli bilgi ve belgeleri verilen süre içinde göndermediği için, bu durumun ortaklara ilişkin belirsizlik oluşturduğunu belirtmiştir. Bu tespitten sonra bankanın Bankacılık Kanunu kapsamında “Kurumun etkin denetimini engellemeyecek şeffaf ve açık bir ortaklık yapısı ve organizasyon şemasına sahip olması” şartını ihlal ettiğini tespit eden kurul, bankanın yüzde 63’lük imtiyazlı olan payının, TMSF tarafından kullanılmasına karar vermiştir(www.dunya.com).

29.05.15 tarihinde BDDK, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında bankayla ilgili yapmış olduğu denetimler sonucunda bankanın finansal, ortaklık ve yönetim yapısı ile faaliyetlerinden kaynaklı sorunların, katılım fonu sahiplerinin hakları ve finansal sistemin güven ve istikrarı bakımından tehlike arz ettiğinin ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu sebepten bankanın temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetiminin, zararın mevcut ortakların sermayesinden indirilmesi kaydıyla, kısmen veya tamamen devri, satışı veya birleştirilmesi amacıyla Kanunun 71'inci maddesinin birinci fıkrasının b bendi hükmü gereğince TMSF'ye devredilmesine karar vermiştir. (www.hurriyet.com.tr)

Tamamen yerli sermaye'ye sahip olan Asya Bank'ın 31.12.2014 tarihli ortaklık yapısı incelendiğinde sermayesinin %54,05'lik kısmının halka açık olduğu görülmektedir. Geri kalan sermayenin %40'ını İmtiyazlı grup, %5,95'i ise diğer ortaklara aittir.

Tablo 3. Asya Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

	TL	%
A Grubu (İmtiyazlı)	360.000.000	40
Ortadoğu Tekstil Tic. San. A.Ş.	44.022.600	5
Forum İnşaat Dekorasyon Turizm San. ve Tic. A.Ş.	34.667.640	4
Sürat Basım Yayın Reklamcılık ve Eğitim Araçları San. Tic.	24.271.200	3
BJ Tekstil Tic. ve San. A.Ş.	20.350.080	2
Doygun Gıda San. Ve Tic Dağıtım A.Ş.	17.783.280	2
Serra Turizm Ltd. Şti.	15.000.120	2
Negiş Giyim İmalat ve İhracat A.Ş.	13.142.160	1
	190.762.920	21
B grubu (BİST'de işlemde olmayan)	53.591.426	6
B grubu (BİST'de işlemde olan)	486.408.574	54
Toplam	900.000.000	100

Kaynak: (2014 Asya Bank Faaliyet Raporu, 2015: 74,75,76-www.bankasya.com.tr)

Asya Bank Katılım Bankası 2006-2014 yıllarına ait temel finansal göstergeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 4. Asya Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler

Yıllar	Aktif Toplamı	Toplanan Fonlar	Kullandırılan Fonlar*	Öz Kaynaklar	Net Kar	Personel Sayısı	Şube Sayısı
2006	4.179.189	3.200.655	3.060.181	632.519	146.351	2.372	91
2007	6.260.048	4.697.750	4.609.665	853.856	221.337	3.329	118
2008	8.108.129	5.842.821	6.381.322	1.403.692	246.529	3.806	143
2009	11.608.955	9.136.578	8.355.346	1.707.894	301.281	4.074	158
2010	14.513.419	11.166.582	11.060.267	1.941.667	259.962	4.266	175
2011	17.190.099	12.397.043	13.451.522	2.137.426	216.090	4.548	200
2012	21.390.024	15.741.858	16.307.390	2.349.273	190.392	5.064	250
2013	27.784.947	18.511.563	21.257.166	2.510.946	180.604	5.074	281
2014	13.679.814	8.886.953	9.406.987	1.705.392	-813.470	3.210	200

Kaynak: (2014 Asya Bank Faaliyet Raporu, 2015, s.78,79, 2010 Asya Bank Faaliyet Raporu, 2011, s.89 - www.bankasya.com.tr)

Tablo 4'teki temel finansal veriler incelendiğinde 2006 yılı ile 2013 yılları arasında Net Kar hariç yükseliş gösteren veriler, 2014 yılında bankanın yaşamış olduğu problemlerden kaynaklı olarak büyük düşüşler gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4'teki veriler tek tek incelendiğinde 2006 yılında 4,1 milyar TL. olan aktif toplamı 2013 yılında yaklaşık 7 kat artarak 27,8 milyar TL.'ye ulaşmış ve daha sonra 2014 yılında %51 düşerek 13,7 milyar TL.'ye gerilemiştir. Toplanan fonlar 2013 yılında 18,5 milyar TL.'ye ulaşmış, daha sonra %52 düşerek 2014 yılında 8,9 milyar TL.'ye gerilemiştir. 2006 yılında 3 milyar TL. seviyelerinde olan kullandırılan fonlar 2013 yılında 7 kat büyüyerek 21 milyar TL'yi geçmiş ve daha sonra 2014 yılında %56 düşerek 9,4 milyar TL olmuştur.. Bankanın öz kaynakları incelendiğinde ise 2006 yılında 632 milyon TL. olan bankanın öz sermayesi 2013 yılında 4 kat artarak 2,5 milyar TL seviyelerine ulaşmış ve daha sonra 2014 yılında 1,7 milyar TL'ye düşmüştür. 2010 yılına kadar yükseliş trendinde olan Net Kar ise 2011 yılından itibaren düşüş trendine girmiş ve 2014 yılında ise banka 813 milyon TL zarar göstermiştir.

Türkiye Finans'ın yurtiçi ve yurtdışındaki şubeleşme çalışmaları incelendiğinde 2006 yılında toplamda 91 olan şube sayısını 2013 yılında 190 şube artırarak 281 adet şube sayısına ulaşmıştır. Daha sonra 2014 yılında Bank Asya 81 şubesini kaybetmiştir. Personel sayısı da 2013 yılına kadar 2372 kişiden, 5074 kişiye ulaşmış ve daha sonra 2014 yılına şube sayısındaki azalışa paralel olarak 1864 adet personel azalarak 3210 kişiye düşmüştür.

2.2.3 Kuveyt Türk Katılım Bankası

İlk olarak 1989 senesinde Özel Finans Kurumları statüsünde kurulan banka ÖFK'ların faaliyetleri 1999 senesinde Bankacılık Kanunu kapsamına alınmaya kadar Bakanlar Kurulu Kararı ile Merkez Bankası ve Hazine Müsteşarlığı'nın tebliğleri ile yürütülmüştür. 1999 senesinde Bankacılık Kanunu'na tâbi hale gelen banka 2006 senesinin Mayıs ayında Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. unvanını almıştır. (www.kuveytturk.com.tr)

Banka hem yurtiçinde hem de uluslar arası alanda şube ve temsilcilikler açarak büyümesini sürdürmektedir. Ayrıca tekstil, metal ve emlak sektörlerindeki yatırımları ve iştirakleriyle hem kar ortaklığı olan müşterilerinin tasarruflarını yatırımlara dönüştüren banka, , Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, İstanbul Ticaret Odası ve İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği gibi Kamu Kurumu ve Meslek Birlikleri tarafından ihracat alanında gösterdiği başarılarından ötürü muhtelif tarihlerde altın, gümüş ve bronz madalyalarla ödüllendirilmiştir. (www.kuveytturk.com.tr)

Kuveyt Finans Kurumu, %62 ile Kuveyt Türk'ün en büyük hisse payına sahiptir. Kuveyt'in en büyük finans kuruluşlarından biri olan aynı zamanda Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın en büyük ortağı olan Kuveyt Finans Kurumu dünya çapında büyük sermayesi ve sunduğu gelişmiş bankacılık hizmetleriyle faizsiz bankacılık sektöründe dünyanın da sayılı bankaları arasında yer almaktadır (www.kuveytturk.com.tr).

31.12.2014 tarihli ortaklık yapısı incelendiğinde Kuveyt Türk'ün sermayesinin %62'lik kısmı Kuveyt Finans Kurumu'na, %9'luk kısmı Kuveyt Devlet Sosyal Güvenlik Kurumu'na, %9'luk kısmı İslam Kalkınma Bankası'na, %18'lik kısmı ise Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, %2'si ise diğer ortaklara aittir.

Tablo 5. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

	TL	%
Kuveyt Finans Kurumu	1.425.261.516	62
TC Vakıflar Genel Müdürlüğü	428.584.737	19
İslam Kalkınma Bankası	206.059.151	9
Kuveyt Sosyal Güvenlik Kurumu	206.059.151	9
Diğer Gerçek ve Tüzel Ortaklar	21.040.446	1
Toplam	2.287.005.000	100

Kaynak: (2014 Kuveyt Türk Faaliyet Raporu, 2015, s.15 - www.kuveytturk.com.tr)

Kuveyt Türk Katılım Bankası 2006-2014 yıllarına ait temel finansal göstergeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 6. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler

Yıllar	Aktif Toplamı	Toplanan Fonlar	Kullandırılan Fonlar*	Öz Kaynaklar	Net Kar	Personel Sayısı	Şube Sayısı
2006	2.936.734	2.369.090	2.468.027	247.238	36.156	1.386	79
2007	3.868.318	2.928.328	3.160.138	388.583	74.123	1.794	87
2008	5.768.034	4.069.372	4.340.703	685.679	104.086	2.245	113
2009	6.904.526	5.358.257	5.055.530	807.312	127.133	2.447	121
2010	9.727.117	7.381.473	7.055.288	1.256.685	159.648	2.850	141
2011	14.897.592	9.918.327	10.391.631	1.437.978	195.042	3.326	180
2012	18.910.513	12.755.043	12.571.105	1.684.037	250.156	3.939	221
2013	25.893.542	17.030.702	16.641.338	2.302.049	300.343	4.651	268
2014	34.008.175	22.144.614	21.285.668	3.022.870	370.450	5.082	308

Kaynak: (2014 Kuveyt Türk Faaliyet Raporu, 2015, s.21,100; 2009 Kuveyt Türk Faaliyet Raporu, 2010, s.68; 2014 Konsolide Olmayan Bilanço - www.kuveytturk.com.tr)

Tablo 6'daki temel finansal veriler incelendiğinde 2006 yılında 2,9 milyar TL. olan aktif toplamının 2014 yılında yaklaşık 12 kat artarak 34 milyar TL. olduğu görülmektedir. Toplanan fonlar bu dönem zarfında 9 kat büyüyerek 22 milyar TL. olmuş, kullandırılan fonlar da yaklaşık 9 kat büyüyerek 21 milyar TL.'yi geçmiştir. Bankanın öz kaynakları incelendiğinde ise 2006 yılında 247 milyon TL. olan bankanın öz sermayesi 2014 yılında 12 kat artarak 3 milyar TL seviyelerine ulaşmıştır. Bankanın net karı da bu dönem zarfında 36 milyon TL. seviyelerinden 370 milyon TL seviyelerine ulaşmıştır.

Kuveyt Türk'ün yurtiçi ve yurtdışındaki şubeleşme çalışmaları incelendiğinde 2006 yılında toplamda 79 olan şube sayısını 2014 yılında yaklaşık 4 kat artarak 308 adet şube sayısına ulaştığı, şube sayısına paralel olarak da 1386 olan personel sayısının da 2014 yılında 5082 personel sayısına ulaştığı görülmektedir.

2.2.4 Türkiye Finans Katılım Bankası

1991 senesinde tamamen yerli sermaye ile kurulan ilk Özel Finans Kurumu olma özelliğine sahip olan Anadolu Finans ile Family Finans'ın 2005 senesinde birleşmeleri ile kurulmuştur. Boydak Grubu ve Ülker Grubu'na ait olan bu iki kurumun birleşmesi BDDK tarafından 28.12.2005 tarihinde tescil edilmiş ve 30.12.2005 banka'nın ismi Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. olarak değiştirilmiştir(www.turkiyefinans.com.tr).

Banka en büyük değişimi 31.03.2008 tarihinde hisselerinin %60'ını The National Commercial Bank'a (NCB) satması ile yaşamıştır. Türkiye'nin önemli sanayi gruplarından Boydak ve Ülker Grubu, Orta Doğu'nun önemli bankalarından biri olan aynı zamanda Suudi Arabistan'ın en büyük bankası olan National Commercial Bank ile birleşerek, büyük sermaye yapısıyla ve National Commercial Bank'ın vizyonuyla katılım bankacılığına önemli bir banka kazandırmışlardır (www.turkiyefinans.com.tr).

300 milyon dolar tutarında 2011 senesinin en yüksek murabaha sendikasyonunu alan banka aynı yıl uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu olan Fitch'ten uzun vadeli yabancı para kredi notu olarak "BBB" almış ve bu not ile Türkiye'nin kredi notu en yüksek olan ilk 5 bankası arasına girmiştir(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 6 - www.turkiyefinans.com.tr).

2014 senesinde Küresel Raporlama Girişimi tarafından, bankanın ilk sürdürülebilirlik raporu, Türkiye'deki bütün mevduat ve katılım bankaları arasında "A+" seviyesinde onay alan ilk ve tek rapor olmuştur(2014 Faaliyet Raporu, 2015: 7 - www.turkiyefinans.com.tr).

31.12.2014 tarihli ortaklık yapısı incelendiğinde Türkiye Finans'ın sermayesinin %67'si National Commercial Bank'a, %10,5'i Ülker Grubu'na, Toplamda %15'i Boydak Ailesi'nin çeşitli bireylerine, %7'lik kısmı ise diğer ortaklara aittir.

Tablo 7. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

	TL	%
National Commercial Bank	1.742.676	67,03
Gözde Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. (Ülker Grubu)	274.838	10,57
(Hacı) Mustafa Boydak (1934)	60.994	2,35
Boydak Holding A.Ş.	58.090	2,23
Bekir Boydak	49.275	1,90
Memduh Boydak	49.275	1,90
Mustafa Boydak (1963 Sami Oğlu)	49.275	1,90
Yusuf Boydak	46.381	1,78
Şükrü Boydak	41.080	1,58
Hacı Boydak	39.521	1,52
Diğer	188.595	7,25
Toplam	2.600.000	100,00

Kaynak: (2014 Türkiye Finans Faaliyet Raporu, 2015, s.13 - www.turkiyefinans.com.tr)

Türkiye Finans Katılım Bankası 2006-2014 yıllarına ait temel finansal göstergeler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 8. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. Temel Finansal Göstergeler

Yıllar	Aktif Toplamı	Toplanan Fonlar	Kullandırılan Fonlar*	Öz Kaynaklar	Net Kar	Personel Sayısı	Şube Sayısı
2006	4.122.636	3.512.725	3.190.549	434.055	139.808	2.200	122
2007	5.616.687	4.318.905	4.708.285	587.592	146.943	2.611	137
2008	7.104.156	5.312.548	5.632.207	1.001.456	160.633	3.185	174
2009	8.699.643	6.882.490	7.185.124	1.193.692	171.388	3.346	180
2010	10.691.860	8.397.896	7.999.620	1.406.096	205.529	3.403	182
2011	13.528.353	9.509.165	10.402.875	1.613.659	231.587	3.382	182
2012	17.616.504	11.429.536	13.067.769	2.125.162	283.573	3.595	220
2013	25.126.629	15.141.718	18.289.610	2.522.381	329.277	3.990	250
2014	33.494.790	19.112.760	24.291.963	3.153.847	334.228	4.478	280

Kaynak: (2014 Türkiye Finans Faaliyet Raporu, 2015, s.10,91; 2010 Türkiye Finans Faaliyet Raporu, 2011, s.159 - www.turkiyefinans.com.tr)

Tablo 8'deki temel finansal veriler incelendiğinde 2006 yılında 4,1 milyar TL. olan aktif toplamının 2014 yılında 8 kattan fazla artarak 33,5 milyar TL.'ye ulaşmıştır. Toplanan fonlar 2013 yılında 15 milyar TL.'ye ulaşmış, daha sonra %26 artarak 2014 yılında 19 milyar TL.'ye ulaşmıştır. 2006 yılında 3 milyar TL.

seviyelerinde olan kullanılan fonlar 2014 yılında 7 kattan fazla büyüyerek 24 milyar TL.'yi geçmiştir. Bankanın öz kaynakları incelendiğinde ise 2006 yılında 434 milyon TL. olan bankanın öz sermayesi 2014 yılında 7 kat artarak 3,1 milyar TL seviyelerine ulaşmıştır. Bankanın net karı da bu dönem zarfında 139,8 milyon TL seviyelerinden 334,2 milyon TL seviyelerine ulaşmıştır.

Türkiye Finans'ın yurtiçi ve yurtdışındaki şubeleşme çalışmaları incelendiğinde 2006 yılında toplamda 112 olan şube sayısını 2014 yılında yaklaşık 2 kattan fazla artarak 280 adet şube sayısına ulaşmıştır. Şube sayısına paralel olarak da 2200 olan personel sayısı da 2014 yılında 4478 personel sayısına ulaşmıştır.

2.2.5 Ziraat Katılım Bankacılığı

Türkiye'de kurulan ilk devlet destekli katılım bankası olan banka faaliyet iznini; tamamı T.C. Hazinesi tarafından ödenmiş 675 milyon TL sermayesi ile BBDK'nın 15.10.2014 tarihli ve 29146 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 10.10.2014 tarih ve 6046 sayılı izin ile kurulmuş, BBDK'nın 14.05.2015 tarihli ve 29355 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 12.05.2015 tarihli, 6302 sayılı kararı ile almıştır.(www.ziraatkatilim.com.tr)

30.09.2015 tarihli ortaklık yapısı incelendiğinde Ziraat Katılım'ın sermayesinin %100'e yakını Ziraat Bankası A. Ş. 'ye aittir. Diğer 4 pay ise temsili olarak Ziraat Sigorta A.Ş., Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş., Ziraat Teknoloji A.Ş. ve Ziraat Yatırım ve Menkul Değerler A.Ş. 'ye aittir.

Tablo 9. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

	TL	%
T:C: Ziraat Bankası A.Ş.	674.999.996	100,00
Ziraat Sigorta A.Ş.	1	0,00
Ziraat Hayat ve Emeklilik A.Ş.	1	0,00
Ziraat Teknoloji A.Ş.	1	0,00
Ziraat Yatırım ve Menkul Değerler A.Ş.	1	0,00
Toplam	675.000.000	100,00

Kaynak:(2015 Ziraat Katılım Faaliyet Raporu, 2015, s.2- www.ziraatkatilim.com.tr)

2.2.6 Vakıf Katılım Bankası

Türkiye'de Katılım bankacılığı sektörünün en son üyesi olan banka; tamamı T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü, Bayezid Han-ı Sani (II.Bayezid) Vakfı, Mahmut Han-ı Evvel Bin Mustafa Han (I.Mahmut) Vakfı, Mahmut Han-ı Sani Bin

Abdulhamit Han-Evvel (II.Mahmut) Vakfı ve Murat Paşa Bin Abdusselam (Murat Paşa) Vakfı tarafından ödenmiş olan 805 milyon. TL sermaye ile BBDK'nın 03.03.2015 tarihli ve 29284 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 27.02.2015 tarihli 6205 sayılı kuruluş izniyle 25.06.2015 tarihinde bir anonim şirket olarak kurulmuş, 17.02.2016 tarihinde BBDK'dan faaliyet izni almıştır.(www.vakifkatilim.com.tr)

31.12.2015 tarihli ortaklık yapısı incelendiğinde Vakıf Katılım'ın sermayesinin %99'u T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü 'ne aittir. Diğer 4 pay ise Bayezid Han-ı Sani (II. Bayezit), Mahmud Han-ı Evvel Bin Mustafa Han (I. Mahmut), Mahmud Han-ı Sani Bin Abdülhamid Han-ı Evvel (II. Mahmut), Murad Paşa bin Abdusselam (Murat Paşa) Vakıfları 0,25'lik dilimler halinde dağılmıştır.

Tablo 10. Vakıf Katılım Bankası A.Ş. Sermaye ve Ortaklık Yapısı

Ortaklar	TL	%
T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü	796.950.000	99,00
Bayezid Han-ı Sani (II. Bayezit) Vakfı	2.012.500	0,25
Mahmud Han-ı Evvel Bin Mustafa Han (I. Mahmut) Vakfı	2.012.500	0,25
Mahmud Han-ı Sani Bin Abdülhamid Han-ı Evvel (II. Mahmut) Vakfı	2.012.500	0,25
Murad Paşa bin Abdusselam (Murat Paşa) Vakfı	2.012.500	0,25
Toplam	805.000.000	100,00

Kaynak: (2015 Vakıf Katılım Faaliyet Raporu, 2015, s.5 - www.vakifkatilim.com.tr)

2.3 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ BANKACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YERİ

Bu bölümde katılım bankalarının bankacılık sektörü içindeki yeri ve gelişimi bankaların kaynak yapıları ile ilgili toplanan ve kullanılan fonlar, bankaların aktif ve öz kaynak gelişimleri son olarak da bankaların şube ve personel sayılarındaki değişim ile ilgili veriler tablolastırılarak karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

2.3.1 Katılım Bankalarının Kaynak Yapısındaki Gelişmeler

Bu bölümde katılım bankalarının kaynak gelişimi incelenirken önce katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün toplanan fon gelişimi, daha sonra da katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün kullanılan fon gelişimi hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 11'de katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki toplanan fon gelişimi büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 11. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Toplanan Fon Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	11.151,82	-	307.646,84	-	3,62
2007	14.834,17	33,02	356.865,05	16,00	4,16
2008	19.045,29	28,39	454.599,20	27,39	4,19
2009	26.711,41	40,25	514.620,38	13,20	5,19
2010	33.089,46	23,88	617.036,90	19,90	5,36
2011	39.220,35	18,53	695.496,12	12,72	5,64
2012	47.921,10	22,18	772.216,76	11,03	6,21
2013	61.313,32	27,95	945.769,97	22,47	6,48
2014	65.229,93	6,39	1.052.693,01	11,31	6,20

* Bilanço verileri Milyon TL.'dir

Kaynak: BBDK

Tablo incelendiğinde TL bazında hem katılım bankalarının hem de bankacılık sektörünün sürekli bir artış trendi içinde olduğu görülmektedir. Katılım bankalarında 2006 yılında 11,1 milyar TL civarında olan toplanan fon miktarı her yıl artarak 2014 yılında 65,2 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektörü de 2006 yılında 307,6 milyar TL civarında olan toplanan fon miktarı her yıl artarak 2014 yılında 1 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Katılım bankalarının büyüme oranlarını, bankacılık sektörünün büyüme oranları ile karşılaştırdığımızda 2006 yılından 2013 yılına kadar katılım bankacılığının daha büyük oranlarda büyüdüğü gözükmektedir. Örneğin 2007 yılında katılım bankacılığında toplanan fonlar % 33,02 büyürken, bankacılık sektörü % 16 büyümüş, 2009 yılında katılım bankacılığında toplanan fonlar % 40,25 büyürken, bankacılık sektörü % 13,20 büyümüştür. Bu büyüme oranlarındaki belirgin artış toplanan fonlar bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektörü içindeki oranını 2013 yılına kadar sürekli arttırmasına neden olmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere daha önceki yıllar toplanan fonlar bakımından bankacılık sektörüne göre hızlı bir büyüme gösteren katılım bankaları 2014 yılında toplamda bankacılık sektörüne göre daha yavaş bir büyüme göstermiştir. 2014 yılında bankacılık sektörünün % 11,31 büyümesine rağmen katılım bankaları sadece % 6,39 büyümüştür. Büyümedeki bu düşüş 2013 yılında 6,48 olan toplanan fonlar

bakımından katılım bankalarının bankacılık sektöründeki payını % 6,20'ye kadar düşürmüştür. 2014 yılındaki bu düşüşün en önemli nedeni Bank Asya'nın 2014 yılında göstermiş olduğu negatif performanstır.

Tablo 12'de katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki kullandırılan fon gelişimi büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 12. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Kullandırılan Fon Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	9.322,66	-	218.986,81	-	4,26
2007	14.071,91	50,94	285.616,21	30,43	4,93
2008	17.641,18	25,36	367.444,60	28,65	4,80
2009	23.640,59	34,01	392.620,58	6,85	6,02
2010	30.823,14	30,38	525.851,19	33,93	5,86
2011	38.537,93	25,03	682.893,17	29,86	5,64
2012	47.961,19	24,45	794.756,43	16,38	6,03
2013	62.029,46	29,33	1.047.410,23	31,79	5,92
2014	64.065,24	3,28	1.240.708,27	18,45	5,16

* Bilanço verileri Milyon TL.'dir

Kaynak: BBDK

Tablo 12 incelendiğinde TL bazında hem katılım bankalarının hem de bankacılık sektörünün sürekli bir artış trendi içinde olduğu görülmektedir. Katılım bankalarında 2006 yılında 9,3 milyar TL civarında olan kullandırılan fon miktarı her yıl artarak 2014 yılında 64 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe de 2006 yılında 218,9 milyar TL civarında olan kullandırılan fon miktarı her yıl artarak 2014 yılında 1,2 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere kullandırılan fonlar bakımından katılım bankalarının büyümeleri 2007,2009 ve 2012 yılları dışında bankacılık sektörünün büyümesine nazaran daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. 2006 yılında %4,26 olan kullandırılan fonlar bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektöründeki oranı 2007'de %4,93'e yükselmiş, 2008'de %4,80'e düşmüş, 2009'da %6,02'ye yükselmiş daha sonra 2011'de %5,64'e düşmüş, 2012 de tekrar yükselip %6,03'e yükselmiş son olarak 2014'de de %5,16'ya kadar düşmüştür.

2.3.2 Katılım Bankalarının Aktifler Açısından Gelişimi

Bu bölümde katılım bankalarının aktif gelişimi hem kendi içinde hem de bankacılık sektörü içinde incelenmiş ve gerekli analizler yapılmıştır.

Tablo 13'de katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki aktif gelişimi büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 13. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Aktif Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	13.751,58	-	499.730,84	-	2,75
2007	19.445,32	41,40	581.605,91	16,38	3,34
2008	25.770,13	32,53	732.536,15	25,95	3,52
2009	33.628,04	30,49	834.014,00	13,85	4,03
2010	43.338,70	28,88	1.006.667,05	20,70	4,31
2011	56.148,34	29,56	1.217.695,31	20,96	4,61
2012	70.279,38	25,17	1.370.690,10	12,56	5,13
2013	96.074,73	36,70	1.732.400,83	26,39	5,55
2014	104.319,07	8,58	1.994.328,52	15,12	5,23

* Bilanço verileri Milyon TL.'dir

Kaynak: BBDK

Tablo incelendiğinde TL bazında hem katılım bankalarının hem de bankacılık sektörünün sürekli bir artış trendi içinde olduğu görülmektedir. Katılım bankalarında 2006 yılında 13,7 milyar TL civarında olan aktif miktarı her yıl artarak 2014 yılında 104,3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe de 2006 yılında 499,7 milyar TL civarında olan aktif miktarı her yıl artarak 2014 yılında yaklaşık 2 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Katılım bankalarının büyüme oranlarını, bankacılık sektörünün büyüme oranları ile karşılaştırdığımızda 2006 yılından 2013 yılına kadar katılım bankacılığının daha büyük oranlarda büyüdüğü gözükmektedir. Örneğin 2007 yılında katılım bankacılığında aktif miktarı % 41,40 büyürken, bankacılık sektörü % 16,38 büyümüş, 2010 yılında katılım bankacılığında aktif miktarı % 28,88 büyürken, bankacılık sektörü % 20,70 büyümüştür. Bu büyüme oranlarındaki belirgin artış aktif miktarı bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektörü içindeki oranını 2013 yılına kadar sürekli arttırmasına neden olmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere daha önceki yıllar aktif miktarı bakımından bankacılık sektörüne göre hızlı bir büyüme gösteren katılım bankaları 2014 yılında toplamda bankacılık sektörüne göre daha yavaş bir büyüme göstermiştir. 2014 yılında bankacılık sektörünün % 15,12 büyümesine rağmen katılım bankaları sadece % 8,58 büyümüştür. Büyümedeki bu düşüş 2013 yılında 5,55 olan aktif miktarı bakımından katılım bankalarının bankacılık sektöründeki payını 2014 yılında % 5,23'e kadar düşürmüştür. 2014 yılındaki bu düşüşün en önemli nedeni Bank Asya'nın 2014 yılında göstermiş olduğu negatif performanstır.

2.3.3 Katılım Bankalarının Öz Kaynak Açısından Gelişimi

Bu bölümde katılım bankalarının öz kaynak gelişimi hem kendi içinde hem de bankacılık sektörü içinde incelenmiş ve gerekli analizler yapılmıştır.

Tablo 14'de katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki öz kaynak gelişimi büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 14. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Öz Kaynak Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	1.559,71	-	59.537,25	-	2,62
2007	2.363,81	51,55	75.849,77	27,40	3,12
2008	3.728,93	57,75	86.423,87	13,94	4,31
2009	4.419,56	18,52	110.887,01	28,31	3,99
2010	5.457,08	23,48	134.541,79	21,33	4,06
2011	6.193,63	13,50	144.646,21	7,51	4,28
2012	7.376,81	19,10	181.940,22	25,78	4,05
2013	8.832,65	19,74	193.723,52	6,48	4,56
2014	9.673,04	9,51	232.006,63	19,76	4,17

* Bilanço verileri Milyon TL.'dir

Kaynak: BBDK

Tablo incelendiğinde TL bazında hem katılım bankalarının hem de bankacılık sektörünün öz kaynak gelişiminin sürekli bir artış trendi içinde olduğu görülmektedir. Katılım bankalarında 2006 yılında 1,5 milyar TL civarında olan öz kaynak miktarı her yıl artarak 2014 yılında 9,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe de 2006 yılında 59,5 milyar TL civarında olan öz kaynak miktarı her yıl artarak 2014 yılında 232 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere öz kaynak miktarı bakımından katılım bankalarının büyüme oranları 2009,2012 ve 2014 yılları dışında bankacılık sektörünün büyüme oranlarından daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir. 2006 yılında %2,62 olan öz kaynak miktarı bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektöründeki oranı 2008'de %4,31'e yükselmiş, 2009'de %3,99'a düşmüş, 2011'de %4,28'e yükselmiş daha sonra 2012'de tekrar düşerek %4,05 olmuş, 2013 yılında tekrar %4,56'ya yükselen katılım bankacılığının bankacılık sektöründeki öz kaynak oranı son olarak 2014 yılında %4,17'ye kadar düşmüştür.

2.3.4 Katılım Bankalarının Şube ve Personel Sayıları Gelişimi

Bu bölümde katılım bankalarının hizmet ağı ve istihdam alanındaki gelişimi incelenirken önce katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün şube sayısı artışı, daha sonra da katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün personel sayısı artışı hakkında bilgiler verilmiştir. Şube ve personel sayıları Bankaların yurt içi ve yurt dışı toplam şube ve personel sayıları baz alınarak hazırlanmıştır

Tablo 15'de katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki şube sayısı, büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 15. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Şube Sayısı Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	356	-	7.302	-	4,88
2007	422	18,54	8.122	11,23	5,20
2008	536	27,01	9.304	14,55	5,76
2009	569	6,16	9.581	2,98	5,94
2010	607	6,68	10.066	5,06	6,03
2011	685	12,85	10.517	4,48	6,51
2012	829	21,02	11.061	5,17	7,49
2013	965	16,41	11.986	8,36	8,05
2014	990	2,59	12.210	1,87	8,11

* Bankaların yurt içi ve yurt dışı toplam şube sayıları baz alınarak hazırlanmıştır

Kaynak: BBDK

Tablo incelendiğinde hem katılım bankalarının hem de bankacılık sektörünün şube sayılarının sürekli arttığı görülmektedir. Katılım bankalarında 2006 yılında 356 adet civarında olan şube sayısı her yıl artarak 2014 yılında 990 âdete

ulaşmıştır. Bankacılık sektöründe de 2006 yılında 7302 adet olan şube sayısı her yıl artarak 2014 yılında 12210 adete ulaşmıştır.

Katılım bankalarının şube sayısı büyüme oranlarını, bankacılık sektörünün büyüme oranları ile karşılaştırdığımızda 2006 yılından 2014 yılına kadar katılım bankacılığının daha büyük oranlarda büyüdüğü gözükmektedir. Bu büyüme oranlarındaki belirgin artış şube sayısı bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektörü içindeki oranını 2014 yılına kadar sürekli arttırmasına neden olmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere şube sayısı bakımından katılım bankalarının bankacılık sektöründeki oranı her yıl sürekli artış göstermiştir. 2006 yılında %4,88 olan bankacılık sektöründeki katılım bankalarının şube sayısı oranı, katılım bankacılığındaki şube sayısının 2014 yılında 634 adet artması ile %8,11 olmuştur.

Tablo 16'da katılım bankalarının ve bankacılık sektörünün 2006-2014 yılları arasındaki personel sayısı, büyüme oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 16. Türkiye'de Katılım Bankaları ve Bankacılık Sektörü Personel Sayısı Gelişimi

Yıllar	Katılım Bankaları	Büyüme	Bankacılık Sektörü	Büyüme	Katılım Bankacılığı Sektör Oranı %
2006	7.112	-	150.966	-	4,71
2007	9.187	29,18	167.760	11,12	5,48
2008	11.032	20,08	182.665	8,88	6,04
2009	11.802	6,98	184.205	0,84	6,41
2010	12.677	7,41	191.180	3,79	6,63
2011	13.851	9,26	195.271	2,14	7,09
2012	15.356	10,87	201.453	3,17	7,62
2013	16.763	9,16	214.226	6,34	7,82
2014	16.280	-2,88	216.912	1,25	7,51

* Bankaların yurt içi ve yurt dışı toplam şube sayıları baz alınarak hazırlanmıştır

Kaynak: BBDK

Tablo incelendiğinde katılım bankalarının 2006 yılından 2013 yılına kadar personel sayısının sürekli arttığı 2014 yılında ise gerilediği gözükmektedir. Bankacılık sektörü ise 2006 ile 2014 yılları arasında sürekli bir büyüme göstermiştir. Katılım bankalarında 2006 yılında 7112 kişi olan personel sayısı; 2013 yılına kadar 9651 kişi artarak 16763 kişiye ulaşmış, daha sonra 2014 yılında 483 kişi azalarak 16280 kişiye düşmüştür. Bankacılık sektöründe ise 2006 yılında yaklaşık 151 bin kişi olan personel sayısı 2014 yılında %42 artarak yaklaşık 217 bin kişiye ulaşmıştır.

Katılım bankalarının büyüme oranlarını, bankacılık sektörünün büyüme oranları ile karşılaştırdığımızda 2006 yılından 2013 yılına kadar katılım bankacılığının daha büyük oranlarda büyüdüğü gözükmektedir. Örneğin 2007 yılında katılım bankacılığında personel sayısı % 29,18 büyürken, bankacılık sektörü % 11,12 büyümüş, 2010 yılında katılım bankacılığında personel sayısı % 7,41 büyürken, bankacılık sektörü % 3,79 büyümüştür. Bu büyüme oranlarındaki belirgin artış personel sayısı bakımından katılım bankacılığının bankacılık sektörü içindeki oranını 2013 yılına kadar sürekli arttırmasına neden olmuştur.

Tabloda görüldüğü üzere daha önceki yıllar personel sayısı bakımından bankacılık sektörüne göre daha hızlı bir büyüme gösteren katılım bankaları 2014 yılında negatif büyüme göstererek %2,88 azalmış, personel sayısı bakımından bankacılık sektörü ise %1,25 artmıştır. 2014 yılındaki bu düşüşün en önemli nedeni Bank Asya'nın 2014 yılında göstermiş olduğu negatif performanstır..

2.4 TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ FAALİYETLERİ VE GETİRDİĞİ FİNANSAL YENİLİKLER

2.4.1 Türkiye'de Katılım Bankalarının Fon Toplama Yöntemleri

Katılım bankaları faizsiz bankacılıkta olduğu gibi iki çeşit hesap kullanarak fon toplama faaliyetlerine yerine getirmektedir. Bu fonlara genel olarak katılım fonu denilmekte olup bunların birincisi bankanın vadesiz hesaplarını oluşturan özel cari hesaplar, ikincisi ise vadeli hesaplarını oluşturan kar ile zarara katılma hesaplarıdır (Özsoy, 2012a: 137)

2.4.1.1 Özel Cari Hesaplar ile Fon Toplama

Özel cari hesaplar, Bankacılık Kanunu'nda "Katılım bankalarında Türk Lirası veya tebliğlerde belirlenecek esaslar dahilinde döviz cinsinde açılabilen ve istenildiğinde kısmen veya tamamen her an çekilebilme özelliği taşıyan, karşılığında hesap sahibine faiz, kar veya her ne nam altında olursa olsun bir bedel ödenmeyen hesaplar" şeklinde tanımlanmıştır(Özulucan ve Özdemir, 2010: 25)

Cari hesapların özellikleri şöyle özetlenebilir:(Özsoy, 2012a: 139)

- Katılım bankalarının hesaplarında vadeli hesap olarak adlandırılan hesaptan ayrı olarak takibi yapılır.

- Türk Lirası, döviz veya kıymetli maden olarak açılabilen bu hesaplar farklı muhasebe hesaplarında tutulur.
- Bu hesapların açılması için herhangi bir alt limit belirtilmez.
- Bu hesapların işletilmesi sonucu meydana gelen kar ya da zarar katılım bankalarına aittir.
- Özel cari hesap sahipleri, katılım bankasının tasfiye olması halinde mevzuata göre devlet ve personel alacaklarından sonra öncelikli haklara sahiptirler. Ayrıca ticari hesaplar hariç 50 bin TL'ye kadar olan kısım TMSF kapsamında bulunmaktadır.

Özel cari hesap açtırmanın ya da bu hesapta para bulundurmanın tasarruf sahibi açısından nedenleri; çek, havale, ithalat ve ihracat işlemleri, transfer, akreditif, talimatla döviz alım-satım işlemleri, referans ve teminat mektupları, sigorta işlemleri, kiralık kasa hizmetleri, otomatik ödeme talimatı gibi bankacılık hizmetlerinden yararlanmaktır. Özel cari hesap sahipleri kısa vadeli likidite ihtiyaçlarının ayarlayacak şekilde bu hesaptan kısa vadeli kredi avansları da kullanabilmektedirler(Akın, 1986: 146).

Cari hesaplarda vade olmaz ve bu hesapların işletilmesinden dolayı ortaya çıkacak risk ve getirileri katılım bankası üstlenir. Cari hesaplar, katılım bankalarının diğer bütün kaynakları göz önüne alındığında kaynak maliyetini azaltan ve karlılığı yükselten hesaplar olarak da düşünülebilir. Bu nedenle katılım bankaları cari hesaplar pazarından daha fazla pay alabilmek için ciddi bir rekabet içerisindedirler(Özsoy, 2012: 139).

2.4.1.2 Katılım Hesapları ile Fon Toplama

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 3. maddesinde katılma hesabı; " Katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullandırılmasından doğacak kar veya zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesaplar" şeklinde tanımlanmıştır(Özulucan ve Özdemir, 2010: 28).

Katılım hesaplarının özellikleri şöyle özetlenebilir:(Özsoy, 2012a: 140)

- Bu hesapta hesaba para yatırmış olanlara sabit bir gelir ödemesi yapılmaz ve anaparanın yatırıldığı miktarda geri ödeneceği garanti edilmez. Katılma hesap sahibinin talep hakkı ve bankanın sorumluluğu vade sonunda geçerli olan "birim hesap değeri" kadardır. Hesap sahibinin lehine tahakkuk eden kar payı gelirleri, vergi mevzuatına göre mevduat geliri sayılmaktadır.
- Bu hesapların vade ve türlerini Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) belirlemektedir. Buna göre katılma hesapları, 1 ay vadeli, 3 aya kadar vadeli (3 ay dahil), 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil), 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıldan daha uzun vadeli (1 ay, 3 ay, 6 ay ve yıllık kar payı ödemeli olarak açılabilir. Bununla birlikte 1 aydan kısa olmamak kaydıyla kırık vade diye tabir edilen ara vadeli örneği (35 gün, 150 gün gibi) hesaplar açılabilir. Her katılma hesabının döviz cinsi bazında muhasebeleştirilmesi ayrı ayrı yapılır.
- Bu hesaplarda toplanmış olan fonların muhasebesi "birim hesap değeri" ne göre yapılır ve bu hesapların banka hesaplarında gösterilmesi zorunludur.
- Bu hesaplarda toplanan fonlar üzerinde üçüncü şahısların hiçbir hakları yoktur. Bankadan hakları sadece bankanın sermayesi, ihtiyat ve dağıtılmamış karlar üzerindedir.
- Bu hesapların işletilmesinden dolayı katılan masraflar bankaya aittir.
- Bu hesaplarda toplanan fonların işletilmesi sonucunda oluşan kar ve zarara müşterilerin katılma oranları, banka tarafından serbestçe belirlenir. Fakat serbest olarak belirlenen bu oranlar uygulanmadan önce Merkez Bankası'na bildirilmek ve banka şubelerinde müşterilerin görebileceği şekilde ilan edilmek zorundadır. Katılım bankasının zarara katılma oranı, kara katılma oranının yarısından az olamaz (TCMB, 2006/1 sayılı tebliğ)
- Cari hesaplarda birçok değişik para cinsi ile para toplanabilirken, katılma hesaplarına fon kabulü katılım bankasının açmış olduğu fonlarla sınırlıdır.

- Bu hesapların işletilmesinden doğan kar veya zarar, para cinsi baz alınarak her vade grubunun toplam katılma hesapları içindeki ağırlığı oranına göre, yönetmelikte bulunan günlük birim değeri hesaplama tablosuna uygun olarak şekilde katılım hesaplarına dağıtılır.

2.4.2 Türkiye'de Katılım Bankalarının Fon Kullandırma Yöntemleri

Katılım bankaları, toplamış oldukları fonların önemli bir kısmını, çalışma prensibi gereği ticaretin, tarımın ve sanayinin finansmanında faizsiz olarak kullandırmaktadır. Bu sebepten dolayı bu sistemi işletebilmek için birçok yöntem geliştirilmiştir (Özulucan ve Özdemir, 2010: 36). Katılım bankaları için belirlenmiş olan fon kullandırma yöntemleri dünyadaki faizsiz bankacılığın kullanmakta olduğu modellere paralellik gösterir. Ancak esasa dokunmayan bazı isimlendirme ve uygulama farklılıkları vardır. Türkiye'de uygulama alanı bulan finansman modeli de sayılıdır(Tunç, 2010: 284).

19.10.2005 tarihinde Katılım bankaları ile ilgili BDDK'nın hazırlayıp yayımlamış olduğu bankaların kredi işlemlerine ilişkin yönetmeliğe göre katılım bankalarının fon kullandırma yöntemlerinin sınıflandırması aşağıdaki gibidir(Bankacılık Kanunu, 01.11.2005).

- Kurumsal finansman desteği
- Bireysel finansman desteği
- Kâr zarar ortaklığı yatırımı
- Finansal kiralama
- Mal karşılığı vesaik finansmanı
- Ortak yatırımlar

Bu fon kullandırma yöntemlerine karz-ı hasen, kira sertifikaları ve diğer gayri nakdi faizsiz bankacılık işlem işlemleri de daha sonraki yıllarda eklenmiştir. Bu işlemler dışında Tekafül diye isimlendirilen faizsiz sigortacılık sistemi de Türkiye'de uygulanmaya başlamıştır.

2.4.2.1 Kurumsal Finansman Desteği

Bu fon kullanma yönteminde, banka ile fonu kullanacak işletme arasında gerçekleşecek olan sözleşme kapsamında banka tarafından işletme adına satıcıya ödeme yapılması ve bunun karşılık olarak işletmenin borçlandırılmasıdır. İşletme daha önceden belirlenmiş olan vadede ve kar payı oranı ile borçlandırılır. İşletme almış olduğu borcu daha önceden belirlenmiş olan tarihlerde belirlenmiş olan taksitler şeklinde ödemesini yapar. Aynı zamanda üretim desteği olarak bilinen bu yöntemin İslam hukukunda karşılığı ise "murabaha" yöntemidir(Bulut ve Er, 2012: 29-30).

2.4.2.2 Bireysel Finansman Desteği

Banka, bireylerin kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için de fon kullanmaktadır. Bu finansman çeşidinde, bireysel finansman ihtiyacı için, gerçekte malı veya hizmeti almak isteyen alıcıların almış oldukları bu malların veya hizmetlerin ödemesini banka yaptıktan sonra, alıcının bankaya borçlandırılması şeklinde gerçekleşir(Tunç, 2010: 294). Yapılan bu işlem mevduat bankalarının yapmış olduğu bireysel krediler ile benzerlik göstermektedir. Fakat bu iki bankacılık sisteminde kullanılan finansman modelleri arasındaki temel fark, katılım bankalarında gerçekte finansmanının yapılması istenen işlemin taahhüt edildiği gibi yerine getirilmesini sağlamak için, finansman bedeli finanse edilecek olan malın veya hizmetin satıcısına ödenmesi işlemidir. Katılım bankalarında nakit kredi kullanılması söz konusu olmadığından dolayı finansman için doğrudan finansman talebinde bulunan kişiye ödenme yapılmaz(Bulut ve Er, 2012: 31).

2.4.2.3 Kâr-Zarar Ortaklığı Yatırımı

Ülkemizde katılım bankalarının uyguladığı bu yöntem faiz içermeyen finansman yöntemlerinden olan mudarebe ve müşareke yöntemlerine karşılık gelmektedir. Katılım bankaları, gerçek veya tüzel kişi müşterinin bir projesine veya belli bir parti malın alınıp satılmasına ortak olur. Bu ortaklıktan doğan kar veya zarar müşteri ile katılım bankası arasında paylaşılır(Tunç, 2010: 287). Banka bu yöntemde fonu kullanılmak için, fonu kullanacak gerçek veya tüzel kişiler ile "Kar-Zarar Ortaklığı Yatırım Sözleşmesi" adı altında bir sözleşme düzenler. Bankalar bu sözleşmede belirlenen oranlara göre fon kullanmış olduğu gerçek veya tüzel kişilerin bu fon ile yapılan işlemler sonucu oluşan kara ve zarara katılır. Bu

sözleşmede, bankaların bu fonun işletilmesi sonucu oluşacak olan kar ve zarardan alacak olduğu pay ve eğer varsa alması gereken teminatlar açık olarak belirtilir. Bu tür sözleşmelerde, daha önceden belirlenmiş bir kar miktarı, bu fon ile yapılacak olan projenin sonucunda meydana gelecek kar ve zarar belli olmadan kesinlikle garanti edilemez(Özsoy, 2012a: 162)

2.4.2.4 Finansal Kiralama

Katılım bankalarının çok sık kullandığı ve faiz içermeyen finansman yöntemlerinden birisi olan icara olarak bilinen yöntemin ülkemizdeki uygulamasıdır(Tunç, 2010: 290). Bu yöntemde yatırım için kullanılacak olan bir malın mülkiyet hakkı finansal kiralama şirketinde kalır ve daha önceden belirlenmiş olan kiralar karşılığında kullanım hakkı kiracıya geçer. Bu yöntem sonunda finansal kiralama yapan kişi veya kurum sözleşmede belirtilmiş değere göre malın mülkiyeti alır. Bu yöntemde işletme, sermayesini bir anda yatırım mallarına vermediği için hammadde alma, pazar araştırması yapma ve ar-ge yapma gibi diğer işlerinde kullanılabileceği için sermayesini daha verimli kullanma imkanı elde eder ve bu da işletme karlılığına olumlu olarak yansır. (Bulut ve Er, 2012: 31).

2.4.2.5 Mal Karşılığı Vesaik Finansmanı

Vesaik bağlanmış bir malın katılım bankası tarafından satın alınarak daha yüksek bir fiyattan ve vadeli olarak eski sahibine geri satılması işlemidir. İthalat veya vadeli ihracat belgelerinin satın alınarak finansman sağlanması için düşünülmüş bir yöntemdir. Bu yöntemde katılım bankası ile fon kullanan tüzel veya gerçek kişi arasında düzenlenecek yazılı bir sözleşme dahilinde, mal karşılığı vesaik mukabilinde finansman kullanılacaktır(Tunç, 2010: 291).

2.4.2.6 Ortak Yatırımlar

Bu yöntem bankanın kaynak ihtiyacı olan ve gelişme potansiyeli gördüğü bir şirketin sermayesine katılması işlemidir. Bu yöntem iki şekilde işleyebilir ilkinde taraflar arasında düzenlenen sözleşmenin şartları çerçevesinde banka şirketin sermayesine iştirak eder ya da banka belli bir yatırıma finansman sağlamak amacıyla oluşturulan fonlara katılır. Katılım bankası bu şekilde elde edilecek ortaklık paylarının banka mevzuatı gereği en fazla 7 sene içinde halka arz yolu ile elinden çıkarmak durumundadır(Özsoy, 2012a: 162)

Ortak yatırımlar katılım bankalarının çok istisnai olarak yaptığı işlemlerdendir. Önümüzdeki süreçte sadece Türkiye değil, tüm dünyada katılım bankalarının bu tür yatırımlara yönelmesi beklenmektedir(Tunç, 2010: 292).

2.4.2.7 Karz-ı Hasen

Katılım bankasının karşılığında hiçbir faiz veya vade farkı gözetmeden vermiş olduğu finansman türüdür. İslam dininde ihtiyaç sahibine gitme olasılığı daha yüksek olduğu için sadakadan daha üstün görüldüğü için övülmüştür. Katılım bankaları toplanan yardım fonlarından bir bölümünü sosyal yardım fonları adı altında karz-ı hasen için ayırırlar. İki tip karz-ı hasen vardır(Akın, 1986: 184).

- i. **Sosyal amaçla verilen karz-ı hasen:** Evlenme, hastalık, tahsil, çeşitli afetler vs. acil durumlar.
- ii. **Ürettken karz-ı hasen:** Konut inşaatı ve teknik yönden uzmanlaşma vs. için.

Katılım bankalarının karz-ı hasen olarak vermiş oldukları borçları karşı tarafı zorlamayacak bir şekilde makul vadelerle geri alması gerekmektedir.

2.4.2.8 Sukuk (Kira Sertifikaları)

Bu yöntem, her çeşit varlık veya hakka finansman bulmak amacı ile VKŞ'ler tarafından ihracı yapılan ve kira sertifikası sahiplerinin söz konusu varlık veya haktan elde edilmiş olan gelirlerden sahip oldukları paylar oranında hakka sahip olmalarına imkan sağlayan menkul kıymettir. Burada bahsedilen hak; kira sertifikalarının ihracına dayanak olabilecek her türlü hakkı, varlık ise kira sertifikalarının ihracına dayanak olabilecek haklar dışında her türlü varlığı ifade etmektedir(www.borsaistanbul.com(02.02.2015)).

Kira sertifikasının ihracına ilişkin esaslar genel olarak şunlardır(Haholu, 2012: 135);

- Kira sertifikası dünyada yaygın olarak kullanılmaya başlayan bir yatırım çeşidi olan sukuk'a benzer bir yatırım aracı olarak ülkemizde sermaye piyasalarına sunulmuştur.
- Kira sertifikası, özel sektördeki firmaların VKŞ'nin aracılık yapması ile ve devret-kirala-devral yolu ile, mülkiyetlerinde bulunan

varlıkları yada kiralararak devir alacakları varlıkları kullanmak suretiyle finansman sağlamalarına imkân veren bir yatırım aracıdır.

- VKŞ'ler, ülkemizin hukuk sistemi içinde mevcut olmaması nedeniyle, diğer ülkelerde özel amaçlı kuruluş olarak bilinen yapı ülkemizde asgari yükümlülükler ile kurulacak olan bir anonim şirket olacak şekilde düzenlenmiştir.
- VKŞ esas sözleşmesinde, tebliğ yaparak kira sertifikasına yatırım yapanların sahip olduğu hakların korunması ve VKŞ tarafından yatırım yapanlar hesabına devralınmış olan varlıkların ve bu varlıklardan elde edilmiş olan gelirlerin gerçek amacın dışında kullanılmasının önlenmesi için belirli şartları taşıması ayrıca bu sözleşmenin SPK tarafından onaylanmış olması zorunludur.
- Kira sertifikası işlemindeki ihraç sistemi temelde kaynak kuruluşun VKŞ'ye devretmiş olduğu varlıkları daha sonra tekrar geri kiralaması ile fon sağlamasına dayanmaktadır. VKŞ ilk başta devralmış olduğu bu varlıkların finansman ihtiyacını ihraç edeceği kira sertifikasıyla karşıladıktan sonra bu sertifikaların dönemsel olan ödemelerini de kaynak kuruluştan gelen dönemsel kira gelirleriyle karşılamaktadır. Vade bitiminde ise kaynak kuruluşa tekrar geri devir edilmiş olan bu varlıklardan elde edilen gelir, sertifika sahiplerine kendi payları oranında dağıtılarak ihraç edilmiş olan sertifika itfa edilir.

SPK'nın III-61.1 sayılı Tebliğinin 4. maddesine göre VKŞ'ler tarafından dayanaklarına göre beş çeşit kira sertifikası ihraç dileyebilir([www.resmigazete.gov.tr\(02.02.16\)](http://www.resmigazete.gov.tr(02.02.16))). Bunlar;

- Sahipliğe Dayalı Kira Sertifikaları
- Yönetim Sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikaları
- Alım-satıma Dayalı Kira Sertifikaları
- Ortaklığa Dayalı Kira Sertifikaları
- Eser sözleşmesine Dayalı Kira Sertifikalarıdır.

2.4.2.9 Tekafül

Arapçada "dayanışma" anlamına gelen, ülkemizde İslami sigortacılık olarak bilinen ve İslam dünyasında bir çok ülkede farklı yorumlarıyla kullanılan yöntem, birbirinden oldukça farklı özellikler taşımakla birlikte genel olarak aşağıda belirtilen ilkelere sahiptirler(www.tekaful.net(04.02.16)):

- Kâr elde etme amacı taşımayan sigorta sahiplerinin birlikte oluşturdukları kooperatif sigortacılığı.
- Sigorta şirketinin biriktirmiş olduğu fonları faizsiz yatırım araçları kullanarak değerlendirmesi.
- Bütün hasarların ve sorumluluğun sigortalıların sahip olduğu paylara göre bölünmüş olduğu toplumsal bir havuzu modeli özelliği taşıması.

İslam hukukuna göre, batılı ülkelerinden almış olduğumuz sigortacılık anlayışının caiz olup olmadığı alimler tarafından tartışılmış ve günümüzdeki klasik sigortacılığın çoğunlukla haram olduğu kabul görmüştür. Fakat İslam kültürünün kendi toplumsal güvence sistemi olan tekâfül ise İslam hukukuna uygundur.

2.4.2.10 Gayri Nakdi Krediler

i. Teminat Mektupları

Diğer bankalar gibi Katılım Bankalarının vermiş olduğu bu kredi uygulamasında gerek yurtiçi gerekse yurtdışında gerçek veya tüzel kişiler lehine bir borcun zamanında ödenmesi, herhangi bir malın teslim edilmesi gibi mevzularda, söz konusu olan işin yerine getirilememesi durumunda, daha önceden belirlenmiş olan tutarın kayıtsız ve şartsız olarak ödenmesinin yapılacağı bir mektup ile taahhüt edildiği uygulamadır(www.halkbank.com.tr (31.01.16)).

ii. Akreditifler

Genel olarak akreditif, ithalatçı firma ile ihracatçı firmanın yapmış oldukları ön anlaşmaya göre, ithalatçı firmanın (amir) talimatı ile ithalatçı firmanın bankası (amir banka) tarafından yurtdışında olan bir muhabir banka aracılığı ile ihracatçı (lehtar) lehine açılmış olan ve anlaşma konusu olan malların yüklenip akreditif şartlarına uygun olan belgelerin muhabir bankaya ibraz edilmesi karşılığında lehtara gerekli ödemenin peşin olarak yapılacağı ya da ithalatçı firmanın belirli bir vadede

ödeme yükümlülüğü altına girileceği, ya da lehtarın keşide etmiş olduğu poliçelerin kabul edileceği şeklinde amir bankanın garantisini taşıyan bir ödeme şeklidir(www.kuveytturk.com.tr (31.01.16)).

iii. Kabul Aval Kredileri

İthalatçı firmanın ihraç malına ödeme yapmadan, ihracatçı firma tarafından keşide etmiş olduğu poliçeyi kabul ederek sahip olmasını sağlayan finansman türüne denir. Poliçe vadesi geldiğinde ihracatçı firmaya ödeme işlemi yapılır. Hem ihracatçı hem de ithalatçı firma açısından yapılacak olan ödemelerin bankaların güvencesi altında izlenmesi dış ticaret işlemlerine esneklik ve güven verir. (www.kuveytturk.com.tr (31.01.16)).

iv. Harici Garanti Mektubu

Yurtdışında yapılan ticari işlemlerde, yurtdışında iş yapılan kişiye olan taahhütlerin yerine getirilmesi konusunda düzenlenmesi yapılan teminat mektuplarıdır. Taahhüt süresi dahilinde yapılan sözleşmeye göre uygun olarak yerine getirilmez ise talep edilmiş olan miktar muhataba ödenir(www.teb.com.tr (31.01.16)).

2.4.3 Katılım Bankalarının Diğer Faaliyetleri

Katılım bankaları, diğer bankaların yapmış olduğu bütün hizmetleri içinde faiz olmamak kaidesi ile sunar. Toplamış oldukları fonları değerlendirme ve meydana gelen kârı paylaşmak konusunda diğer bankalardan ayrılan katılım bankalarının fon toplama ve kullandırma alanları dışında sunmuş olduğu başlıca bankacılık hizmetleri şunlardır(Tunç, 2011: 295);

- EFT hizmeti,
- Uluslararası para transferi işlemleri
- İthalat işlemlerini yapmak,
- Borsa işlemlerine ve altın borsası işlemlerine aracılık etmek,
- Altın depo hesapları kullandırmak,
- Kambiyo işlemleri yapmak,

- İthalat ve ihracat ödemeleri yapmak,
- P.O.S.,
- ATM,
- Telefon Bankacılığı,
- İnternet Bankacılığı,
- Kasa kiralamak,
- Kredi kartı, debit kart, pas kart, business card, gibi tüm kart işlemleri
- Bireysel emeklilik,
- Altın yatırım fonu.

2.4.4 Türkiye'de Katılım Bankalarında Uygulanan Finansal Yenilikler

19.11.2005 tarihinde 5411 sayılı Bankacılık kanunu ile "Özel Finans Kurumu" ismi "Katılım Bankacılığı" olarak değiştirilmiş ve o zamana kadar mevduat bankaları, kalkınma ve yatırım banlarından oluşan Türk bankacılık sistemine Katılım Bankacılığı da eklenmiştir.

Dünya'da faizsiz bankacılık fon kullandırma yöntemleri olarak bilinen ve literatürde murabaha, muşareke , mudarebe gibi Arapça kavramlar Türk Bankacılık sistemine uyarlanırken Türkçe farklı isimlerle yer almışlardır. 19.10.2005 tarihinde Katılım bankaları ile ilgili BDDK'nın hazırlayıp yayımlamış olduğu bankaların kredi işlemlerine ilişkin yönetmelik ile katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri Türkiye'de kullanımı için yeni isimlerini bulmuştur.

Bu yeni sınıflamaya göre dünyada murabaha olarak bilinen fon kullandırma yöntemi "kurumsal ve bireysel finansman desteği" olarak isimlendirilmiştir. Mudarebe ve muşareke yöntemleri ise "Kâr-zarar ortaklığı yatırımı" ismi ile tek bir sınıf içinde yer bulmuştur. İcare yöntemi için "finansal kiralama" ismi uygun görülmüştür.

2005 yılında Katılım bankaları ile ilgili BDDK'nın hazırlayıp yayımlamış olduğu bankaların kredi işlemlerine ilişkin yönetmelik yayınlanmasından sonra

maalesef 2010 yılına kadar, gerek körfez ülkelerinin sahip olduğu büyük sermaye birikiminden pay kazanmak gerekse ülkemizde bulunan faize karşı duyarlı olan yatırımcı kitlesini ülkemizdeki sermaye piyasasına kazandırmak için herhangi bir finansal enstrümana ilişkin herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. Bu yüzden Körfez ülkeleri ve ülkemizde faizden uzak kalmak isteyen yatırımcılar çoğunlukla bina, arsa gibi gayrimenkullere yatırım yapmış olsalar bile, yapılan bu yatırımlar olması gereken seviyelerin çok altında kalmıştır. Bu sebeple faizsiz finansman yöntemlerinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalar kapsamında SPK tarafından 01.04.10 tarihinde hazırlanan “Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” yayılanmış ve dünyada sukuk olarak bilinen ve yatırımcıların sermaye piyasalarından fon temin etmelerine imkânı sağlayan uygulama "Kira Sertifikası" adı altında yürürlüğe girmiştir(Haholu, 2012: 135).

Katılım bankacılığın finansal yenilik olarak ülkemize kazandırdığı bir diğer uygulama da "Tekafül" olarak bilinen islami sigortacılıktır. Türkiye’de Tekafül sigortacılık ilk defa 2010 yılının başlarında Kuwait Finance House Grubu iştiraki olarak Neova Sigorta'nın kurulmasıyla başlamıştır. Türkiye’de Tekafül esasına göre çalıştığını ilan eden diğer bir kuruluş ise Asya Emekliliktir. Asya Emeklilik 1 Temmuz 2011 yılında faaliyet başlamıştır ve Türkiye’nin ilk faizsiz emeklilik şirkettir (Yıldırım, 2014: 56-57).

Türkiye’de faizsiz finans araçlarının çeşitliliği artmasıyla, toplamış oldukları fonların büyük bir kısmını katılım hesaplarında değerlendiren tekafül ile sigortacılık yapan şirketler için yatırım alanları genişlemiştir.

3. BÖLÜM: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS ÖLÇÜMÜ VE MOORA YÖNTEMİ

3.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS ANALİZİ ve ÖNEMİ

3.1.1 Performans Kavramı

Performans, bir işi yapan bireyin ya da grubun o işle amaçlanan hedefe yönelik olarak, nereye varabildiği, neyi sağlayabildiğinin ifadesidir. Başka şekilde ifade etmek gerekirse, birey ya da grubun yetenek ve becerilerini uygun zihinsel teknolojiler de kullanarak amaçlarına ulaşmak için sarf ettikleri efor ve göstermiş oldukları uyumun neticesidir. Performans kavramının tanımlanması yapılırken nerede bulunduğumuz, ne kadar iyi olabileceğimiz ve nerede bulunmamız gerektiği gibi sorulara cevap aranmaktadır. Sanayi devriminin başlangıcında kâr ile maliyet arasında belirginleşen amaç kriterleri, daha sonra kâr, maliyet ve performans üçgeni halini almıştır, sonraları bu üçgene kalite ve müşteri memnuniyeti de eklenmiştir. Günümüzde bu sınıflandırmaya işçi davranışları, pazarın durumu, ürün liderliği, gibi yeni boyutlar eklenmiştir(Kutlar ve Kartal, 2004: 51).

Çağdaş yönetim anlayışında performans kavramı, işletmenin amaçlarına ulaşma düzeyini tanımlayan bir kavram olarak karşımıza çıkar(Mistepe, 1998: 17).

İşletme alanında yapılan performans ise sisteminin belirli bir zaman sonucunda meydana getirdiği çıktıya ya da sonuca göre belirlenir. Bu sonuç işletmenin amacın yerine getirme derecesi olarak düşünülmelidir. Bu açıdan performans, işletme amaçlarına ulaşmak için sarf edilen bütün çabaların değerlendirilmesi şeklinde de tanımlanabilir (Akal, 2000: 1). Toplam performansın tam olarak bilinebilmesi için işletmenin meydana getirdiği girdiler ve çıktılar arasındaki ilişkilerin ve sonuçların ölçülüp değerlendirilmesi gerekmektedir (Benligiray,1999: 8).

3.1.2 Performans Analizi ve Önemi

Performans analizi; işletmelerin performans düzeyini belirlemek, yani kurumun faaliyetlerinde ve kaynak kullanımında ekonomiklik, karlılık, etkenlik, verimlilik gibi ilkelere ne ölçüde ulaşılabildiğini ölçmek, problemleri tespit etmek ve düzeltmek için gerekli olan önlemlerin alınmasına temel teşkil eden bir yaklaşımdır. İşletmelerin performansları sistemli bir şekilde ölçülmeli ve değerlendirilmelidir. Öncelikle bunun için amaçların ve uygun olan performans göstergelerinin karşılaştırılıp objektif bir değerlendirmeye imkan sağlayacak şekilde belirlenmesi, ilgili veriler toplandıktan sonra ve bu veriler kullanılarak ölçme işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu performans ölçümleri, işletmelerin performanslarını geliştirmeye yönelik olan amaçlarına ulaşmak için önceden belirlenmiş olan performans göstergelerine göre, işletmenin kendi içinde gerçekleştirmiş olduğu sonuçları değerlendirmek için kullanılmış olan yöntemlerdir(Elitaş ve Ağca, 2006: 348-349)

Bankaların performans analizi, sahip oldukları özelliklerden dolayı banka dışı işletmelerden farklılık göstermektedir. Bankaların performans analizi ve değerlendirmesini etkileyen özellikler şu şekilde sıralanabilir(Akgüç, 2007: 1);

- Ekonomideki işlevleri; finansal aracılık, kaynaklara akıcılık sağlama, kaynak kullanımında etkinlik, kaynaklarda süre ve tutar değişimi yapma, kaydi para ya da banka parası yaratma, para politikasının uygulanmasında etkinlik sağlama, uluslararası ticareti geliştirme bankaların ekonomideki temel işlevleridir.
- Sundukları hizmet ve işlemlerin niteliği; parasal birikimleri mevduat ya da benzeri altında toplama ve saklama, ödünç verme, kredilendirme, finansal kiralama, gayri nakdi kredi, para transfer hizmetleri, ödeme araçları çıkarma ve yönetme, finansal varlık ticareti, şirketlerin menkul kıymet çıkarmalarına aracılık, portföy yönetimi, alım ve satım işlemlerine yönelik piyasa yapıcılığı, para piyasasında aracılık, muhafaza hizmetleri, istihbarat hizmetleri, tahsil ve ödeme hizmetleri, acentalık hizmetleri ve danışmanlık hizmetleri sunulan hizmet ve işlemler arasındadır.

- Karşılaşmış oldukları risklerin çeşitliliği; kredi riski, likidite riski, piyasaya ilişkin likidite riski, yatırım riski, operasyonel risk, döviz kuru riski, faiz oranı riski, transfer riski, politik risk, piyasa riski, işlemlerin sonuçlandırılmaması riski, işlemin sonuçlandırma öncesinde oluşan risk, sahtekârlık riski, yönetim riski, mevzuatan kaynaklı yetersiz olan bilgi riski, düzenlemeye uyulmaması riski ve itibarı kaybetme riski başlıca risk çeşitleri ve risk kaynaklarıdır.
- Faaliyetlerinin yasalarla ve idari kararlarla düzenlenmeleri, kamu denetim ve gözetimi altında tutulmaları; bankacılık faaliyetlerinin aksatılmadan, kurallara uygun bir biçimde yönetilmesi, koruyucu amaçlı denetim, yönlendirici denetim, ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik denetim, rekabet sağlayıcı denetim sektörde denetim ve gözetimin temel amaçlarıdır.
- Küreselleşmeden en çok etkilenen finans sektöründe faaliyet göstermektedir.

Türkiye ekonomisinin finansal olarak önemli bir kısmını bankacılık sektörü oluşturur. Bundan dolayı bankacılık sektöründe meydana gelen her başarı ve gelişme ekonomik gelişmeyi doğrudan etkiler. Yapılan çalışmalar, bankacılık sektöründe meydana gelen başarısızlıkların genelde ülkelerin makro ekonomilerinin güçsüz olduğu zaman dilimlerinde ortaya çıktığını göstermiştir. Bu yüzden bankacılık sektörünün göstermiş olduğu performans bütün iktisadi birimler açısından önemlidir. Bankalarda paraların bulunduran tasarruf sahipleri ile banka ortakları, bankayla ilişkisi olan şirketler, kredi vermiş olan yurtiçi ve yurtdışı finansal kuruluşlar, bankaların mevcut finansal durumları hakkında bilgi almak isterler. Bu nedenle de bankaların performans analizlerinin yapılması bu kişiler ve birimler için de önem arz etmektedir(Ünsal ve Duman, 2005: 1, Çetin ve Bıtrak, 2010: 76).

3.1.3 Bankacılık Sektöründe Performans Göstergeleri

Bankaların performans analizi için kullanılan teknikler, temelde banka dışı işletmeler için kullanılan tekniklerle benzerlik gösterirler. Bankaların tüm diğer işletmeler gibi temel amacı piyasa değerini maksimize etmektir. Karlılık, sermaye yeterliliği, verimlilik oranları gibi finansal oranlar bankaların finansal göstergeleri

arasında yer alırken müşteri memnuniyeti ve hizmet performansı bankaların finansal olmayan performans kriterlerini oluşturur(Özkan, 2011: 40)

Piyasa değeri, hisse senedi fiyatının hisse senedi adediyle çarpılması ile bulunan değerdir. Defter değeri ise şirketin öz sermayesinden hisse başına düşen payı gösterir. Piyasa Değeri (PD) / Defter Değeri (DD) oranı, hisse senedinin sahip olduğu değer hisse başına olan öz sermaye değerinin kaç katı olduğunu gösterir. İşletmeye duyulan güvene bağlı olarak piyasa değeri / defter değeri yüksek oran değerlerine rastlanması mümkün olmakla birlikte, ortalamanın üzerinde bir oran hisse senedinin pahalılığını ortalamanın altında bir oran ise hisse senedinin ucuzluğunu göstermektedir. Hisse senedi verimliliğini etkileyen en önemli faktör kar ve onu oluşturan unsurlardır. Sektör, faiz oranları ve beklentiler piyasa değerinin belirlenmesinde etken faktörlerdir. Ayrıca derecelendirme ve hisse senedi ihraç yılının hisse senedi performansı üzerinde etkisi vardır. Yüksek piyasa değeri / defter değeri oranına sahip şirketlerin hisseleri yüksek beklenen getiriye sahip olmaktadır(Bayyurt, 2007: 587).

Bankacılık performans ölçümünde geleneksel olarak finansal oranlar ile birlikte CAMELS analizi gibi birleşik performans değerlendirmelerinden ve riske göre düzeltilmiş performans ölçütlerinden yararlanılmaktadır.

Bir bankanın performansı; sermaye yapısı, karlılık, aktif kalitesi gibi finansal oranlar kullanılarak değerlendirilebilmektedir. Bu finansal oranlar, kimi zaman bu çalışmada yapıldığı gibi ÇKKV yöntemleri kullanarak değerlendirilmekte; kimi zaman da bir endeks oluşturacak şekilde birlikte kullanılmaktadır. Endeks yöntemine örnek olarak TCMB Finansal Sağlık Endeksi(FSE) gösterilebilir. FSE'nde bankacılık sektörünün sahip olabileceği riskleri ve kırılganlıkları yansıtabilecek oranlar seçilmiş ve birleşik bir gösterge ortaya konulmuştur. Sektörün ne kadar sağlam olduğu bu endexin ne yönde hareket ettiğine bakılarak değerlendirilmiştir. Bu endexin göstergeleri Tablo 17'de gösterildiği gibi altı tanedir. Bunlar aktif kalitesi, likidite, kur riski, faiz riski, karlılık ve sermaye yeterliliği oranlarıdır(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 191).

Tablo 17. Finansal Sağlık Endeksi Değerleri

	FİNANSAL SAĞLAMLIK GÖSTERGELERİ	Endekse Etkinin Yönü	Ağırlık
AKTİF KALİTESİ	Bürüt Takipteki Alacaklar/Bürüt Kredi	Negatif	0,33
	Net Takipteki Alacaklar/Öz Kaynaklar	Negatif	0,33
	Duran Aktifler/Toplam Aktifler	Negatif	0,33
LİKİDİTE	Likit Aktifler/Toplam Aktifler	Pozitif	0,40
	3 Aya Kadar Vadeli Aktif/3 Aya Kadar Vadeli Pasif	Pozitif	0,60
KUR RİSKİ	Bilanço İçi Yabancı Para Pozisyonu/ Öz Kaynaklar	Negatif	0,50
	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu/ Özkaynaklar	Negatif	0,50
FAİZ RİSKİ	(1 Aya Kadar Faize Duyarlı TP Cinsi Aktifler- 1 Aya Kadar Faize Duyarlı TP Cinsi Pasifler)/ Öz Kaynaklar	Negatif	0,50
	(1 Aya Kadar Faize Duyarlı YP Cinsi Aktifler- 1 Aya Kadar Faize Duyarlı YP Cinsi Pasifler)/ Öz Kaynaklar	Negatif	0,50
KARLILIK	Net Kar/Toplam Aktif	Pozitif	0,50
	Net Kar/ Öz Kaynaklar	Pozitif	0,50
SERMAYE YETERLİLİĞİ	Serbest Sermaye/ Toplam Aktif	Pozitif	0,50
	Sermaye Yeterliliği Rasyosu	Pozitif	0,50

Kaynak: TCMB Finansal İstikrar Raporu, Mayıs 2007, s:57

CAMELS değerlendirme sistemi, Amerika'da denetim otoritelerince oluşturulmuş ve ticari bankaların risk bazlı denetimi sırasında genel durumunun tespiti için ve uzaktan gözetim faaliyetleri için kullanılan bir reyting sistemidir. Bu analiz yapılarak daha kapsamlı bir performans değerlemesi yapılabilmektedir. CAMELS değerlendirme analizi ilk harflerini aldığı altı bileşenden oluşmaktadır. Buna göre; C sermaye yeterliliğini (capital adequacy), A varlık kalitesini (asset quality); M yönetim yeterliliği (management adequacy); E kazanç durumunu (earnings); L likiditeyi (liquidity); S ise piyasa risklerine duyarlılığı (sensitivity to market risk) temsil etmektedir. CAMELS değerlendirme sistemi, hem ülkelerin denetim otoriteleri tarafından hem de uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından bankaların değerlendirilmesi için kullanılmaktadır. Bu derecelendirme kuruluşları kısa ve uzun vadeli yükümlülükler bakımından hem yerli hem yabancı para cinsinden bankaları, şirketleri, finans kuruluşlarını ve ülkeleri derecelendirmektedirler. (Sakarya, 2010: 13).

CAMELS değerlendirme sistemi oluşturulurken ilk olarak bankalar her bir CAMELS bileşeni için ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bu işlem yapılırken çeşitli finansal oranlar kullanılmaktadır ve değerlendirme 1 ile 5 arası bir ölçek kullanılarak yapılmaktadır. Buna göre 1 değeri ilgili bileşende en iyi performans gösteren bankaları temsil eder ve not 5 değerine yaklaştıkça kötüleşen bir performansı ifade eder. Bütün bileşenler bu şekilde hesaplandıktan sonra bu bileşenlerin ortalaması bankanın genel notunu verir. Bu değerlendirme yapılırken ağırlıklar, bankanın yapısı, büyüklüğü, genel veya bankaya özel konular dikkate alınarak hesaplanmakta olup, ağırlık değerlerinin ne olacağı tamamen denetçinin kontrolündedir. 1 ile 5 arasındaki CAMELS notunun ifade ettiği durum aşağıda belirtilmiştir(BBDK MSPD Çalışma Raporları: 2001/6 s: 1-2):

“1” her yönüyle güçlü olan bankaları ifade eder (Bu not için bankanın her bir bileşen için notu 1 ya da 2 olmalıdır),

“2” genel anlamda güçlü olan bankaları ifade eder (Bu not için her bir bileşen değeri 3’den kötü olmaz),

“3” bankanın performansının sorunlu olduğunu, istenilen seviyede çalışmadığını ve olası şoklara karşı yeterince dayanıklı olmadığını ve denetçilerin sorunlu alanlara eğilmesi gerektiğini ifade eder,

“4” genel olarak ciddi sorunları olan ve finansal ve yönetsel bozulmaların yaşandığı ve sonuç olarak performansı kötü olan bankaları ifade eder,

“5” Çok ciddi finansal ve yönetsel sorunları olup, yüksek oranda iflas etme riski taşıyan bankaları ifade eder,

CAMELS sisteminin kullanımı yerinde denetim ve performans ölçümüyle sınırlı değildir. Bu sistem Amerika’da uzaktan gözetim amacıyla da yararlanılmaktadır. Ayrıca bu sistem, şu anada güçlü bir yapıda olan bankaların gelecek dönemdeki CAMELS notlarının düşme olasılıklarının probit regresyon analizi ile belirleyerek, bir erken uyarıcı aracı olarak da kullanılmaktadır(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 192).

Riske Göre Düzeltilmiş Performans Ölçütleri (Risk-Adjusted Performance Measure-RAPM) ise, risk getiri ilişkisine göre bir bankanın optimal performansını

değerlendirmek için kullanılan ölçütlerdir. RAPM belirli bir risk düzeyinde en yüksek getiriye elde etmeyi veya belirli bir getiri düzeyinde en az riske maruz kalmayı hedeflemektedir. RAPM riske göre ayarlanmış getirinin (gelirler-giderler-yedekler ve beklen kayıplar için ayrılmış karşılıklar) riske göre ayarlanmış sermayeye (beklenmeyen kayıpları karşılamak için gerekli sermaye) oranlaması ile hesaplanmaktadır(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 193).

Riske Göre Düzeltilmiş Performans değerlendirmesi RORAC(Return On Risk Adjusted Capital) ve RAROC(Risk Adjusted Return On Capital) gibi ölçme yöntemleri ile yapılmaktadır.

RORAC, riske göre düzeltilmiş öz sermayenin getiri oranıdır. Bu yöntemde riske göre düzeltme getiride değil öz sermaye üzerinde yapılmaktadır. RAROC ise diğer bir riske göre ayarlanmış performans ölçütü olup banka yönetiminin sermaye dağıtımını, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel riske göre işlem, müşteri ve iş kolu temelinde yapmasını sağlamaktadır. Böylece yatırılan sermaye karşılığında hissedarlar için en yüksek değeri sağlayacak iş birimlerine sermayenin dağıtılması mümkün olacaktır(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 194).

Sermaye yönetiminin temel hedeflerinden birisi de değişik derecelerde riske maruz kalan faaliyetler itibariyle performans ölçümü ve karşılaştırılmasıdır. Sermayedara olan katma değer, her iş kolunun getirisinin, bankanın sermaye maliyetine kıyaslanması ile hesaplanır. Ekonomik sermaye, performans ölçümü amacıyla da kullanılmaktadır. Burada hedeflenen, her bir faaliyetin, sermayedar katma değerine olan katkısının ölçümüdür. Riske göre ayarlanmış performans oranları, kuruluşun aldığı riske göre ekonomik sermaye getirisini hesaplamak amacıyla geliştirilmiştir. Bu oranlar genellikle beklenen kayba göre düzeltilmiş gelirin, ekonomik sermayeye bölünmesi ile bulunur(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 194).

Riske maruz değer yöntemi kullanılarak yapılacak ekonomik sermaye hesabında, bir portföyün ekonomik sermayesi, riske maruz değerden beklenen kaybın düşürülmesi ile bulunur. Ekonomik sermaye hesaplanırken genelde bankanın sahip olduğu risk derecesi ile bağlantılı ortalama temerrüt oranını yansıtan bir risk kabullenme düzeyi seçilir. Örneğin, bankanın cari değerlemesi AA+(AA+

derecesinden beklenen temerrüt oranı 0,02 olduğu varsayılırsa) olduğunda bankanın ekonomik sermayesi %99,98 güven seviyesinde beklenmeyen kayıpları karşılamalıdır(Canbaş ve Doğukanlı, 2012: 195).

3.2 ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ

Yöneticinin veya herhangi bir kişinin herhangi bir konuda yapmış olduğu seçime karar denir. Sözlük anlamı olarak karar, bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı olarak tanımlanmıştır(Koçel, 2014: 133).

Günümüzde gerek bireysel gerekse daha büyük ölçekli kararlar almak zorunda olan insanlar, karar verirken bir çok kriteri bir arada dikkate almak zorundadırlar. ÇKKV ise matematik, yönetim, enformatik, psikoloji, sosyal bilimler ve ekonomi gibi birden çok disiplinin bir araya gelip karar alıcıya birden çok boyutla karar problemini değerlendirme ve kara alma imkanı sağlayan yöntemlerin bir araya getirildiği yapıdır(Yıldırım ve Önder, 2014: 15)

ÇKKV analizi, çok sayıda kriter ve alternatifi bir araya getirerek eş zamanlı olarak çözebilen bir yapıya sahiptir. Bu durum gerçek hayatta kişisel ya da kurumsal problemlerin karmaşık yapısında bile işletmelerin stratejik ve kritik kararları doğru bir şekilde vermesine yardımcı olan önemli bir avantajdır(Bülbül ve Köse, 2011: 72).

ÇKKV yöntemleri karar verme problemlerini bütün boyutları ile inceler, problemin her yönünü karar vericinin tercihleri açısından işleme tutar ve en iyi uzlaşıcı olan çözüme ulaşmaya çalışır. Karar verici, birçok kriterin olduğu durumda en iyi uzlaşıcı olan çözüm için eldeki çelişkili kriterleri dengeleyerek ve birleştirerek alternatifleri sıralayabilir, gruplandırabilir veya aralarından seçim yapabilir(Geç, 2013: 134)

Aşağıda literatürde yer alan belli başlı çok kriterli karar verme yöntemlerine kısaca değinilmiştir. Ayrıca uygulama bölümümüzde katılım bankalarının karlılık performansını ölçmek için kullandığımız MOORA yöntemi detaylı olarak anlatılmıştır.

3.2.1 Ağırlıklı Toplam Yöntemi

Bu yöntem en çok bilinen ve en yaygın olarak kullanılan karar verme yöntemlerinden biridir. Ağırlıklı toplam metodunda her bir kritere göre alternatifin

değeri gerçek sayısal bir değerdir ve o kriterin ağırlığı ile çarpılarak tüm kriterler için bu değerlerin toplamları alınır ve sonuç değerleri bulunur. Eğer karar verme probleminde m tane alternatif ve n tane kriter varsa, en iyi alternatif aşağıdaki eşitliği sağlayacaktır(Triantaphyllou, 1996: 282).

Eşitlik 1.

$$P^* = \max_{m \geq i \geq 1} \sum_{i=1}^n a_{ij} w_j$$

Burada,

a_{ij} , i . alternatifin j . kriter bazında performans değeri

w_j , j . kriterin önem ağırlığı

P^* , en iyi alternatifin öncelikli değerine eşittir.

Bu yöntem benzer birimlere sahip tek boyutlu problemlerde kolaylıkla uygulanabilir.

3.2.2 Ağırlıklı Çarpım Yöntemi

Ağırlıklı çarpım yönteminde, alternatifleri sıralamak için çarpma işlemi kullanılmaktadır. Her bir alternatif, diğer alternatiflerle, her bir kriter için belirlenen oranla çarpılarak karşılaştırılır. Genel olarak; a_k ve a_p alternatiflerinin karşılaştırılması şu şekilde ifade edilir(Triantaphyllou, 1996: 282):

Eşitlik 2.

$$R(a_k / a_p) = \prod_{j=1}^n (a_{kj} / a_{pj})^{w_j}$$

Eşitlik 2'de görüldüğü gibi her bir alternatifin, başka bir alternatifle tüm kriterlere göre oranı alınır ve değerler üstel olarak ağırlıklandırılarak tüm kriterler için çarpılır ve sonuç değerleri bulunur.

Bu yöntem, ağırlıklı toplam yöntemine oldukça benzemektedir. Ağırlıklı çarpım yöntemine bazı yerlerde “boyutsuz analiz” de denilmektedir. Bunun nedeni bu yöntemin ölçü birimlerinin elimine edilmesine izin vermesidir. Bu yüzden ağırlıklı çarpım yöntemi, tek ve çok boyutlu karar problemlerinde kullanılabilir (Triantaphyllou, 1996: 283).

3.2.3 Veri Zarflama Analizi Yöntemi

Veri Zarflama Analizi; 1978 yılında Charnes, Cooper ve Rhodes'in Farrell'in 1957 senesinde yapmış olduğu performans etkinliğini belirlemeyi amaçlayan teorik çalışmasına dayanılarak geliştirilen bir yaklaşımdır. Benzer yapıda olan karar verme birimlerinin göreceli etkinliklerini ölçmeyi amaçlayan doğrusal programlama tabanlı parametrik olmayan bir etkinlik ölçme yöntemidir (Dizkırıncı, 2014: 153)

VZA modellerini, farklı şekillerde sınıflandırılabiliriz. İlk olarak ölçüye göre sabit getiri varsayımı ile girdiye ve çıktıya yönelik olarak; kesirli ağırlıklı ve zarflama modellerini içine alan CCR modelleri ve bunu takiben ölçüye göre değişen getiri varsayımını kabul eden BCC modellerinin yanında, bugün birçok farklı model ve farklı sınıflandırmalara rastlamak mümkündür (Bal, 2010:42).

3.2.4 Gri İlişkisel Analiz Yöntemi

Gri İlişki Analizi, 1982 yılında Deng Joung'un ortaya atmış olduğu Gri Sistem Teorisinin geliştirilmiş halidir. Gri sistem teorisinin amacı bilgilerin belirsiz olduğu veya hiçbir bilginin olmadığı durumlarda karar vericinin karar vermesini kolaylaştırmaktır (Ayrıçay vd., 2013: 223). Gri Sistem Teorisinde yetersiz veya eksik olan bilgi, gri bilgi olarak tanımlanır. Belirli bir sistem içerisinde iki eleman veya iki alt sistem arasında ilişkinin ölçümüne gri ilişki denir. Bu ölçümde analiz edilen elemanlar arasındaki benzerlikler veya farklılıklar gösterilir. İki eleman arasındaki değişim sürekli iken, meydana gelen değişimler birlikte meydana geliyorsa; bu elemanlar arasında ilişki daha yüksek, birlikte meydana gelmiyor ise daha düşük bir ilişki söz konusu olur. Gri sistem teorisi; gri tahmin, gri ilişki, gri programlama ve gri kontrol olmak üzere beş ana bölümden meydana gelir (Meydan vd. 2016: 153).

Gri ilişki analizi, değişkenler arasında belirsiz ilişkiler söz konusu olduğunda veya bir değişkenin sistemin bütünü üzerindeki etkisi belirsiz olduğunda

kullanılır. Gri sistem teorisinin ana bölümlerinden biri olan Gri İlişki Analizi, performans değerlendirilmesi, proje yönetimi gibi konularda uygulanan çok pratik bir yöntemdir. Gri İlişki Analizinin diğer yöntemlere göre bazı avantajları vardır. Bunlar; az sayıda veriye ihtiyaç duyması, belirsiz verilerle etkin sonuçlar üretebilmesi, gri ilişki katsayılarının hesaplanmasının kolay olması, veri setinin herhangi bir dağılım sergilemesini zorunlu tutmamasıdır(Meydan vd. 2016: 154).

Gri İlişki Analizi belirli aşamalardan oluşur. Gri ilişkisel analizde ilk olarak, tüm alternatifler belirlenir ve karar matrisi oluşturulur. Daha sonra tüm alternatiflerin performansı karşılaştırılabilir bir seriye çevrilir. Bu adıma gri ilişkisel oluşum denir. Bu serilere uygun olarak, referans seri belirlenir. Sonra, tüm karşılaştırılabilir seriler ve referans seri arasındaki gri ilişkisel katsayı hesaplanır. Son olarak, gri ilişkisel katsayılar temel alınarak, referans seri ve her karşılaştırılabilir seri arasındaki gri ilişkisel derece hesaplanır. Gri ilişkisel derecesi en yüksek olan alternatif en iyi seçenek olacaktır(Yıldırım ve Önder, 2014: 232).

3.2.5 Analitik Hiyerarşi Süreci Yöntemi

Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) 1970 yıllarında Whartan School of Business'da Thomas L. Saaty tarafından, karmaşık çok kriterli karar verme oranlarının çözümü için geliştirilmiştir. Tüm kriterler ile ilgili göreceli önem derecelerinin belirlenmesinde karar vericinin yani uzman görüşlerine ihtiyaç duyan bir tekniktir. Karar vericiler kriterleri ve alt kriterleri Saaty'nin 1'den 9'a kadar olan ölçeğini kullanarak hazırlanmış olan anketleri doldurarak kararlaştırmaktadırlar. Tüm kriterler değerlendirilerek karar alternatiflerinin öncelik sırası elde edilir(Yıldırım ve Önder, 2014: 21).

Diğer ÇKKV yöntemleri içinde AHS'nin en önemli üstünlükleri kullanım kolaylığı ve objektif yargıların yanı sıra sübjektif yargıları da bünyesinde bulunduran karmaşık karar problemlerinde başarıyla uygulanmasıdır(Yıldırım ve Önder, 2014: 21).

3.2.6 Analitik Ağ Süreci Yöntemi

Analitik Ağ Süreci'de (AAS) Analitik Hiyerarşi Yöntemi gibi Thomas L. Saaty tarafından ÇKKV problemlerine çözüm sağlamak için geliştirilmiş bir yöntemdir. AAS yöntemine AHS yönteminin genelleştirilmiş hali de denilebilir.

AAS'de yukarıdan aşağı olacak şekilde tek yönlü bir hiyerarşi yerine bir ağ yapısı kullanılmaktadır. Küme içindeki kriterler ve alternatifler birbirleri ile etkileşim içinde olduğu gibi kümeler arasında da etkileşimler mevcut bulunmaktadır. Kriterler arasındaki bağımlılıklar, geri bildirimleri hesaba katan özel ağ yapısı ve süper matrisin limit üssünü alma özelliği ile kriterlerin önem katsayıları elde edilir. Bu özelliklerinden dolayı AAS yönteminin analitik çözüm gücünün AHS'den daha üstün olduğu söylenebilir. AAS yönteminin diğer ÇKVY yöntemlerine üstünlükleri ise yöntemin kantitatif ve kalitatif veri setlerine uygun olması ve alternatifler arasındaki bağımlılık ve geri bildirim problemlerine çözüm üretmesidir(Yıldırım ve Önder, 2014: 75).

3.2.7 ELECTRE Yöntemi

ELECTRE yöntemi ilk olarak Benayoun Roy ve arkadaşları tarafından 1966 yılında geliştirilmiştir. ELECTRE yönteminin temel amacı; her bir kriter için ayrı ayrı alternatiflerin aralarındaki ikili karşılaştırmaları kullanmaktır. İki alternatifin (A_i ve A_j) tercih edilebilirliğinin üstünlük ilişkisi oluşturulmaktadır. Eğer i 'nci alternatif j 'nci alternatife niceliksel baskınlık kuramazsa karar verici, A_i 'nin A_j 'ye göre daha iyi olduğunu söyleyebilir. Bir alternatif bir veya daha fazla kriterde üstün ve kalan diğer kriterlerde eşit olursa baskın olarak adlandırılabilirler. ELECTRE yöntemi, her bir kriter için alternatiflerin ikili karşılaştırmaları ile başlamaktadır. Fiziksel veya parasal değerlerin kullanılması A_i alternatifi için $g_i(A_j)$, A_k alternatifi için $g_i(A_k)$ şeklinde gösterilmektedir. $g_i(A_j) - g_i(A_k)$ farkı için eksik değerlerinin ortaya çıkarılması ile karar verici; alternatifler arasında kayıtsız kaldığını ya da birinin diğeri için zayıf veya tam bir tercihe sahip olduğunu ya da bu tercih ilişkilerinden hiçbirine sahip olmadığını açıklamaktadır. Bu nedenle alternatiflerin ikili ilişkilerinin bir seti tamamlansa da tamamlanamasa da tercih edilebilirliğinin üstünlük ilişkisi olarak adlandırılmaktadır. Daha sonra karar vericiden kriterlerin birbirine göre göreceli önemlerini açıklamak için ağırlıklarını ya da önem derecelerini belirlemesi beklenmektedir(Ömürbek ve Mercan, 2014: 244-245).

ELECTRE yöntemi alternatiflerin tercih edilebilme üstünlük ilişkisinin ardışık yargıları arasından, “ A_j alternatifi A_k alternatifine üstünlük sağlar” veya “daha önemlidir” sonucunu destekleyen kanıt sayısı şeklinde tanımlanan uyumluluk indexini ve uyumluluk indexinin karşı tarafı olan uyumsuzluk indexini

çıkartmaktadır. Sonuç olarak ELECTRE yöntemi alternatifler arasında ikili tercih edilebilirliğinin üstünlük ilişkisi sistemini getirmektedir. Bunun nedeni, bu sistemin tamamlanması gerekmemektedir. ELECTRE yöntemi bazen çok tercih edilmiş alternatifi tanımlayamamaktadır. Bu yöntem alternatiflerin daha açık bir görüntüsünü daha az beğenilen olanları eleyerek sağlamaktadır. Bu yöntem özellikle az kriter ve çok sayıda alternatif içeren karar problemleri için daha uygundur(Ömürbek ve Mercan, 2014: 244-245).

3.2.8 TOPSIS Yöntemi

Hwang ve Yoon tarafından geliştirilen bu yöntem, seçilecek olan alternatifin pozitif ideal çözüme en kısa mesafede ve negatif ideal çözümden en uzak mesafede olması gerektiği varsayımı üzerine kurulmuştur (Jadidi vd., 2008: 763-764). Bu yöntemde amaç ideal çözüme en yakın olan alternatifi belirlemektir. Alternatiflerin ideal çözüme ve ideal olmayan çözüme olan uzaklıkları ise alternatiflerin birbirleri arasındaki üstünlük sıralamasının belirlenmesinde gösterge olarak kullanılmaktadır. Eğer ki bir alternatif ideal çözüme en yakınsa o alternatif en yüksek dereceyi, en uzaksa en düşük dereceyi alır ve bu yönetime göre sıralama yapılır(Bhutia ve Phipon, 2012: 44)

3.2.9 VIKOR Yöntemi

2004 senesinde Opricovic ve Tzeng tarafından, aynı birimle ölçülemeyen ve birbiriyle çelişebilen kriterlerden oluşan ÇKKV problemlerinin çözümü için önerilmiştir. Bu yöntemle, birden çok kriter birlikte değerlendirilip ideal çözüme en yakın olan uygulanabilir çözümler üretilebilir. Bunun yanı sıra alternatifler arasından en iyi olanın seçilmesi veya bu alternatiflerin performanslarına göre sıralanması için de kullanılabilir(Özden vd., 2012: 25)

İlk olarak 1973 senesinde Yu tarafından önerilmiş olan uzlaşım çözümleri, ideal çözüme en yakın uygun çözümleri ifade eder ve uzlaşma, kriterler bazında ortak kabulü anlamına gelir. VIKOR, uzlaşım bir sıralama belirlemeyi ve belirtilen ağırlıklar altında uzlaşım ortak çözümlere ulaşmayı sağlar ve her alternatifin, her bir kriter için değerlendirildiği varsayımı altında, ideal alternatife yakınlık değerleri karşılaştırılarak uzlaşım sıralama elde edilir. (Opricovic ve Tzeng, 2007: 515).

3.2.10 PROMETHEE Yöntemi

Literatürdeki mevcut önceliklendirme yöntemlerinin uygulama aşamasındaki zorluklardan yola çıkarak geliştirilmiş olan PROMETHEE yöntemi, ÇKKV problemlerin çözümünde etkili ve kolay uygulanan yöntemlerden biri olarak sıklıkla kullanılmaktadır. (Dağdeviren ve Eraslan, 2008: 70). Yöntem, karar verme problemine esas olan alternatifleri, belirlenmiş tercih fonksiyonlarına dayanarak değerlendirir, alternatiflerin ikili karşılaştırma tekniğiyle kısmi ve tam önceliklerini belirler(Genç, 2013: 134)

PROMETHEE yöntemi, ÇKKV yöntemleri arasına 1982 senesinde Brans tarafından literatüre kazandırılmıştır. 1985 senesinde de Brans ve Vincke tarafından geliştirilmiştir. PROMETHEE yönteminin temel özellikleri basit, açık ve dengeli oluşudur. Yöntem sıralama oluştururken tercih fonksiyonlarını kullanır. Karar vericinin kararını kolay bir şekilde oluşturması için bütün parametrelerin açık bir şekilde belirlenmiş olması gerekmektedir. PROMETHEE yöntemi ile sonlu sayıda alternatifler üzerinde hem kısmi sıralama hem de tam sıralama yapmak mümkündür (Brans vd.,1986: 228).

PROMETHEE yönteminin diğer önemli özelliği, karar vericiye tercih fonksiyonları sunarak alternatiflerin kriter bazında ikili karşılaştırılmasında kolaylık sağlamasıdır. Bu şekilde karar verici ağırlıkları ve tercih fonksiyonlarını belirleyerek tercihlerini basit olarak ortaya koyabilmektedir(Genç, 2013: 35)

1988 yılında Mareschal ve Brans tarafından yöntemin sonucunda net akım ile elde edilen tam sıralamaya ilave olarak PROMETHEE yönteminin geometrik bir uzantısı olan GAIA literatüre kazandırılmıştır(Genç, 2013: 35)

3.2.11 MOORA Yöntemi

Yeni bir "Çok Kriterli Karar Verme Yaklaşımı" olan MOORA Yöntemi, ilk olarak 2006 senesinde Willem Karel M. Brauers ve Edmundas Kazimieras Zavadskas tarafından yapılmış olan " The MOORA Method and Its Application To Privatization In a Transition Economy" isimli makale çalışması ile tanıtılmıştır(Yıldırım ve Önder, 2014 : 245). Bu metodun üstünlükleri; tüm amaçları dikkate ve değerlendirmeye alması, alternatifler ve amaçlar arası tüm etkileşimleri parça parça olarak değil, aynı anda göz önüne alması ve subjektif ağırlıklı

normalleştirme yerine sübjektif olmayan yönsüz değerler kullanmasıdır(Karaca, 2011: 23-24).

MOORA Yöntemi ayrıca aşağıda sıralanan 7 dayanıklılık(robustness) koşulunu sağlamaktadır (Karaca, 2011 : 23-24).

- Tüm etkilenenler hesaba katılmaktadır (Karar verici, müşteri,...)
- Tüm amaçlar dikkate alınmaktadır.
- Alternatifler ve amaçlar arası tüm ilişkiler dikkate alınır.
- Öznel değildir.
- Sıralı olmaması üstünlüğü (cardinal).
- En güncel verilerin kullanılması.
- Farklı MOORA tekniklerinin uygulanarak beraber değerlendirilebilmesi.

MOORA Yöntemi önceleri daha çok oran metodu ve referans noktası yaklaşımı olarak iki bölüm halinde uygulanmaktaydı. Aynı zamanda önem katsayıları kullanarak bu iki yöntem uyarlanabilmekteydi. Brauers tarafından "Project Management by Multi-MOORA as an Instrument for Transition Economies" adlı yayınlanan makalede Multi-MOORA'nın tanıtılması ile MOORA Tam Çarpım Formu Yöntemi ve Multi-MOORA çalışmalarda beraber kullanılmaya başlamıştır(Önay ve Çetin, 2012; Karaca, 2011; Brauer ve Zavadskas, 2010)

MOORA Metodu kısaca iki veya daha fazla bağdaşmayan özelliği veya amacı belirli kısıtlar gözeterek eş zamanlı olarak optimize etme sürecidir (Chackraborty, 2011 : 1156). MOORA yöntemi; çeşitli özellikler ya da amaçlarla ilişkili farklı alternatiflerin performansını gösteren karar matrisinin hazırlanması ile başlar(Brauers ve Zavadskas, 2009 : 356). Bu karar matrisi Eşitlik 3'teki gibi gösterilebilir.

Eşitlik 3. Karar Matrisi

$$D = \begin{matrix} A_1 \\ A_2 \\ A_3 \\ \cdot \\ A_m \end{matrix} \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & x_{13} & \cdot & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & x_{23} & \cdot & x_{2n} \\ x_{31} & x_{32} & x_{33} & \cdot & x_{3n} \\ \cdot & \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \\ x_{m1} & x_{m2} & x_{m3} & \cdot & x_{mn} \end{bmatrix}$$

$A_i = i.$ alternatif $i = 1, 2, \dots, m$

$x_{ij} = j.$ değerlendirme ölçütü açısından ($j = 1, 2, \dots, n$) $i.$ alternatifin değeridir.

3.2.11.1 MOORA Oran Metodu

Her bir alternatifin karelerinin toplamının karekökü ile kriterler bölünerek normalizasyon işlemi yapılır (Brauer vd., 2008 : 543). Bu işlem,

Eşitlik 4.

$$x_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{i=1}^m x_{ij}^2}}$$

formülü ile gerçekleştirilir. Burada $i = 1, 2, \dots, m$ alternatifin sayısı, $j = 1, 2, \dots, n$ kriter (amaç) sayısıdır. $x_{ij}^* \in [0, 1]$ 'dir. Bazı durumlarda $x_{ij}^* \in [-1, 1]$ olabilmektedir x_{ij}^* ; $i.$ alternatifin, $j.$ amaçtaki (kriterdeki) değer normalleştirilmiş halidir (Önay ve Çetin, 2012 : 94).

Bu normalizasyon işleminden sonra hazırlanan tabloda amaçların maksimum veya minimum amaçlar olmasına göre belirlenir ve toplanırlar. Toplanan maksimum amaçlar değerlerinden toplanan minimum amaçları değerleri çıkartılır (Brauers, Ginevicius, 2009:123; Önay, Çetin, 2012 : 94). Bu eşitliği formülize

edecek olursak; $j = 1, 2, \dots, g$ maksimize edilecek değerler, $j = g + 1, g + 2, \dots, n$ minimize edilecek değerler olmak üzere ;

Eşitlik 5.

$$y_i^* = \sum_j^g x_{ij}^* - \sum_{j=g+1}^n x_{ij}^*$$

şeklinde yazılabilir.

y_i^* ; i alternatifinin tüm kriterlere göre normalleştirilmiş değerlendirilmesidir. y_i^* lerin sıralanması ile işlem tamamlanmış olur. (Brauers, Ginevicius, 2009 : 94, Yıldırım ve Önder, 2014 : 247)

3.2.11.2 MOORA Referans Nokta Yaklaşımı

Referans noktası yaklaşımında, Oran metoduna ek olarak, her kriter için; amaç maksimizasyon ise maksimum noktalar, amaç minimizasyon ise minimum noktalar olan, referans noktaları (r_j ler) belirlenir. Belirlenen bu noktaların, her x_{ij}^* ile olan uzaklıkları bulunur (Yıldırım ve Önder, 2014 : 247). Formül olarak gösterimi ise aşağıdaki gibidir.

Eşitlik 6.

$$r_j - x_{ij}^*$$

Burada;

$i = 1, 2, \dots, m$ alternatiflerin sayısını,

$j = 1, 2, \dots, n$ kriterlerin sayısını,

x_{ij}^* , i . alternatifin j . kriterdeki normalleştirilmiş değerini,

r_j , j . kriterin referans noktasını

göstermektedir.

Oluşturulan yeni matrise, " Tchebycheff Min-Maks Metrik" işlemi;

Eşitlik 7.

$$\min_i \left\{ \max_j \left(|r_j - x_{ij}^*| \right) \right\}$$

uygulanır. Böylece sıralama yapılır. Örneğin eğer minimizasyon işleminde x_{ij}^* 'nin r_j den büyük olmasıyla, $|r_j - x_{ij}^*|$ mutlak değer kullanılmasına gerek duyulur(Brauers ve Zavadskas, 2012 : 9).

3.2.11.3 MOORA Önem Katsayısı

Her ne kadar normalleşmiş değerlerinin tümü 1'in altında değer aldığı için bir kriterin diğerinden daha önemli olması durumu beklenmemesine rağmen bazı durumlarda bazı amaçların (kriter) diğer amaçlara göre daha önemli olarak gösterilmesi gerekebilir. Böyle bir durumla karşılaşıldığında, bir kriter daha fazla önem vermek için bir alternatifin normalize edilmiş değeri önem katsayısı ile çarpılır(Brauers ve Zavadskas, 2012 : 10).

MOORA için önem katsayısı kullanımı hem oran yöntemi hem de referans noktası yaklaşımı için kullanılabilir.

i. MOORA Oran Sistemi için Önem Katsayısı

MOORA Oran Sistemi için önem katsayı kullanırken, normalizasyon işlemi yapılmış değerler, önem katsayıları ile ağırlıklandırıldıktan sonra amaçların maksimum veya minimum amaçları olmasına göre belirlenir ve toplanırlar. Toplanan maksimum amaçlar değerlerinden toplanan minimum amaçları değerleri çıkartılır. (Brauers ve Ginevicius, 2009:124). Bu eşitliği formulize edecek olursak; $j = 1, 2, \dots, g$ maksimize edilecek değerler, $j = g + 1, g + 2, \dots, n$ minimize edilecek değerler olmak üzere ;

Eşitlik 8.

$$\ddot{y}_i^* = \sum_j^g s_j x_{ij}^* - \sum_{j=g+1}^n s_j x_{ij}^*$$

şeklinde yazılabilir. Bu formülde,

$j = 1, 2, \dots, g$ maksimize edilecek kriterleri,

$j = g + 1, g + 2, \dots, n$ minimize edilecek kriterleri, gösterir.

\ddot{y}_i^* ; i . alternatifin belirli önem katsayıları ile bütün kriterlerinin toplam değerlendirilmesidir.

s_j ; j . kriterin önem katsayısıdır.

ii. MOORA Referans Noktası Yaklaşımı için Önem Katsayısı

Referans Noktası Yaklaşımı'nda önem katsayıları kullanırken yine Referans Noktası Yaklaşımı'nda olduğu gibi her kriter için; amaç maksimizasyon ise maksimum noktalar, amaç minimizasyon ise minimum noktalar olan, referans noktaları ($s_j r_j$ ler) belirlenir. Belirlenen bu noktaların, her $s_j x_j^*$ ile olan uzaklıkları bulunur(Yıldırım ve Önder, 2014 : 248). Formül olarak gösterimi ise aşağıdaki gibidir.

Eşitlik 9.

$$\left| s_j r_j - s_j x_j^* \right|$$

bu formülde,

s_j ; j . kriterin önem katsayısıdır.

$s_j r_j$, j . kriterin referans noktasının önem katsayısı ile çarpılmış hali

$s_j x_j^*$, j . kriterdeki normalleştirilmiş değerin önem katsayısı ile çarpılmış halidir

3.2.11.4 MOORA Tam Çarpım Formu Yöntemi

Brauers ve Zavadskas 2010 yılında Multi-MOORA'nın üçüncü aşaması olarak Tam Çarpım Formu Yöntemini geliştirmişlerdir (Brauers ve Zavadskas, 2010 : 14). Tam çarpım formu için geliştirilen formül aşağıdaki gibidir.

Eşitlik 10.

$$U_i = \frac{A_i}{B_i}$$

Burada $A_i = \prod_{j=1}^g x_{ij}^*$ ve $B_i = \prod_{j=g+1}^n x_{ij}^*$ şeklinde ifade edilmiştir, U_i ise i . alternatifin kullanım derecesini ifade eder. Bu eşitlikte maksimize edilecek kriter pay olarak, minimize edilecek kriter ise payda olacak şekilde formüle yerleştirilir.

3.2.12 Multi-MOORA Yöntemi

Multi-MOORA yöntemi klasik MOORA yönteminin yaklaşımları olan Oran Metodu ile Referans Noktası Yaklaşımına üçüncü olarak kriterlerin Tam Çarpım Formu Yöntemi eklenerek elde edilen, sonuçlar arasında baskınlık kıyaslaması yapılarak daha dayanıklı bir sıralama elde etme yöntemidir (Brauers , 2012 : 89). Bu üç yöntem sonuçlarını kullanarak son sıralamaya ulaşmak için Brauer ve Zavadskas Baskınlık Teorisini geliştirmişlerdir.

Baskınlık Teoremi

Multi-MOORA yöntemi için kullanılan üç yöntemin hiç birisi diğerinin devamı niteliğinde değildir. Aynı zamanda bir yöntem diğerinden daha önemli veya daha iyi değildir; ve hepsi aynı önem derecesinde kabul edilir (Brauers ve Zavadskas, 2012 : 17).

Ordinal ve Kardinal Ölçeğin Aksiyomları

1. Kardinal veriler ile Ordinal bir ölçek elde etmek her zaman mümkündür.
2. Ordinal bir ölçek hiçbir zaman kardinal bir sayı serisi üretemez.
3. Ordinal bir ölçek herhangi başka bir ordinal ölçeğe çevrilebilir.

Aksiyom 3'teki kurala göre Multi-MOORA Yöntemi'nin 3 metodu ile elde edilen ordinal sıralamaları baskınlık, geçişlilik ve kararlılık kurallarına göre yeniden sıralayabiliriz(Brauers ve Zavadskas, 2012 : 17).

Baskınlık (Dominance)

- ***Tam Baskınlık (Absolute Dominance)*** : Bir alternatif, çözüm veya proje'nin diğer tüm alternatif, çözüm veya projeye tam olarak baskın olması durumudur. Bu baskınlık durumu Multi-MOORA'da (1 - 1 - 1) şeklinde ifade edilir(Brauers ve Zavadskas, 2013 : 76).
- ***Genel Baskınlık (General Dominance)***: Üç metodun ikisinin aynı seviyede olma durumudur. Örnek olarak; $a P b P c P d$ (P : *Tercih Edilir*)
 (d-a-a) genellikle baskındır (c-b-b)'ye
 (a-d-a) genellikle baskındır (b-c-b)'ye
 (a-a-d) genellikle baskındır (b-b-c)'ye (Brauers ve Zavadskas, 2012: 17)

Geçişlilik (Transitivity)

Eğer ki a , b 'ye baskın ve b ise c 'ye baskın ise a , c 'ye baskındır(Brauers ve Zavadskas, 2013 : 76).

- ***Bütüncül Baskınlık (Overall Dominance)***: Örnek olarak (a-a-a) durumu bütün olarak (b-b-b)'ye baskındır. (Brauers ve Zavadskas, 2012 : 17)

Kararlılık (Equability)

- ***Tam Kararlılık (Absolute Equability)***: Bir alternatifin bütün metotlarda aynı sırada olması. Örnek; (e-e-e) (Brauers ve Zavadskas, 2012 : 17).
- ***Kısmi Kararlılık (Partial Equability)***: Örnek olarak; (5-e-7) durumu kısmi olarak (6-e-3)'ten daha kararlıdır. Çünkü (5-e-7) durumunda $7-5=2$ br. uzaklık var iken (6-e-3) durumunda $6-3=3$ br. uzaklık vardır(Brauers ve Zavadskas, 2013 : 76).
- ***Devingen Mantık (Circular Reasoning)***
Bütün farklı sınıflama durumlarına rağmen bazı çelişkili karşılaştırmalar söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak;
(11-20-14) durumu genellikle baskındır (14-16-15) durumuna,
(14-16-15) durumu genellikle baskındır (15-19-12) durumuna,
Fakat (15-19-12) durumu genellikle baskındır (11-20-14) durumuna,
Bu gibi bazı özel durumlarda bu üç duruma aynı performans değeri verilebilir(Brauers ve Zavadskas, 2013 : 76).

3.3 LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde ilk olarak ÇKKV yöntemleri ile bankacılık sektöründe performans ölçümü alanında yapılmış olan yurtiçi ve yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise Multi-MOORA yönteminin kullanıldığı alanları belirtmek açısından yapılan çalışmalar aktarılmıştır.

3.3.1 ÇKKV Yöntemleri ile Banka Performansı

3.3.1.1 Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Albayrak ve Erkut (2005), AHS yöntemi prensiplerine göre oluşturulan ve içinde kar, risk özellikleri, hizmet kalitesi gibi performans özelliklerinin beraber kullanıldığı bir tasarı sunmuştur. Yapılan uygulamada, bankacılık sektöründe, yalnız finans kriterleri ile yapılan performans analizlerinin, sosyal kriterler hesaba katılmadan yalnız ekonomik değerlerle yapılmasının doğru olmayacağı ve yetersiz sonuçlar elde edileceğini kanıtlamaya çalışmışlardır.

Kırkık ve Pehlivan (2009), Türkiye’de aktif olarak çalışan 20 ticari bankanın 2008 Haziran ayı finansal oranları değerlendirilerek yapılmış olan görel

verimlilik analizinde, bankalar fonları biriktirip, kredi olarak satan finansal birimler olarak kabul edildiği için aracılık yaklaşımı seçilmiş, ne kadar etkin olunduğunun ölçümünde output'a yönelik VZA modeli tercih edilmiştir. Sonuç olarak değerlendirmeye alınan bankaların % 55'i görece olarak etkin çıkmış ve diğer %45'inin ise etkinsiz olduğu tespit edilmiştir.

Çetin ve Bıtırak (2010), AHS yöntemi ile dört ticari banka ile diğer 4 katılım bankasının 2005–2007 yıllarına ait finansal tablolardan alınan değerler kullanılarak, bankaların karlılık performanslarının değerlendirilmesi için analizi yapmıştır. Sonuç olarak bu yıllar arasında dört ticari banka arasında Akbank'ın, dört katılım bankası arasında ise Asya Katılım Bankası'nın karlılık performansı değerlendirilmesinde birinci banka çıktığı görülmüş ve AHS'nin bankacılık sektörüne yatırım kararlarının verilmesinde kullanılacak bir mekanizma olarak önerilmiştir.

Demirli (2010), Türkiye'deki kamu bankalarının performanslarını TOPSIS yöntemi ile belirlenmeye çalışmıştır. Sonuç olarak Türkiye'de kamu bankalarının hem yerel ve uluslararası krizlerden etkilendiği, performans sonuçlarının uluslar arası verilere paralel olarak değişimler gösterdiği, sektörün önemli bir performans gösteremediği saptanmıştır.

Dinçer ve Görener (2011), Türkiye'deki bankacılık sektörünü devlet, özel ve yabancı olarak üçe ayırmış, bu üç grubun performanslarının hesaplanmasında kullanılacak olan önem katsayıları, AHS metodu kullanarak hesaplamış daha sonra VIKOR metodu ile performanslar ölçülmüştür. 2002-2008 seneleri arasında bu üç gruba ait performanslar değerlendirilmiş ve sonuç olarak 2002, 2003 ve 2008 senelerinde yabancı bankaların, 2004 ve 2007 seneleri arasında ise kamu bankalarının daha iyi performansa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çağıl (2011), Türkiye'de aktif olarak çalışan devlet, özel ve yabancı bankaların 2006 ile 2010 seneleri arasındaki performansları ELECTRE metodu ile analiz etmiştir. Krizlerin bankaların performans sıralamasındaki değişimlerde etkin olduğu tespit edilmiştir.

Diler (2011), VZA metodu ve Malmquist Üretkenlik Edexi ile 2009 Dünya ekonomik krizinin Türkiye'deki Bankacılık Sektörüne olan etkisini ölçmek için daha

önce yapılmış olan literatürdeki çalışmalarda önerilen metodları da beraber kullanarak 2003 ile 2010 yılları arasını araştırmıştır.

Yayar ve Baykara (2012), Türkiye’de dört katılım bankasının 2005 ile 2011 seneleri arasındaki aktivitelerinin etkinliğini ve verimliliğini TOPSIS metodu ile ölçmeye çalışılmıştır. Albaraka Türk Katılım Bankası’nın en etkin olan banka, Asya Katılım Bankası’nın da en verimli banka olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bozdoğan, Akyüz ve Hantekin (2013) Türkiye’de faaliyet gösteren altı bankanın 2010 yılı verilerini ele alarak performanslarını AHS yöntemi ile değerlendirilmiş ve performans değerlerine göre bankalar sıralandırılmıştır.

Ecer (2013), GİA metodu ile 2008 ile 2011 yılları arasında Türkiye’de özel bankaların performanslarını karşılaştırmıştır. Sonuç olarak birinci banka Garanti Bankası sonuncu banka ise Turkish Bank olmuştur. Bunun yanında, aktif kalitesinin özel bankaların performans sıralaması belirlenirken en önemli kriter olduğu sonucuna varılmıştır.

Sakarya ve Aytekin (2013), PROMETHEE metodu ile 2007 ile 2011 yılları arasında borsada işlem gören devlet, özel ve yabancı bankaların belirlenen 10 adet finansal oran ile performansları ölçülmüş, elde edilen performans değerleri ve aynı dönem arasındaki hisse senedi getirileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak elde edilen performans değerleri ile hisse senedi değerleri arasında hem yıl hem de banka olarak istatistik olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Küçüksoy ve Önal (2013), Bankalarının etkinliklerini belirlemek için, 2004-2011 dönemi için Türkiye’de ara vermeden çalışmalarını sürdüren on tane özel ve 5 tane yabancı banka seçilmiş ve Ölçeğe Göre Değişken Getiri varsayımı ile girdi odaklı VZA yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda her yıla ait etkisiz olan Karar Verme Birimlerinin etkin olabilmesi için öneriler yapılmıştır.

Uygurtürk (2015) çalışmasında Bulanık küme teorisinin MOORA yöntemiyle birlikte kullanılmasıyla oluşan bulanık MOORA yöntemini kullanarak 4 ticari bankanın internet şubelerinin performanslarını belirlemeye çalışmıştır. Yapılan çalışmada kriter olarak sadece kullanım kolaylığı, işlem süresi, güvenlik seviyesi gibi finansal olmayan ölçütler kullanılmıştır.

3.3.1.2 Uluslararası Çalışmalar

Chang (2006), 2000 ile 2002 yılları arasında Tayvan'da bulunan 15 adet ticari bankanın finansal rasyolarının, bankaların performans ile ilişkisinin incelediği çalışmasında GİA'dan faydalanmıştır. Analiz sonucunda finansal oranlarla, yönetim ve finansal performans arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve gerekli tavsiyelerde bulunmuştur.

Ho ve Wu (2006), belirlemiş oldukları finansal oranları kullanarak Avustralya'da bulunan üç adet bankanın performansını finansal tablolar analizi ve GİA kullanarak karşılaştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda GİA ve FTA yöntemleri ile benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Fakat benzer sonuçlara GİA yöntemi ile FTA yöntemine göre daha az finansal oran kullanarak ulaşıldığını tespit etmişlerdir.

Tahir, Abu Bakar ve Haron (2009), Malezya'daki ticari bankaların 2000-2006 yılları arasındaki etkinliklerini analiz etmek için VZA yöntemi kullanmışlardır. Analiz sonucunda Malezya'daki yerli bankaların, yabancı bankalardan daha etkin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Wu, Lin ve Tsai (2011), Tayvan'da servet yönetimi yapan bankaların performansını değerlendirmek için AHS yöntemini kullanmıştır. Kriterleri belirlerken Balance Scorecard yönteminin boyutları olan finansal boyut, müşteri boyutu, operasyonel boyut son olarak da öğrenme ve gelişme boyutunu kullanmıştır. Sonuç olarak her bir boyutun ağırlıkları belirlenmiş ve bankaların performansları karşılaştırılmıştır.

Čehulić, Hunjak ve Begičević (2011), Hırvatistan'daki en büyük 15 bankanın 2009 yılına ait finansal oranlarını kullanarak AHS yönteminin bankaların performanslarını karşılaştırmak için kullanılabilirliğini test etmişlerdir. Sonuç olarak bankaların performansını belirlemek için bir AHS yöntemi ile bir model geliştirmiş ve Volksbank'ı 2009 yılına ait verilere göre en iyi banka olarak seçmiştir.

Kosmidou ve Zopounidis (2008), Yunanistan'daki ticari ve kooperatif bankalarının 2003-2004 yıllarına ait performanslarını, PROMETHEE metodu kullanarak analiz etmişlerdir. Sonuç olarak ticari bankaların genel olarak varlıklarını ve müşteri sayısını arttırdığı, finansal göstergelerini düzelttiği ve karlılığını arttırdığı bulunmuştur. Kooperatif bankalarda ise bütün bankaların aynı performansı

göstermediği tespit edilmiş ve bazı kooperatif bankalarının karlılığını ve pazar payını arttırdığı; bazılarının ise finansal göstergelerinin kötüleştiği tespit edilmiştir.

LaPlante. ve Paradi (2015), Canada'daki beş büyük bankanın şube gelişim potansiyelini ve performans göstergelerini belirlemek için VZA yönteminden faydalanmışlardır. Bunun için 2010-2011 yılları arasındaki bankaların verilerinden faydalanmışlar ve şube gelişimi için önerilerde bulunmuşlardır.

Stankevičienė ve Mencaitė (2012), Litvanya'daki ticari bankaların performansını değerlendirmek için finansal ve finansal olmayan 22 kriter kullanmış ve AHP sistemi ile bir model uygulamıştır. Sonuç olarak AHP ile belirlemiş olduğu yöntemi, banka performansının ölçümü için bir model olarak önermiştir.

Brauers, Ginevičius ve Podvieszko (2014a), Litvanya'daki ticari bankaların 2007-2009 yılları arasındaki finansal dayanıklılığını ölçmek için CAMELS analizindeki finansal oranları kullanılarak Multi-MOORA yöntemini uygulamış ve sonuçları daha önce Litvanya'da aynı yıllar için ÇKKV yöntemlerinden Ağırlıklı Toplam Metodu, TOPSIS, COPRAS ve PROMETHEE yöntemleriyle yapılmış olan çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak sıralamaların ilk iki yılda genellikle benzerlik gösterdiği fakat 2009 yılında bazı bankaların önceki çalışmalara göre farklı bir sıralama sahip olduğu görülmüştür. 2009 yılının negatif finansal oranlar içermesinden kaynaklı olarak Tam Çarpım Formu negatif sonuçlar verdiği için sıralamaların bozulduğu görülmüştür. Sonuç olarak önem katsayısı kullanarak daha dayanıklı sıralamalar elde edileceği iddia edilmiş ve Tam Çarpım Formu sonuçlarında oluşan negatif değerler Multi-MOORA sıralamasını etkilediği için Multi-MOORA yönteminin geliştirilmesi önerilmiştir.

Brauers, Ginevičius ve Podvieszko (2014b), Litvanya'daki ticari bankalar ile 2007-2009 yılları arasındaki yılların incelendiği çalışmada Tam Çarpım Formu'ndaki negatif değerlerden kaynaklanan problemi çözmek için negatif değer içeren kriterlere her alternatif için 100 değeri eklenmiş ve pozitif olması sağlanmıştır. Sonuç olarak elde edilen Multi-MOORA sonuçlarının önceki çalışmalar ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Son olarak da yapılan bu çalışma, bankalara kriz öncesi erken uyarı sağlaması açısından her yıl yapılması gereken bir gösterge olarak önerilmiş ve başka ülkelerde de aynı çalışmanın yapılması tavsiye edilmiştir.

3.3.2 Multi-MOORA Yöntemi ile Yapılan Çalışmalar

Özçelik (2014), işletmelerde tedarikçi seçimi problemlerine örnek oluşturması bakımından belirlemiş olduğu 13 kritere göre 5 alternatif tedarikçi arasından en iyi tedarikçiyi Multi-MOORA yöntemi ile bulmaya çalışmıştır. Sonuç olarak Multi-MOORA yönteminin seçim problemleri için etkili ve kolay kullanımlı bir ÇKKV yöntemi olduğunu belirtmiştir.

Altuntaş, Dereli ve Yılmaz (2014), Ekskavatör alımı konusunda en iyi alternatifini belirlemek için Multi-MOORA ve Bulanık Küme Yöntemi kullanmışlar. Sonuç olarak iki yöntemde aynı sonucu verdiğini teyit etmişlerdir.

Aksoy, Ömürbek ve Karatlı (2015), Türkiye kömür İşletmeleri'ne ait sekiz işletmenin 2008-2012 yılları arasındaki performanslarını ölçmek için AHP temelli Multi-MOORA ve Copras yöntemlerini kullanmışlardır.

Deliktaş ve Üstün (2015), Dumlupınar Üniversitesi'nde Erasmus programı için öğrenci seçmek için bulanık küme yöntemi ile Multi-MOORA yöntemlerini sentezleyerek oluşturdukları ve Bulanık Multi-MOORA yöntemi ismini verdikleri yöntemi kullanmışlar ve tatmin edici sonuçlar elde etmişlerdir.

Kracka, Brauers ve Zavadskas (2010), bir binadaki ısı kaybını önlemek için belirlenen alternatifler arasından kaç metrekare duvar ve pencerenin gerekli olduğu ile ilgili problemi çözmek için Multi-MOORA yöntemi kullanmışlardır.

Baležentis A., Valkauskas ve Baležentis T.(2010), 27 Avrupa Birliği üyesini Lizbon Stratejisi'nde belirlenmiş olan yapısal göstergelere göre yeterlilikleri bakımından Multi-MOORA yöntemi ile sıralamıştır.

Brauers ve Zavadskas (2013), Avrupa birliği üye ülkelerinin 2020 hedeflerine 2011 yılı itibarı ile ne kadar hazır olduklarının tespiti için Avrupa Birliği 2020 Ekonomik Strateji Planı'nında (Strategy Europe 2020) belirlenmiş olan 22 kritere göre üye ülkeleri Multi-MOORA yöntemi ile sıralamışlardır.

Brauers ve Zavadskas (2011), Litvanya'da ev kredisi almak için en iyi bankanın seçimi ile ilgili bir problemin çözümünde Multi-MOORA yöntemini kullanmıştır.

Literatür çalışması sonucunda ÇKKV yöntemleri ile banka performanslarının ölçülmeye çalışıldığı çalışmalarda genellikle 2008 Dünya Krizi'nin bankacılık sektörüne etkisine değinilmiştir. Multi-MOORA ile yöntemi ile yapılan çalışmalarda ise mühendislik alanından ekonomiye kadar bir çok alanda alternatiflerin sıralaması için bu yöntemin kullanıldığı görülmektedir.

Yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde finansal oranlar ile banka performansının analiz edildiği iki çalışmanın da Brauers, Ginevičius ve Podvyezko tarafından beraber 2014 yılında yapıldığı görülmüştür. Brauers, Ginevičius ve Podvyezko'nin 2014 yılındaki önem katsayısı kullanmadan yapmış oldukları ilk çalışmada negatif finansal oranların Tam Çarpım Formu yönteminde negatif sonuçlar verdiği için sıralamaları bozduğu görülmüştür. Tam Çarpım Formu sonuçlarında oluşan negatif değerler Multi-MOORA sıralamasını etkilediği için Multi-MOORA yönteminin geliştirilmesi önerilmiştir. Daha sonra Multi-MOORA yönteminin negatif değerlerden kaynaklı problemini çözmek için 2014 yılında yapmış oldukları diğer çalışmada Tam Çarpım Formu'ndaki negatif değerlerden kaynaklanan problemi çözmek için negatif değer içeren kriterlere her alternatif için 100 değeri eklenmiş ve pozitif olması sağlanmıştır. Sonuç olarak elde edilen Multi-MOORA sonuçlarının önceki çalışmalar ile benzerlik gösterdiği bulunmuştur.

4. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE KATILIM BANKALARININ MULTİ-MOORA YÖNTEMİ İLE PERFORMANSLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1 UYGULAMANIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Uygulama bölümünde, Türkiye'de katılım bankalarının performanslarının ölçümü için ÇKKV yöntemlerinden birisi olan MOORA metodunun gelişmiş modeli olan Multi-MOORA yöntemi seçilmiştir. Literatür bölümünde değinildiği üzere bankacılık sektöründe performans ölçümü ile ilgili gerek Türkiye'de gerekse uluslararası çalışmalar incelendiğinde genellikle AHS, VZA, TOPSIS, PROMETHE, VIKOR, ELECTRE gibi ÇKKV yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. MOORA yöntemi diğer yöntemlere göre yeni bir yöntem olması nedeniyle katılım bankalarının performanslarının analizi konusunda tercih edilmiştir.

Tablo 18. ÇKKV Yöntemlerinin Karşılaştırılması

ÇKKV YÖNTEMLERİ	HESAPLAMA ZAMANI	BASİTLİK	MATEMATİKSEL HESAPLAMA	KARARLILIK
MOORA	Çok Az	Çok Basit	Minimum	İyi
AHP	Çok Yüksek	Çok Kritik	Maksimum	Zayıf
TOPSİS	Orta	Kısmen Kritik	Makul	Orta
VIKOR	Az	Basit	Makul	Orta
ELECTRE	Yüksek	Kısmen Kritik	Makul	Orta
PROMETHEE	Yüksek	Kısmen Kritik	Makul	Orta

Kaynak: (Chakraborty, 2011: 1165)

Bu yöntem aynı zamanda Tablo 18'de görüldüğü üzere, hesaplama zamanının daha kısa olması, uygulamasının çok basit olması, çok fazla matematiksel hesaplama gerektirmemesi ve sonuçların kararlılık arz etmesi bakımından diğer yöntemlere nazaran bir kullanım üstünlüğüne sahiptir.

Katılım bankaları hem Dünya'da hem Türkiye'de hızlı bir gelişme gösteren sektörlerden biridir. 2005 yılı Kasım ayında, daha önceden Özel Finans Kurumları adıyla bilinen finans kuruluşlarının Katılım Bankacılığı ismi ile yeni bir bankacılık

faaliyet türü olarak kabul edilmesi ile Türkiye'de de etkinliklerini hızla arttırmışlardır. Bu yüzden, Katılım Bankacılığı ismi ile yeni bir bankacılık faaliyet türü olarak kabul edilmesinden günümüze katılım bankalarının performanslarının ölçülmesi amacıyla 2006 yılı ile 2014 yılları arasındaki katılım bankalarının bilanço verileri kullanılmıştır.

Belirlenen yıllar arasındaki veriler kullanılarak gerek yeni bir yöntem olması nedeniyle literatüre katkıda bulunmak gerekse Tablo 18'de belirtildiği gibi, diğer ÇKKV yöntemlerine nazaran hesaplama zamanının daha kısa olması, uygulamasının çok basit olması, çok fazla matematiksel hesaplama gerektirmemesi ve sonuçların kararlılık arz etmesi bakımından kullanım üstünlüğüne sahip olması nedeniyle Multi-MOORA yöntemi kullanılmıştır.

4.2 UYGULAMADA KULLANILAN VERİ SETİ

Türkiye'deki Katılım Bankaları'nı 2006 yılından günümüze incelediğimizde devamlılık arz eden 4 adet bankanın var olduğunu görülmektedir. Bu bankalar; Albaraka Türk Katılım Bankası, Asya Katılım Bankası, Kuveyt Türk Katılım Bankası ve Türkiye Finans Katılım Bankası'dır. Uygulama kapsamında kullanılan 2006 ile 2014 yıllarına ait finansal veriler TKBB'nin resmi internet adresi olan "<http://www.tkbb.org.tr>" adresinden elde edilmiştir.

Ziraat Katılım Bankası ve Vakıf Katılım Bankası 2015 yılında kurdukları ve bankaların bir yıllık bile bir bilançoya sahip olmaması nedeniyle araştırmaya dahil edilmemişlerdir.

4.3 ÇALIŞMADA KULLANILACAK VERİLERİN BELİRLENMESİ

Katılım bankalarının performansının ölçümünde kullanılan finansal oranlar ve alt oranlar belirlenirken Çetin ve Bıtrak'ın (2010) "Banka Karlılık Performansının Analitik Hiyerarşi Süreci İle Değerlendirilmesi: Ticari Bankalar ile Katılım Bankalarında Bir Uygulama" isimli makalesi baz alınmıştır. Çetin ve Bıtrak yapmış oldukları çalışmada, kullanmış oldukları finansal oranlar ile 2005-2007 yılları arasında bankaların finansal performanslarını uzman görüşlerine başvurarak AHS yöntemi ile tespit etmiş ve AHS yöntemini bankacılık sektöründe yatırım kararlarının verilmesinde kullanılacak bir mekanizma olarak önermiştir. Bu çalışmada da Multi-MOORA yönteminin, bankaların finansal performanslarını tespit etmek için kullanılabilirliğini analiz etmek için daha önce etkili olduğu tespit edilmiş aynı finansal oranlar kullanılmıştır. Bu finansal oranlar Tablo 19'da bölümler halinde verilmiştir.

Tablo 19. Finansal Oranlar ve Alt Oranlar

Performans Kriterleri	Oranlar (Alt Kriterler)
Sermaye Yeterliliği (X1)	S1: Düzeltilmiş Öz Kaynaklar / Risk Ağırlıklı Varlıklar S2: Öz Kaynaklar / Toplam Aktifler S3: (Öz Kaynaklar – Duran Aktifler) / Toplam Aktifler
Aktif Kalitesi (X2)	A1: Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler A2: Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler A3: Özel karşılıklar / Takipteki Krediler A4: Duran Aktifler / Toplam Aktifler
Likidite (X3)	L1: Likit Aktifler / Toplam Aktifler L2: Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler
Kârlılık (X4)	K1: Dönem net karı / Toplam Aktifler K2: Dönem net karı / Toplam Öz kaynaklar
Gelir ve Gider Yapısı (X5)	G1: Net Kar Payı Geliri / Toplam Aktifler G2: Net Kar Payı Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri G3: Kar Payı Dışı Gelirler / Toplam Aktifler G4: Kar Payı Dışı Gelirler / Toplam Faaliyet Gelirleri

Banka performansında kullanılan finansal oranların her birinin eşit derecede önem derecesine sahip olmaması nedeniyle önem katsayısı kullanılması uygun görülmüştür. Multi-MOORA oran metodu ve referans noktası yaklaşımında kullanılan önem katsayıları Çetin ve Bıtrak'ın (2010) yapmış oldukları çalışmadan

alınmıştır. Finansal Oranlar ve alt oranlara ait önem katsayıları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20. Finansal Oranlar ve Alt Oranlara Ait Önem Katsayıları

Performans Kriterleri	Oranlar (Alt Kriterler)	Alt Kriterin Önem Katsayıları
Sermaye Yeterliliği	Düzeltilmiş Özkaynaklar / Risk Ağırlıklı Varlıklar	0,375
	Özkaynaklar / Toplam Aktifler	0,040
	(Özkaynaklar - Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	0,095
Aktif Kalitesi	Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	0,011
	Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar	0,027
	Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	0,070
	Duran Aktifler / Toplam Aktifler	0,162
Likitide	Likit Aktifler / Toplam Aktifler	0,014
	Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	0,116
Karlılık	Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	0,009
	Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar	0,052
Gelir Yapısı	Net karpayı Geliri / Toplam Aktifler	0,008
	Net karpayı Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri	0,019
	Karpayı Dışı Gelirler (net) / Toplam Aktifler	0,002
	Karpayı Dışı Gelirler (net) / Toplam Faaliyet Gelirleri	0,002
Toplam		1,000

Kaynak: (Çetin ve Bıtırak, 2010: 83-87)

4.3.1 Sermaye Yeterliliği

Sermaye yeterliliğini temsil eden bileşenin içerisinde Öz kaynaklar / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Öz Kaynaklar / Toplam Aktifler ve Öz kaynaklar - Duran Aktifler oranları yer almaktadır. Sermaye yeterliliği oranlarının her biri maksimum amaçlıdır. Yani herhangi birinin artması bankanın performansını pozitif etkilerken, azalması ise negatif etkilemektedir.

4.3.2 Aktif Kalitesi

Aktif kalitesini temsil eden bileşenin içerisinde Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler, Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler, Özel karşılıklar / Takipteki Krediler ve Duran Aktifler / Toplam Aktifler oranları yer almaktadır. Aktif kalitesi oranlarından Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler, Özel karşılıklar / Takipteki Krediler ve Duran Aktifler / Toplam Aktifler

oranları maksimum amaçlıdır. Yani herhangi birinin artması bankanın performansını pozitif etkilerken, azalması ise negatif etkilemektedir. Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler oranı ise negatif amaçlıdır. Yani bu oranın artması bankanın performansını negatif etkilerken, azalması ise pozitif etkilemektedir.

4.3.3 Likidite

Likidite oranlarını temsil eden bileşenin içerisinde Likit Aktifler / Toplam Aktifler ve Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler oranları yer almaktadır. Sermaye yeterliliği oranlarının her biri maksimum amaçlıdır. Likidite oranlarının her biri maksimum amaçlıdır. Yani herhangi birinin artması bankanın performansını pozitif etkilerken, azalması ise negatif etkilemektedir.

4.3.4 Karlılık

Karlılık oranlarını temsil eden bileşenin içerisinde Dönem net karı / Toplam Aktifler ve Dönem net karı / Toplam Öz kaynaklar oranları yer almaktadır. Karlılık oranlarının her biri maksimum amaçlıdır. Yani herhangi birinin artması bankanın performansını pozitif etkilerken, azalması ise negatif etkilemektedir.

4.3.5 Gelir Yapısı

Karlılık oranlarını temsil eden bileşenin içerisinde Net Kar Payı Geliri / Toplam Aktifler, Net Kar Payı Geliri / Toplam Faaliyet Gelirleri, Kar Payı Dışı Gelirler / Toplam Aktifler ve Kar Payı Dışı Gelirler / Toplam Faaliyet Gelirleri oranları yer almaktadır. Gelir yapısı oranlarının her biri maksimum amaçlıdır. Yani herhangi birinin artması bankanın performansını pozitif etkilerken, azalması ise negatif etkilemektedir.

4.4 MOORA YÖNTEMİ UYGULAMASI

Bu bölümde, belirlenen finansal oranlar kullanılarak 2006 yılından 2014 yılına kadar 4 Katılım Bankası her yıl ayrı ayrı Multi-MOORA analizi ile değerlendirilmiştir. Uygulamanın ilk kısmında 4 banka için ilk önce Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk iki aşaması olan Oran Metodu ve Referans Yöntemi Metodu, önem katsayıları kullanılarak uygulanmış ve bankalar için 2 farklı sıralamaya ulaşılmıştır. Daha sonra son yöntem olan Tam Çarpım Formu yöntemi ile de 4 banka sıralandıktan sonra Multi-MOORA yöntemi ile bu 3 yöntemin sonuç sıralamaları kullanılarak nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

4.4.1 2006 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2006 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21. 2006 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	244.383	635.662	249.052	420.555
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.597.976	3.513.944	1.659.602	2.617.057
Özkaynaklar	245.905	632.519	247.238	434.055
Toplam Aktifler	2.491.813	4.179.189	2.936.082	4.122.636
Duran Aktifler	49.229	192.844	136.873	119.908
Toplam Krediler ve Alacaklar	1.832.861	2.766.076	2.311.720	2.984.837
Takipteki Krediler (net)	234	38.476	53.736	36.995
Takipteki Krediler	34.695	128.578	117.564	87.689
Özel Karşılıklar	34.461	90.102	63.828	50.694
Likit Aktifler	442.385	939.645	351.746	829.583
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.817.814	2.862.112	2.113.607	3.175.137
Net Dönem Karı (Zararı)	69.381	146.351	35.501	139.808
Net karpayı Geliri	122.393	286.836	131.045	240.634
Toplam Faaliyet Gelirleri(Giderleri)	199.908	455.948	180.804	312.952
Karpayı Dışı Gelirler (net)	77.515	169.112	49.759	72.318

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22. 2006 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	15,29	18,09	15,01	16,07
S2	9,87	15,13	8,42	10,53
S3	7,89	10,52	3,76	7,62
A1	73,56	66,19	78,73	72,40
A2	0,01	1,39	2,32	1,24
A3	99,33	70,08	54,29	57,81
A4	1,98	4,61	4,66	2,91
L1	17,75	22,48	11,98	20,12
L2	24,34	32,83	16,64	26,13
K1	2,78	3,50	1,21	3,39
K2	28,21	23,14	14,36	32,21
G1	4,91	6,86	4,46	5,84
G2	61,22	62,91	72,48	76,89
G3	3,11	4,05	1,69	1,75
G4	38,78	37,09	27,52	23,11

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 23'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 23. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	233,88	327,24	225,20	258,24	1.044,56	32,32
S2	97,39	229,07	70,91	110,85	508,21	22,54
S3	62,30	110,68	14,13	58,07	245,17	15,66
A1	5.410,38	4.380,71	6.199,18	5.241,93	21.232,20	145,71
A2	0,00	1,93	5,40	1,54	8,87	2,98
A3	9.865,57	4.910,61	2.947,64	3.342,13	21.065,94	145,14
A4	3,90	21,29	21,73	8,46	55,39	7,44
L1	315,19	505,53	143,52	404,92	1.369,16	37,00
L2	592,25	1.077,84	276,96	682,64	2.629,69	51,28
K1	7,75	12,26	1,46	11,50	32,98	5,74
K2	796,06	535,36	206,18	1.037,47	2.575,07	50,75
G1	24,13	47,11	19,92	34,07	125,22	11,19
G2	3.748,46	3.957,64	5.253,21	5.912,33	18.871,64	137,37
G3	9,68	16,37	2,87	3,08	32,00	5,66
G4	1.503,53	1.375,68	757,40	534,00	4.170,61	64,58

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 24'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 24. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,47	0,56	0,46	0,50
S2	0,44	0,67	0,37	0,47
S3	0,50	0,67	0,24	0,49
A1	0,50	0,45	0,54	0,50
A2	0,00	0,47	0,78	0,42
A3	0,68	0,48	0,37	0,40
A4	0,27	0,62	0,63	0,39
L1	0,48	0,61	0,32	0,54
L2	0,47	0,64	0,32	0,51
K1	0,48	0,61	0,21	0,59
K2	0,56	0,46	0,28	0,63
G1	0,44	0,61	0,40	0,52
G2	0,45	0,46	0,53	0,56
G3	0,55	0,72	0,30	0,31
G4	0,60	0,57	0,43	0,36

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 24'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 25'teki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp , minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmıştır. Analizde kullanılan finansal oranlardan sadece A2 olarak ifade edilen Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar, minimize kabul edilmiş ve diğer bütün finansal oranlar maksimize kabul edilmiştir. Son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2006 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Türkiye Finans Katılım Bankası, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 25. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,18	0,21	0,17	0,19	0,37
S2	0,02	0,03	0,02	0,02	0,04
S3	0,05	0,06	0,02	0,05	0,09
A1	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01
A2	0,00	0,01	0,02	0,01	0,03
A3	0,05	0,03	0,03	0,03	0,07
A4	0,04	0,10	0,10	0,06	0,16
L1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
L2	0,05	0,07	0,04	0,06	0,12
K1	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01
K2	0,03	0,02	0,01	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,45	0,55	0,40	0,46
Sıralama	3	1	4	2

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 24'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 26'daki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 26. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,177	0,210	0,174	0,186	0,210
S2	0,018	0,027	0,015	0,019	0,027
S3	0,048	0,063	0,023	0,046	0,063
A1	0,005	0,005	0,006	0,005	0,006
A2	0,000	0,013	0,021	0,011	0,000
A3	0,048	0,034	0,026	0,028	0,048
A4	0,043	0,100	0,101	0,063	0,101
L1	0,007	0,009	0,005	0,008	0,009
L2	0,055	0,074	0,038	0,059	0,074
K1	0,004	0,005	0,002	0,005	0,005
K2	0,029	0,024	0,015	0,033	0,033
G1	0,003	0,005	0,003	0,004	0,005
G2	0,008	0,009	0,010	0,010	0,010
G3	0,001	0,001	0,000	0,000	0,001
G4	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 26'da önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 27'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2006 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Türkiye Finans Katılım Bankası, 3. sırada Kuveyt Türk, 4. sırada ise Albaraka Türk takip etmektedir.

Tablo 27. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,032	0,000	0,036	0,023
S2	0,010	0,000	0,012	0,008
S3	0,016	0,000	0,041	0,017
A1	0,000	0,001	0,000	0,000
A2	0,000	0,012	0,021	0,011
A3	0,000	0,014	0,022	0,020
A4	0,058	0,001	0,000	0,038
L1	0,002	0,000	0,004	0,001
L2	0,019	0,000	0,037	0,015
K1	0,001	0,000	0,003	0,000
K2	0,004	0,009	0,018	0,000
G1	0,001	0,000	0,002	0,001
G2	0,002	0,002	0,001	0,000
G3	0,000	0,000	0,001	0,001
G4	0,000	0,000	0,000	0,001
Makslar	0,058	0,014	0,041	0,038
Sıralama	4	1	3	2

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2006 yılında en iyi performansa sahip olan banka Albaraka Türk'dür. Albaraka Türk'ü 2. Sırada Bank Asya, 3. sırada Türkiye Finans Katılım Bankası, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 28. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	1.658.099.147.277.590.000,00	1
Bank Asya	171.773.909.749.922.000,00	2
Kuveyt Türk	212.674.391.989.737,00	4
Türkiye Finans	13.230.393.723.432.000,00	3

Tablo 29'da Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 29. Katılım Bankaları 2006 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
AlbarakaTürk	3	4	1	3
Bank Asya	1	1	2	1
Kuveyt Türk	4	3	4	4
Türkiye Finans	2	2	3	2

Bank Asya, Oran Metodu ve Referans Noktası Yaklaşımı'nda 1. sırada yer alırken, Tam Çarpım Formunda 2. sırada yer almıştır. Türkiye Finans; Oran Metodu ve Referans Noktası Yaklaşımı'nda 2. sırada yer alırken, Tam Çarpım Formunda 3. sırada yer almıştır. Albaraka Türk; Oran Metodu'nda 3. sırada, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 4. sırada yer alırken ve Tam Çarpım Formunda 1. sırada yer almıştır. Kuveyt Türk ise Oran Metodu'nda 4. sırada, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 3. sırada yer alırken ve Tam Çarpım Formunda 4. sırada yer almıştır.

Multi-MOORA yöntemine göre, Bank Asya (1, 1, 2) sıralamaları ile genel baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Türkiye Finans, (2, 2, 3) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 2. sırada yer almıştır. Kuveyt Türk, (4, 3, 4) sıralaması ile Albaraka Türk'ün (3, 4, 1) sıralamasına göre daha kararlı olduğu için Albaraka Türk 3. sırada, Kuveyt Türk ise 4. sırada kabul edilmiştir.

4.4.2 2007 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2007 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30. 2007 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Değerleri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	532.505	835.996	393.499	575.451
Risk Ağırlıklı Varlıklar	2.451.602	5.620.408	2.672.367	3.744.167
Özkaynaklar	533.780	853.856	388.583	587.592
Toplam Aktifler	3.690.029	6.260.048	3.868.318	5.616.687
Duran Aktifler	57.633	338.447	159.303	148.666
Toplam Krediler ve Alacaklar	2.694.918	4.318.145	3.009.769	4.497.688
Takipteki Krediler (net)	9.744	90.873	73.554	56.753
Takipteki Krediler	42.876	235.656	133.128	106.974
Özel Karşılıklar	33.132	144.783	59.574	50.221
Likit Aktifler	772.775	1.387.535	578.424	648.093
Kısa Vadeli Yükümlülükler	2.484.862	3.655.567	2.428.562	3.843.973
Net Dönem Karı (Zararı)	84.979	221.337	74.123	146.943
Net karpayı Geliri	178.552	417.158	189.307	328.805
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	245.430	661.931	286.333	419.862
Karpayı Dışı Gelirler (net)	66.878	244.773	97.026	91.057

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31. 2007 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	21,72	14,87	14,72	15,37
S2	14,47	13,64	10,05	10,46
S3	12,90	8,23	5,93	7,81
A1	73,03	68,98	77,81	80,08
A2	0,36	2,10	2,44	1,26
A3	77,27	61,44	44,75	46,95
A4	1,56	5,41	4,12	2,65
L1	20,94	22,16	14,95	11,54
L2	31,10	37,96	23,82	16,86
K1	2,30	3,54	1,92	2,62
K2	15,92	25,92	19,08	25,01
G1	4,84	6,66	4,89	5,85
G2	72,75	63,02	66,11	78,31
G3	1,81	3,91	2,51	1,62
G4	27,25	36,98	33,89	21,69

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 32'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 32. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	471,79	221,24	216,82	236,21	1.146,07	33,85
S2	209,25	186,04	100,91	109,44	605,64	24,61
S3	166,50	67,79	35,13	61,07	330,49	18,18
A1	5.333,74	4.758,16	6.053,72	6.412,36	22.557,98	150,19
A2	0,13	4,43	5,97	1,59	12,12	3,48
A3	5.971,27	3.774,66	2.002,51	2.204,01	13.952,46	118,12
A4	2,44	29,23	16,96	7,01	55,63	7,46
L1	438,58	491,28	223,59	133,14	1.286,59	35,87
L2	967,17	1.440,72	567,28	284,26	3.259,42	57,09
K1	5,30	12,50	3,67	6,84	28,32	5,32
K2	253,45	671,95	363,86	625,38	1.914,65	43,76
G1	23,41	44,41	23,95	34,27	126,04	11,23
G2	5.292,66	3.971,69	4.371,10	6.132,87	19.768,32	140,60
G3	3,28	15,29	6,29	2,63	27,49	5,24
G4	742,53	1.367,42	1.148,24	470,34	3.728,53	61,06

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 33'teki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 33. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,64	0,44	0,43	0,45
S2	0,59	0,55	0,41	0,43
S3	0,71	0,45	0,33	0,43
A1	0,49	0,46	0,52	0,53
A2	0,10	0,60	0,70	0,36
A3	0,65	0,52	0,38	0,40
A4	0,21	0,72	0,55	0,35
L1	0,58	0,62	0,42	0,32
L2	0,54	0,66	0,42	0,30
K1	0,43	0,66	0,36	0,49
K2	0,36	0,59	0,44	0,57
G1	0,43	0,59	0,44	0,52
G2	0,52	0,45	0,47	0,56
G3	0,35	0,75	0,48	0,31
G4	0,45	0,61	0,55	0,36

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 33'teki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 35'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2007 yılında en iyi performansa sahip olan banka Albaraka Türk'tür. Albaraka Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Kuveyt Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans Katılım Bankası takip etmektedir.

Tablo 34. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,24	0,16	0,16	0,17	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,07	0,04	0,03	0,04	0,09
A1	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01
A2	0,00	0,02	0,02	0,01	0,03
A3	0,05	0,04	0,03	0,03	0,07
A4	0,03	0,12	0,09	0,06	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01
L2	0,06	0,08	0,05	0,03	0,12
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,02	0,03	0,02	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,52	0,51	0,41	0,40
Sıralama	1	2	3	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 33'teki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 35'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 35.Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,24	0,16	0,16	0,17	0,24
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,07	0,04	0,03	0,04	0,07
A1	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01
A2	0,00	0,02	0,02	0,01	0,00
A3	0,05	0,04	0,03	0,03	0,05
A4	0,03	0,12	0,09	0,06	0,12
L1	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01
L2	0,06	0,08	0,05	0,03	0,08
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 34'de önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 36'da gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2007 yılında en iyi performansa sahip olan banka Türkiye Finans Katılım Bankası'dır. Türkiye Finans Katılım Bankası'nı 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Kuveyt Türk, 4. sırada ise Albaraka Türk takip etmektedir.

Tablo 36. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,000	0,076	0,077	0,070
S2	0,000	0,001	0,007	0,007
S3	0,000	0,024	0,036	0,027
A1	0,001	0,001	0,000	0,000
A2	0,000	0,014	0,016	0,007
A3	0,000	0,009	0,019	0,018
A4	0,084	0,000	0,028	0,060
L1	0,000	0,000	0,003	0,004
L2	0,014	0,000	0,029	0,043
K1	0,002	0,000	0,003	0,001
K2	0,012	0,000	0,008	0,001
G1	0,001	0,000	0,001	0,001
G2	0,001	0,002	0,002	0,000
G3	0,001	0,000	0,000	0,001
G4	0,000	0,000	0,000	0,001

MaksLAR	0,084	0,076	0,077	0,070
Sıralama	4	2	3	1

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 37'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2007 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır . Bank Asya'yı 2. Sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans Katılım Bankası, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 37. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	41.030.118.948.192.400,00	2
Bank Asya	85.153.064.284.963.000,00	1
Kuveyt Türk	1.841.297.161.073.350,00	4
Türkiye Finans	2.032.795.856.680.870,00	3

Tablo 38'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 38. Katılım Bankaları 2007 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	1	4	2	2
Bank Asya	2	2	1	1
Kuveyt Türk	3	3	4	3
Türkiye Finans	4	1	3	4

Albaraka Türk; Oran Metodu'nda 1. sırada, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 4. sırada yer alırken ve Tam Çarpım Formunda 2. sırada yer almıştır. Bank Asya, Oran Metodu ve Referans Noktası Yaklaşımı'nda 2. sırada yer alırken, Tam Çarpım Formunda 1. sırada yer almıştır. Kuveyt Türk, Oran Metodu ve Referans Noktası Yaklaşımı'nda 3. sırada yer alırken, Tam Çarpım Formunda 4. sırada yer almıştır. Türkiye Finans; Oran Metodu'nda 4. sırada, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 1. sırada yer alırken ve Tam Çarpım Formunda 3. sırada yer almıştır.

Multi-MOORA yöntemine göre, herhangi bir bankada (1, 1, 1) veya (1, 1, a) gibi tam veya genel baskınlık elde edilemediği için Bank Asya (2, 2, 1) sıralamaları ile kısmi kararlılık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Çünkü sıralama değerleri arasındaki en küçük değer Bank Asya'dadır. Albaraka Türk devingen mantığa göre 2. Banka seçilmiştir. Kuveyt Türk (3, 3, 4) sırası ile 3. sıra için kısmi kararlılık gösterdiği için 3. sırada, Türkiye Finans ise devingen mantığa göre 4. sırada kabul edilmiştir.

4.4.3 2008 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2008 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39. 2008 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	647.219	1.434.570	711.861	1.006.651
Risk Ağırlıklı Varlıklar	3.572.607	10.702.453	4.555.841	5.997.872
Özkaynaklar	638.102	1.403.692	685.679	1.001.456
Toplam Aktifler	4.789.108	8.108.829	5.768.034	7.104.156
Duran Aktifler	103.797	547.289	243.927	218.771
Toplam Krediler ve Alacaklar	3.657.261	6.147.646	4.237.712	5.498.927
Takipteki Krediler (net)	40.595	128.162	103.362	105.827
Takipteki Krediler	105.819	324.748	216.346	190.339
Özel Karşılıklar	65.224	196.586	112.984	84.512
Likit Aktifler	936.380	1.277.521	1.218.645	1.242.875
Kısa Vadeli Yükümlülükler	2.492.044	3.940.158	3.539.151	3.784.173
Net Dönem Karı (Zararı)	136.242	246.529	104.086	160.633
Net Karpayı Geliri	273.536	501.390	263.516	404.256
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	360.923	858.684	446.982	550.026
Karpayı Dışı Gelirler (net)	87.387	357.294	183.466	145.770

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 40'da gösterilmiştir.

Tablo 40. 2008 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	18,12	13,40	15,63	16,78
S2	13,32	17,31	11,89	14,10
S3	11,16	10,56	7,66	11,02
A1	76,37	75,81	73,47	77,40
A2	1,11	2,08	2,44	1,92
A3	61,64	60,53	52,22	44,40
A4	2,17	6,75	4,23	3,08
L1	19,55	15,75	21,13	17,50
L2	37,57	32,42	34,43	32,84
K1	2,84	3,04	1,80	2,26
K2	21,35	17,56	15,18	16,04
G1	5,71	6,18	4,57	5,69
G2	75,79	58,39	58,95	73,50
G3	1,82	4,41	3,18	2,05
G4	24,21	41,61	41,05	26,50

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 41'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 41. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	328,20	179,67	244,15	281,68	1.033,70	32,15
S2	177,53	299,66	141,31	198,72	817,22	28,59
S3	124,47	111,54	58,65	121,38	416,05	20,40
A1	5.831,80	5.747,80	5.397,68	5.991,44	22.968,71	151,55
A2	1,23	4,35	5,95	3,70	15,23	3,90
A3	3.799,16	3.664,48	2.727,32	1.971,43	12.162,39	110,28
A4	4,70	45,55	17,88	9,48	77,62	8,81
L1	382,29	248,21	446,37	306,08	1.382,95	37,19
L2	1.411,86	1.051,26	1.185,65	1.078,73	4.727,50	68,76
K1	8,09	9,24	3,26	5,11	25,71	5,07
K2	455,87	308,46	230,43	257,28	1.252,04	35,38
G1	32,62	38,23	20,87	32,38	124,11	11,14
G2	5.743,81	3.409,45	3.475,63	5.401,90	18.030,79	134,28
G3	3,33	19,41	10,12	4,21	37,07	6,09
G4	586,23	1.731,35	1.684,73	702,38	4.704,68	68,59

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 42'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 42. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,56	0,42	0,49	0,52
S2	0,47	0,61	0,42	0,49
S3	0,55	0,52	0,38	0,54
A1	0,50	0,50	0,48	0,51
A2	0,28	0,53	0,62	0,49
A3	0,56	0,55	0,47	0,40
A4	0,25	0,77	0,48	0,35
L1	0,53	0,42	0,57	0,47
L2	0,55	0,47	0,50	0,48
K1	0,56	0,60	0,36	0,45
K2	0,60	0,50	0,43	0,45
G1	0,51	0,56	0,41	0,51
G2	0,56	0,43	0,44	0,55
G3	0,30	0,72	0,52	0,34
G4	0,35	0,61	0,60	0,39

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 42'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 43'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2008 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 43. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,21	0,16	0,18	0,20	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,05	0,05	0,04	0,05	0,09
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,01	0,01	0,02	0,01	0,03
A3	0,04	0,04	0,03	0,03	0,07
A4	0,04	0,12	0,08	0,06	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,06	0,05	0,06	0,06	0,12
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,03	0,02	0,02	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yİ*	0,48	0,49	0,44	0,45	
Sıralama	2	1	4	3	

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 42'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 44'teki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 44. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,21	0,16	0,18	0,20	0,21
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01
A3	0,04	0,04	0,03	0,03	0,04
A4	0,04	0,12	0,08	0,06	0,12
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,06	0,05	0,06	0,06	0,06
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,03	0,02	0,02	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 44'te önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 45'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2008 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Albaraka Türk takip etmektedir.

Tablo 45. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,000	0,055	0,029	0,016
S2	0,006	0,000	0,008	0,004
S3	0,000	0,003	0,016	0,001
A1	0,000	0,000	0,000	0,000
A2	0,000	0,007	0,009	0,006
A3	0,000	0,001	0,006	0,011
A4	0,084	0,000	0,046	0,067
L1	0,001	0,002	0,000	0,001
L2	0,000	0,009	0,005	0,008
K1	0,000	0,000	0,002	0,001
K2	0,000	0,006	0,009	0,008
G1	0,000	0,000	0,001	0,000
G2	0,000	0,002	0,002	0,000
G3	0,001	0,000	0,000	0,001
G4	0,001	0,000	0,000	0,001
Makslar	0,084	0,055	0,046	0,067
Sıralama	4	2	1	3

Daha Sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 46'da gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2008 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. Sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 46. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	21.122.739.592.163.700,00	2
Bank Asya	65.739.626.657.337.600,00	1
Kuveyt Türk	6.631.284.460.204.790,00	4
Türkiye Finans	6.794.302.567.609.310,00	3

Tablo 47'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 47. Katılım Bankaları 2008 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	2	4	2	2
Bank Asya	1	2	1	1
Kuveyt Türk	4	1	4	4
Türkiye Finans	3	3	3	3

Bank Asya, Oran Metodu ve Tam Çarpım Formunda 1. sırada yer alırken, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 2. sırada yer almıştır. Albaraka Türk; Oran Metodu ve Tam Çarpım Formunda 2. sırada yer alırken, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 4. sırada yer almıştır. Türkiye Finans; bütün metotlarda 3. sırada yer almıştır. Kuveyt Türk ise Oran Metodu ve Tam Çarpım Formunda 4. sırada yer alırken, Referans Noktası Yaklaşımı'nda 1. sırada yer almıştır.

Multi-MOORA yöntemine göre, Bank Asya (1, 2, 1) sıralamaları ile genel baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk, (2, 4, 2) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 2. sırada yer almıştır. Türkiye Finans, (3, 3, 3) sıralaması ile tam kararlılık göstermiş ve 3. sırada yer almıştır. Kuveyt Türk ise (4, 1, 4) sıralaması ile 4. sırada kabul edilmiştir.

4.4.4 2009 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2009 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 48'de gösterilmiştir.

Tablo 48. 2009 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	710.216	1.685.734	795.749	1.169.449
Risk Ağırlıklı Varlıklar	4.634.249	11.665.205	5.465.599	6.801.408
Özkaynaklar	710.666	1.707.894	807.312	1.193.692
Toplam Aktifler	6.414.914	11.608.955	6.904.526	8.699.643
Duran Aktifler	171.558	648.106	351.991	190.244
Toplam Krediler ve Alacaklar	4.632.510	8.196.675	4.651.448	7.123.545
Takipteki Krediler (net)	19.025	133.919	150.598	75.891
Takipteki Krediler	170.087	456.210	298.209	257.695
Özel Karşılıklar	151.062	322.291	147.611	181.804
Likit Aktifler	1.256.735	2.576.119	1.762.635	1.263.982
Kısa Vadeli Yükümlülükler	4.314.763	5.601.721	1.568.840	5.983.884
Net Dönem Karı (Zararı)	105.279	301.281	127.133	171.388
Net karpayı Geliri	307.502	599.847	347.659	503.846
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	440.864	1.054.604	543.605	710.235
Karpayı Dışı Gelirler (net)	133.362	454.757	195.946	206.389

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 49. 2009 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	15,33	14,45	14,56	17,19
S2	11,08	14,71	11,69	13,72
S3	8,40	9,13	6,59	11,53
A1	72,21	70,61	67,37	81,88
A2	0,41	1,63	3,24	1,07
A3	88,81	70,65	49,50	70,55
A4	2,67	5,58	5,10	2,19
L1	19,59	22,19	25,53	14,53
L2	29,13	45,99	112,35	21,12
K1	1,64	2,60	1,84	1,97
K2	14,81	17,64	15,75	14,36
G1	4,79	5,17	5,04	5,79
G2	69,75	56,88	63,95	70,94
G3	2,08	3,92	2,84	2,37
G4	30,25	43,12	36,05	29,06

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 50'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 50. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	234,87	208,83	211,97	295,64	951,31	30,84
S2	122,73	216,44	136,71	188,27	664,15	25,77
S3	70,63	83,34	43,49	133,04	330,50	18,18
A1	5.214,96	4.985,28	4.538,46	6.704,86	21.443,55	146,44
A2	0,17	2,67	10,48	1,13	14,46	3,80
A3	7.888,02	4.990,76	2.450,17	4.977,31	20.306,27	142,50
A4	7,15	31,17	25,99	4,78	69,09	8,31
L1	383,80	492,43	651,71	211,10	1.739,04	41,70
L2	848,35	2.114,90	12.623,14	446,19	16.032,57	126,62
K1	2,69	6,74	3,39	3,88	16,70	4,09
K2	219,46	311,19	247,99	206,15	984,78	31,38
G1	22,98	26,70	25,35	33,54	108,57	10,42
G2	4.865,04	3.235,21	4.090,16	5.032,59	17.223,00	131,24
G3	4,32	15,35	8,05	5,63	33,35	5,77
G4	915,07	1.859,43	1.299,29	844,44	4.918,23	70,13

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 51'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 51. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,50	0,47	0,47	0,56
S2	0,43	0,57	0,45	0,53
S3	0,46	0,50	0,36	0,63
A1	0,49	0,48	0,46	0,56
A2	0,11	0,43	0,85	0,28
A3	0,62	0,50	0,35	0,50
A4	0,32	0,67	0,61	0,26
L1	0,47	0,53	0,61	0,35
L2	0,23	0,36	0,89	0,17
K1	0,40	0,64	0,45	0,48
K2	0,47	0,56	0,50	0,46
G1	0,46	0,50	0,48	0,56
G2	0,53	0,43	0,49	0,54
G3	0,36	0,68	0,49	0,41
G4	0,43	0,61	0,51	0,41

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 51'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 52'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2009 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. Sırada Bank Asya, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Albaraka Türk takip etmektedir.

Tablo 52. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,19	0,18	0,18	0,21	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,04	0,05	0,03	0,06	0,09
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,01	0,02	0,01	0,03
A3	0,04	0,03	0,02	0,03	0,07
A4	0,05	0,11	0,10	0,04	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01
L2	0,03	0,04	0,10	0,02	0,12
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,02	0,03	0,03	0,02	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yİ*	0,42	0,48	0,49	0,43	
Sıralama	4	2	1	3	

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 51'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 53'teki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 53. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,19	0,18	0,18	0,21	0,21
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,04	0,05	0,03	0,06	0,06
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,01	0,02	0,01	0,00
A3	0,04	0,03	0,02	0,03	0,04
A4	0,05	0,11	0,10	0,04	0,11
L1	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01
L2	0,03	0,04	0,10	0,02	0,10
K1	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,02	0,03	0,03	0,02	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 53'te önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 54'te gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2009 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 54. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,023	0,033	0,032	0,000
S2	0,006	0,000	0,005	0,002
S3	0,016	0,013	0,026	0,000
A1	0,001	0,001	0,001	0,000
A2	0,000	0,009	0,020	0,005
A3	0,000	0,009	0,019	0,009
A4	0,057	0,000	0,009	0,066
L1	0,002	0,001	0,000	0,004
L2	0,076	0,061	0,000	0,083
K1	0,002	0,000	0,002	0,001
K2	0,005	0,000	0,003	0,005
G1	0,001	0,000	0,001	0,000
G2	0,000	0,002	0,001	0,000
G3	0,000	0,000	0,000	0,000
G4	0,000	0,000	0,000	0,000
Maksılar	0,076	0,061	0,032	0,083
Sıralama	3	2	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 55'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2009 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. Sırada Albaraka Türk, 3. sırada Kuveyt Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 55. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	17.383.134.798.827.000,00	2
Bank Asya	76.726.978.199.715.200,00	1
Kuveyt Türk	16.149.062.754.925.900,00	3
Türkiye Finans	7.934.149.475.541.710,00	4

Tablo 56'da Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 56. Katılım Bankaları 2009 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	4	3	2	3
Bank Asya	2	2	1	2
Kuveyt Türk	1	1	3	1
Türkiye Finans	3	4	4	4

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 1, 2), Bank Asya'nın sıralaması (2, 2, 1), Albaraka Türk'ün sıralaması (4, 3, 2) ve son olarak Türkiye Finans'nın sıralaması (3, 4, 4)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 1, 3) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Bank Asya, (2, 2, 1) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 2. sırada yer almıştır. Türkiye Finans, (3, 4, 4) sıralaması ile kısmi kararlılık bakımından 4'e daha yakın olduğu için 4. sırada yer almıştır. Aynı zamanda devingen mantığa göre Albaraka Türk ise (4, 3, 2) sıralaması Türkiye Finans'nın sıralamasına göre saha baskındır. Bu yüzden Albaraka Türk de 3. sırada kabul edilmiştir.

4.4.5 2010 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2010 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 57'de gösterilmiştir.

Tablo 57. 2010 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	AlbarakaTürk	Bank Asya	KuveytTürk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	840.250	1.922.505	1.262.629	1.372.192
Risk Ağırlıklı Varlıklar	5.965.162	14.420.020	7.406.214	8.031.709
Özkaynaklar	852.635	1.941.667	1.256.685	1.406.096
Toplam Aktifler	8.406.301	14.513.419	9.727.117	10.691.860
Duran Aktifler	241.897	745.484	316.437	220.671
Toplam Krediler ve Alacaklar	6.270.895	10.954.796	6.971.527	7.975.316
Takipteki Krediler (net)	27.330	143.535	70.299	86.183
Takipteki Krediler	190.850	447.151	234.342	243.842
Özel Karşılıklar	163.520	303.616	164.043	157.659
Likit Aktifler	1.491.090	2.668.735	2.206.488	2.401.263
Kısa Vadeli Yükümlülükler	4.622.052	7.312.437	2.642.949	7.576.155
Net Dönem Karı (Zararı)	134.044	259.962	159.648	205.529
Net karpayı Geliri	316.158	593.538	396.057	472.983
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	472.253	1.022.072	604.866	691.456
Karpayı Dışı Gelirler (net)	156.095	428.534	208.809	218.473

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 58'de gösterilmiştir.

Tablo 58. 2010 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	14,09	13,33	17,05	17,08
S2	10,14	13,38	12,92	13,15
S3	7,27	8,24	9,67	11,09
A1	74,60	75,48	71,67	74,59
A2	0,44	1,31	1,01	1,08
A3	85,68	67,90	70,00	64,66
A4	2,88	5,14	3,25	2,06
L1	17,74	18,39	22,68	22,46
L2	32,26	36,50	83,49	31,70
K1	1,59	1,79	1,64	1,92
K2	15,72	13,39	12,70	14,62
G1	3,76	4,09	4,07	4,42
G2	66,95	58,07	65,48	68,40
G3	1,86	2,95	2,15	2,04
G4	33,05	41,93	34,52	31,60

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 59'da her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 59. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	198,41	177,75	290,64	291,89	958,69	30,96
S2	102,88	178,98	166,91	172,95	621,72	24,93
S3	52,78	67,93	93,44	122,93	337,07	18,36
A1	5.564,80	5.697,30	5.136,74	5.564,03	21.962,86	148,20
A2	0,19	1,72	1,02	1,17	4,09	2,02
A3	7.341,04	4.610,42	4.900,22	4.180,43	21.032,10	145,02
A4	8,28	26,38	10,58	4,26	49,51	7,04
L1	314,63	338,12	514,56	504,40	1.671,70	40,89
L2	1.040,73	1.331,95	6.969,88	1.004,57	10.347,13	101,72
K1	2,54	3,21	2,69	3,70	12,14	3,48
K2	247,15	179,25	161,39	213,66	801,45	28,31
G1	14,14	16,72	16,58	19,57	67,02	8,19
G2	4.481,87	3.372,36	4.287,43	4.679,10	16.820,75	129,69
G3	3,45	8,72	4,61	4,18	20,95	4,58
G4	1.092,52	1.757,95	1.191,74	998,31	5.040,52	71,00

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 60'daki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 60. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,45	0,43	0,55	0,55
S2	0,41	0,54	0,52	0,53
S3	0,40	0,45	0,53	0,60
A1	0,50	0,51	0,48	0,50
A2	0,22	0,65	0,50	0,53
A3	0,59	0,47	0,48	0,45
A4	0,41	0,73	0,46	0,29
L1	0,43	0,45	0,55	0,55
L2	0,32	0,36	0,82	0,31
K1	0,46	0,51	0,47	0,55
K2	0,56	0,47	0,45	0,52
G1	0,46	0,50	0,50	0,54
G2	0,52	0,45	0,50	0,53
G3	0,41	0,65	0,47	0,45
G4	0,47	0,59	0,49	0,45

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 60'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 61'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2010 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Albaraka Türk takip etmektedir.

Tablo 61. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,17	0,16	0,21	0,21	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,04	0,04	0,05	0,06	0,09
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,01	0,02	0,01	0,01	0,03
A3	0,04	0,03	0,03	0,03	0,07
A4	0,07	0,12	0,07	0,05	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,04	0,04	0,09	0,04	0,12
K1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,02	0,02	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,42	0,46	0,52	0,45
Sıralama	4	2	1	3

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 60'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 62'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 62. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,17	0,16	0,21	0,21	0,21
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,04	0,04	0,05	0,06	0,06
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01
A3	0,04	0,03	0,03	0,03	0,04
A4	0,07	0,12	0,07	0,05	0,12
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,04	0,04	0,09	0,04	0,09
K1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
K2	0,03	0,02	0,02	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 62'de önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 63'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2010 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 63. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,036	0,045	0,000	0,000
S2	0,005	0,000	0,001	0,000
S3	0,020	0,015	0,007	0,000
A1	0,000	0,000	0,000	0,000
A2	0,000	0,012	0,008	0,009
A3	0,000	0,009	0,008	0,010
A4	0,052	0,000	0,043	0,071
L1	0,002	0,002	0,000	0,000
L2	0,058	0,053	0,000	0,059
K1	0,001	0,000	0,001	0,000
K2	0,000	0,004	0,005	0,002
G1	0,001	0,000	0,000	0,000
G2	0,000	0,001	0,000	0,000
G3	0,000	0,000	0,000	0,000
G4	0,000	0,000	0,000	0,000
Maksılar	0,058	0,053	0,043	0,071
Sıralama	3	2	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 64'te gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2010 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 64. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	9.710.349.968.947.950,00	3
Bank Asya	13.975.716.226.291.900,00	2
Kuveyt Türk	26.883.580.056.398.900,00	1
Türkiye Finans	8.966.417.097.217.410,00	4

Tablo 65'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 65. Katılım Bankaları 2010 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	4	3	3	3
Bank Asya	2	2	2	2
Kuveyt Türk	1	1	1	1
Türkiye Finans	3	4	4	4

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 1, 1), Bank Asya'nın sıralaması (2, 2, 2), Albaraka Türk'ün sıralaması (4, 3, 3) ve son olarak Türkiye Finans'nın sıralaması (3, 4, 4)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 1, 1) sıralaması ile tam baskınlığa sahiptir ve bütüncül baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Bank Asya, (2, 2, 2) sıralaması ile tam kararlılığa sahiptir bütüncül baskınlık kuralına göre sıralama olarak geriye kalan iki bankanın önünde kabul 2. sırada yer almıştır. Genel baskınlık kuralına göre Albaraka Türk, (4, 3, 3) sıralaması ile Türkiye Finans'nın (3, 4, 4) sıralamasına göre daha baskın olduğu için Albaraka Türk 3. sırada, Türkiye Finans ise 4. sırada kabul edilmiştir.

4.4.6 2011 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2011 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 66'da gösterilmiştir.

Tablo 66. 2011 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	997.782	2.148.814	1.754.966	1.617.374
Risk Ağırlıklı Varlıklar	7.963.572	16.148.439	10.953.941	11.357.865
Özkaynaklar	1.004.251	2.137.426	1.437.978	1.613.659
Toplam Aktifler	10.460.885	17.190.099	14.897.592	13.528.353
Duran Aktifler	277.972	1.035.204	524.338	203.104
Toplam Krediler ve Alacaklar	7.264.810	13.148.903	10.258.759	10.346.545
Takipteki Krediler (net)	13.054	310.142	30.714	75.643
Takipteki Krediler	171.936	615.730	209.428	245.497
Özel Karşılıklar	158.882	305.588	178.714	169.854
Likit Aktifler	2.449.354	2.819.904	3.767.139	2.830.731
Kısa Vadeli Yükümlülükler	4.175.807	8.321.357	5.983.034	7.830.784
Net Dönem Karı (Zararı)	160.155	216.090	195.042	231.587
Net karpayı Geliri	385.648	631.224	540.384	574.459
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	552.664	1.060.697	786.847	820.953
Karpayı Dışı Gelirler (net)	167.016	429.473	246.463	246.494

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 67'de gösterilmiştir.

Tablo 67. 2011 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	12,53	13,31	16,02	14,24
S2	9,60	12,43	9,65	11,93
S3	6,94	6,41	6,13	10,43
A1	69,45	76,49	68,86	76,48
A2	0,18	2,36	0,30	0,73
A3	92,41	49,63	85,33	69,19
A4	2,66	6,02	3,52	1,50
L1	23,41	16,40	25,29	20,92
L2	58,66	33,89	62,96	36,15
K1	1,53	1,26	1,31	1,71
K2	15,95	10,11	13,56	14,35
G1	3,69	3,67	3,63	4,25
G2	69,78	59,51	68,68	69,97
G3	1,60	2,50	1,65	1,82
G4	30,22	40,49	31,32	30,03

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 68'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 68. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	156,98	177,07	256,68	202,78	793,51	28,17
S2	92,16	154,61	93,17	142,28	482,21	21,96
S3	48,20	41,11	37,61	108,72	235,64	15,35
A1	4.822,94	5.850,89	4.741,96	5.849,26	21.265,05	145,83
A2	0,03	5,56	0,09	0,53	6,22	2,49
A3	8.539,17	2.463,16	7.281,95	4.786,95	23.071,23	151,89
A4	7,06	36,27	12,39	2,25	57,97	7,61
L1	548,23	269,10	639,43	437,83	1.894,59	43,53
L2	3.440,51	1.148,37	3.964,43	1.306,73	9.860,03	99,30
K1	2,34	1,58	1,71	2,93	8,57	2,93
K2	254,33	102,21	183,97	205,97	746,48	27,32
G1	13,59	13,48	13,16	18,03	58,26	7,63
G2	4.869,22	3.541,48	4.716,55	4.896,45	18.023,70	134,25
G3	2,55	6,24	2,74	3,32	14,85	3,85
G4	913,26	1.639,42	981,12	901,52	4.435,32	66,60

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 69'daki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 69. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,44	0,47	0,57	0,51
S2	0,44	0,57	0,44	0,54
S3	0,45	0,42	0,40	0,68
A1	0,48	0,52	0,47	0,52
A2	0,07	0,95	0,12	0,29
A3	0,61	0,33	0,56	0,46
A4	0,35	0,79	0,46	0,20
L1	0,54	0,38	0,58	0,48
L2	0,59	0,34	0,63	0,36
K1	0,52	0,43	0,45	0,58
K2	0,58	0,37	0,50	0,53
G1	0,48	0,48	0,48	0,56
G2	0,52	0,44	0,51	0,52
G3	0,41	0,65	0,43	0,47
G4	0,45	0,61	0,47	0,45

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 69'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 70'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2011 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Bank Asya, 4. sırada Türkiye Finans ise takip etmektedir.

Tablo 70. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,17	0,18	0,21	0,19	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,09
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,01	0,03
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,07
A4	0,06	0,13	0,07	0,03	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,07	0,04	0,07	0,04	0,12
K1	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
K2	0,03	0,02	0,03	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,46	0,45	0,51	0,43
Sıralama	2	3	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 69'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 71'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 71. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,17	0,18	0,21	0,19	0,21
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06
A1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,01	0,00
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,04
A4	0,06	0,13	0,07	0,03	0,13
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,07	0,04	0,07	0,04	0,07
K1	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
K2	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 71'de önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 72'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2011 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Kuveyt Türk, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 72. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,046	0,036	0,000	0,024
S2	0,005	0,000	0,005	0,001
S3	0,022	0,025	0,027	0,000
A1	0,001	0,000	0,001	0,000
A2	0,000	0,024	0,001	0,006
A3	0,000	0,020	0,003	0,011
A4	0,072	0,000	0,053	0,096
L1	0,001	0,003	0,000	0,001
L2	0,005	0,034	0,000	0,031
K1	0,001	0,001	0,001	0,000
K2	0,000	0,011	0,005	0,003
G1	0,001	0,001	0,001	0,000
G2	0,000	0,001	0,000	0,000
G3	0,000	0,000	0,000	0,000
G4	0,000	0,000	0,000	0,000

Maksılar	0,072	0,036	0,053	0,096
Sıralama	3	1	2	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 73'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2011 yılında en iyi performansa sahip olan banka Albaraka Türk'tür. Albaraka Türk'ü 2. Sırada Kuveyt Türk, 3. sırada TFKB, 4. sırada ise Bank Asya takip etmektedir.

Tablo 73. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	32.985.064.215.185.700,00	1
Bank Asya	1.605.833.825.950.700,00	4
Kuveyt Türk	23.912.180.739.692.600,00	2
Türkiye Finans	5.813.382.389.724.340,00	3

Tablo 74'te Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 74. Katılım Bankaları 2011 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	2	3	1	2
Bank Asya	3	1	4	3
Kuveyt Türk	1	2	2	1
Türkiye Finans	4	4	3	4

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 2, 2), Bank Asya'nın sıralaması (3, 1, 4), Albaraka Türk'ün sıralaması (2, 3, 1) ve son olarak Türkiye Finans'nın sıralaması (4, 4, 3)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 2, 2) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre diğer bankaların sıralamalarına göre daha baskın olduğu için 1. sırada yer almıştır. Türkiye Finans, (4, 4, 3) sıralaması ile 4. sıra için kısmi bir kararlılığa sahiptir. Bu yüzden Türkiye Finans 4. Sırada kabul edilmiştir. Devingen mantık kuralına göre Albaraka Türk'ün (2, 3, 1) sıralaması, Bank Asya'nın (3, 1, 4) sıralamasına göre daha baskın olduğu için Albaraka Türk 2. sırada, Bank Asya ise 3. sırada kabul edilmiştir.

4.4.7 2012 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2012 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 75'de gösterilmiştir.

Tablo 75. 2012 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	1.194.026	2.384.213	1.927.929	2.107.599
Risk Ağırlıklı Varlıklar	733.366	1.402.863	1.103.736	1.142.301
Özkaynaklar	1.218.333	2.349.273	1.684.037	2.125.162
Toplam Aktifler	12.327.654	21.390.024	18.910.513	17.616.504
Duran Aktifler	341.244	794.409	587.103	316.420
Toplam Krediler ve Alacaklar	9.058.404	16.025.520	11.697.859	12.763.400
Takipteki Krediler (net)	24.880	222.222	33.181	96.711
Takipteki Krediler	222.549	648.921	285.339	358.259
Özel Karşılıklar	197.669	426.699	252.158	261.548
Likit Aktifler	2.496.516	3.895.274	6.169.158	3.994.584
Kısa Vadeli Yükümlülükler	4.385.823	10.796.566	7.778.947	8.847.201
Net Dönem Karı (Zararı)	191.835	190.392	250.156	283.573
Net karpayı Geliri	485.898	880.325	696.548	792.111
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	705.558	1.332.795	1.008.908	1.048.850
Karpayı Dışı Gelirler (net)	219.660	452.470	312.360	256.739

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 76'da gösterilmiştir.

Tablo 76. 2012 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	13,03	13,60	13,97	14,76
S2	9,88	10,98	8,91	12,06
S3	7,11	7,27	5,80	10,27
A1	73,48	74,92	61,86	72,45
A2	0,27	1,39	0,28	0,76
A3	88,82	65,76	88,37	73,01
A4	2,77	3,71	3,10	1,80
L1	20,25	18,21	32,62	22,68
L2	56,92	36,08	79,31	45,15
K1	1,56	0,89	1,32	1,61
K2	15,75	8,10	14,85	13,34
G1	3,94	4,12	3,68	4,50
G2	68,87	66,05	69,04	75,52
G3	1,78	2,12	1,65	1,46
G4	31,13	33,95	30,96	24,48

Tablo 76'da ilk defa 2012 yılında Sermaye Yeterliliği Oranı hesaplama yöntemi değişmiştir. Bu tarihten itibaren Sermaye Yeterliliği Oranları "Düzeltilmiş Özkaynaklar /Risk Ağ.Var.*12,5)*100" formülü ile hesaplanmıştır.

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 77'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 77. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	169,65	184,86	195,27	217,87	767,65	27,71
S2	97,67	120,63	79,30	145,53	443,13	21,05
S3	50,62	52,84	33,65	105,42	242,53	15,57
A1	5.399,36	5.613,09	3.826,54	5.249,20	20.088,19	141,73
A2	0,08	1,92	0,08	0,57	2,65	1,63
A3	7.889,07	4.323,74	7.809,50	5.329,77	25.352,08	159,22
A4	7,66	13,79	9,64	3,23	34,32	5,86
L1	410,12	331,63	1.064,25	514,17	2.320,17	48,17
L2	3.240,16	1.301,68	6.289,41	2.038,60	12.869,85	113,45
K1	2,42	0,79	1,75	2,59	7,55	2,75
K2	247,93	65,68	220,66	178,05	712,32	26,69
G1	15,54	16,94	13,57	20,22	66,26	8,14
G2	4.742,69	4.362,74	4.766,49	5.703,55	19.575,47	139,91
G3	3,17	4,47	2,73	2,12	12,50	3,54
G4	969,25	1.152,53	958,53	599,18	3.679,50	60,66

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 78'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 78. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,47	0,49	0,50	0,53
S2	0,47	0,52	0,42	0,57
S3	0,46	0,47	0,37	0,66
A1	0,52	0,53	0,44	0,51
A2	0,17	0,85	0,17	0,47
A3	0,56	0,41	0,56	0,46
A4	0,47	0,63	0,53	0,31
L1	0,42	0,38	0,68	0,47
L2	0,50	0,32	0,70	0,40
K1	0,57	0,32	0,48	0,59
K2	0,59	0,30	0,56	0,50
G1	0,48	0,51	0,45	0,55
G2	0,49	0,47	0,49	0,54
G3	0,50	0,60	0,47	0,41
G4	0,51	0,56	0,51	0,40

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 78'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 79'daki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2012 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Bank Asya takip etmektedir.

Tablo 79. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,18	0,18	0,19	0,20	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,09
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,02	0,00	0,01	0,03
A3	0,04	0,03	0,04	0,03	0,07
A4	0,08	0,10	0,09	0,05	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,06	0,04	0,08	0,05	0,12
K1	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
K2	0,03	0,02	0,03	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,47	0,44	0,50	0,46
Sıralama	2	4	1	3

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 78'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 80'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 80. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,18	0,18	0,19	0,20	0,20
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,02	0,00	0,01	0,00
A3	0,04	0,03	0,04	0,03	0,04
A4	0,08	0,10	0,09	0,05	0,10
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,06	0,04	0,08	0,05	0,08
K1	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
K2	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 80'de önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 81'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2012 yılında en iyi performansa sahip olan banka Akbaraka Türk'tür. Albaraka Türk'ü 2. sırada Kuveyt Türk, 3. sırada Bank Asya, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 81. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,023	0,016	0,011	0,000
S2	0,004	0,002	0,006	0,000
S3	0,019	0,018	0,027	0,000
A1	0,000	0,000	0,001	0,000
A2	0,000	0,018	0,000	0,008
A3	0,000	0,010	0,000	0,007
A4	0,026	0,000	0,017	0,053
L1	0,004	0,004	0,000	0,003
L2	0,023	0,044	0,000	0,035
K1	0,000	0,002	0,001	0,000
K2	0,000	0,015	0,002	0,005
G1	0,001	0,000	0,001	0,000
G2	0,001	0,001	0,001	0,000
G3	0,000	0,000	0,000	0,000
G4	0,000	0,000	0,000	0,000

MaksLAR	0,026	0,044	0,027	0,053
Sıralama	1	3	2	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 82'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2012 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Bank Asya takip etmektedir.

Tablo 82. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	25.622.066.229.885.400,00	2
Bank Asya	1.325.134.267.315.330,00	4
Kuveyt Türk	28.554.966.636.757.400,00	1
Türkiye Finans	6.106.431.537.683.080,00	3

Tablo 83'te Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 83. Katılım Bankaları 2012 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	2	1	2	2
Bank Asya	4	3	4	4
Kuveyt Türk	1	2	1	1
Türkiye Finans	3	4	3	3

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 2, 1), Albaraka Türk'ün sıralaması (2, 1, 2), Türkiye Finans'nın sıralaması (3, 4, 3) ve son olarak Bank Asya'nın sıralaması (4, 3, 4)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 2, 1) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk, (2, 1, 2) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 2. sırada kabul edilmiştir. Son olarak genel baskınlık kuralına göre Türkiye Finans, (3, 4, 3) sıralaması ile Bank Asya'nın (4, 3, 4) sıralamasına göre daha baskın olduğu için Türkiye Finans 3. sırada, Bank Asya ise 4. sırada kabul edilmiştir.

4.4.8 2013 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2013 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 84'te gösterilmiştir.

Tablo 84. 2013 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	1.858.124	3.076.564	2.678.763	2.498.204
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.000.215	1.724.259	1.504.782	1.559.889
Özkaynaklar	1.497.268	2.510.946	2.302.049	2.522.381
Toplam Aktifler	17.216.553	27.784.947	25.893.542	25.126.629
Duran Aktifler	461.151	1.137.854	730.705	366.206
Toplam Krediler ve Alacaklar	11.987.580	20.705.013	16.232.906	17.447.961
Takipteki Krediler (net)	26.240	643.061	45.493	117.251
Takipteki Krediler	279.668	1.158.191	381.676	441.072
Özel Karşılıklar	253.428	515.130	336.183	323.821
Likit Aktifler	3.907.070	5.455.889	8.225.975	6.250.151
Kısa Vadeli Yükümlülükler	11.184.979	15.462.911	11.206.846	14.135.141
Net Dönem Karı (Zararı)	241.409	180.604	300.343	329.277
Net karpayı Geliri	625.176	977.256	830.271	874.083
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	894.827	1.562.783	1.255.203	1.182.266
Karpayı Dışı Gelirler (net)	269.651	585.527	424.932	308.183

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 85'de gösterilmiştir.

Tablo 85. 2013 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	14,86	14,27	14,24	12,81
S2	8,70	9,04	8,89	10,04
S3	6,02	4,94	6,07	8,58
A1	69,63	74,52	62,69	69,44
A2	0,22	3,11	0,28	0,67
A3	90,62	44,48	88,08	73,42
A4	2,68	4,10	2,82	1,46
L1	22,69	19,64	31,77	24,87
L2	34,93	35,28	73,40	44,22
K1	1,40	0,65	1,16	1,31
K2	16,12	7,19	13,05	13,05
G1	3,63	3,52	3,21	3,48
G2	69,87	62,53	66,15	73,93
G3	1,57	2,11	1,64	1,23
G4	30,13	37,47	33,85	26,07

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 86'da her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 86. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	220,87	203,75	202,82	164,15	791,60	28,14
S2	75,63	81,67	79,04	100,78	337,12	18,36
S3	36,22	24,42	36,83	73,64	171,10	13,08
A1	4.848,09	5.553,05	3.930,15	4.821,93	19.153,23	138,40
A2	0,05	9,65	0,08	0,45	10,22	3,20
A3	8.211,52	1.978,21	7.758,21	5.390,03	23.337,98	152,77
A4	7,17	16,77	7,96	2,12	34,03	5,83
L1	515,00	385,58	1.009,23	618,75	2.528,56	50,28
L2	1.220,20	1.244,94	5.387,76	1.955,15	9.808,05	99,04
K1	1,97	0,42	1,35	1,72	5,45	2,33
K2	259,96	51,73	170,22	170,41	652,33	25,54
G1	13,19	12,37	10,28	12,10	47,94	6,92
G2	4.881,20	3.910,38	4.375,34	5.466,07	18.632,99	136,50
G3	2,45	4,44	2,69	1,50	11,09	3,33
G4	908,08	1.403,77	1.146,07	679,50	4.137,42	64,32

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 87'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 87. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,53	0,51	0,51	0,46
S2	0,47	0,49	0,48	0,55
S3	0,46	0,38	0,46	0,66
A1	0,50	0,54	0,45	0,50
A2	0,07	0,97	0,09	0,21
A3	0,59	0,29	0,58	0,48
A4	0,46	0,70	0,48	0,25
L1	0,45	0,39	0,63	0,49
L2	0,35	0,36	0,74	0,45
K1	0,60	0,28	0,50	0,56
K2	0,63	0,28	0,51	0,51
G1	0,52	0,51	0,46	0,50
G2	0,51	0,46	0,48	0,54
G3	0,47	0,63	0,49	0,37
G4	0,47	0,58	0,53	0,41

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 87'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 88'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2013 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Bank Asya, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 88. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,20	0,19	0,19	0,17	0,37
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,09
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,01	0,03
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,07
A4	0,07	0,11	0,08	0,04	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,04	0,04	0,09	0,05	0,12
K1	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,01	0,03	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,48	0,44	0,51	0,43
Sıralama	2	3	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 87'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 89'daki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 89. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,20	0,19	0,19	0,17	0,20
S2	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
S3	0,04	0,04	0,04	0,06	0,06
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,01	0,00
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,04
A4	0,07	0,11	0,08	0,04	0,11
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,04	0,04	0,09	0,05	0,09
K1	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,01	0,03	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 89'da önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 90'da gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2013 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 90. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,000	0,008	0,008	0,027
S2	0,003	0,002	0,003	0,000
S3	0,019	0,026	0,018	0,000
A1	0,000	0,000	0,001	0,000
A2	0,000	0,024	0,001	0,004
A3	0,000	0,021	0,001	0,008
A4	0,039	0,000	0,035	0,073
L1	0,003	0,003	0,000	0,002
L2	0,045	0,045	0,000	0,034
K1	0,000	0,003	0,001	0,000
K2	0,000	0,018	0,006	0,006
G1	0,000	0,000	0,000	0,000
G2	0,001	0,002	0,001	0,000
G3	0,000	0,000	0,000	0,000
G4	0,000	0,000	0,000	0,000
Makslar	0,045	0,045	0,035	0,073
Sıralama	3	2	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 91'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2013 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada ise Bank Asya takip etmektedir.

Tablo 91. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	12.887.518.358.585.300,00	2
Bank Asya	156.713.441.488.505,00	4
Kuveyt Türk	17.763.898.517.808.600,00	1
Türkiye Finans	1.888.096.123.967.890,00	3

Tablo 92'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 92. Katılım Bankaları 2013 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	2	3	2	2
Bank Asya	3	2	4	3
Kuveyt Türk	1	1	1	1
Türkiye Finans	4	4	3	4

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 1, 1), Albaraka Türk'ün sıralaması (2, 3, 2), Bank Asya 'nın sıralaması (3, 2, 4) ve son olarak Türkiye Finans 'nın sıralaması (4, 4, 3)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 1, 1) sıralaması ile tam baskınlığa sahiptir ve bütüncül baskınlık kuralına göre 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk, (2, 3, 2) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre 2. sırada kabul edilmiştir. Devingen mantık kuralına göre Bank Asya'nın (3, 2, 4) sıralaması, Bank Türkiye Finans'nın (4, 4, 3) sıralamasına göre daha baskın olduğu için ayrıca Türkiye Finans 4. Sıra için kısmi kararlılık gösterdiği için Bank Asya 3. sırada, Türkiye Finans ise 3. sırada kabul edilmiştir.

4.4.9 2014 Yılı Sonuçları

Analiz kapsamında 2014 yılına ait girdi olarak belirlenen finansal oranların hesaplanması için gerekli olan bilanço değerleri, bankaların konsolide olmayan bilançolarından alınmış ve özet olarak Tablo 93'te gösterilmiştir.

Tablo 93. 2014 Yılı Bilanço Değerleri

Bilanço Verileri	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
Düzeltilmiş Özkaynaklar	2.256.680	2.305.586	3.404.564	3.164.601
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.276.236	1.008.274	1.805.118	2.030.720
Özkaynaklar	1.790.927	1.705.392	3.022.870	3.153.847
Toplam Aktifler	23.046.424	13.679.814	34.008.175	33.494.790
Duran Aktifler	596.383	1.362.737	851.399	1.433.147
Toplam Krediler ve Alacaklar	15.474.046	9.059.726	20.575.082	23.056.422
Takipteki Krediler (net)	39.714	862.681	71.977	228.470
Takipteki Krediler	326.975	1.784.640	481.195	597.317
Özel Karşılıklar	287.261	921.959	409.218	368.847
Likit Aktifler	5.442.792	3.195.582	11.504.280	7.731.494
Kısa Vadeli Yükümlülükler	14.653.096	7.069.037	18.470.717	18.217.397
Net Dönem Karı (Zararı)	252.631	-813.470	370.450	334.228
Net karpayı Geliri	698.974	665.141	1.141.234	1.097.832
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	977.566	1.552.497	1.569.700	1.443.288
Karpayı Dışı Gelirler (net)	278.592	887.356	428.466	345.456

Kaynak: TKBB

Daha sonra bu bilanço değerleri ile gerekli finansal oranlar hesaplanmış ve Tablo 94'te gösterilmiştir.

Tablo 94. 2014 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	14,15	18,29	15,09	12,47
S2	7,77	12,47	8,89	9,42
S3	5,18	2,50	6,39	5,14
A1	67,14	66,23	60,50	68,84
A2	0,26	9,52	0,35	0,99
A3	87,85	51,66	85,04	61,75
A4	2,59	9,96	2,50	4,28
L1	23,62	23,36	33,83	23,08
L2	37,14	45,21	62,28	42,44
K1	1,10	-5,95	1,09	1,00
K2	14,11	-47,70	12,25	10,60
G1	3,03	4,86	3,36	3,28
G2	71,50	42,84	72,70	76,06
G3	1,21	6,49	1,26	1,03
G4	28,50	57,16	27,30	23,94

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 95'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır.

Tablo 95. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	200,11	334,65	227,66	155,42	917,84	30,30
S2	60,39	155,41	79,01	88,66	383,47	19,58
S3	26,87	6,27	40,77	26,39	100,30	10,02
A1	4.508,17	4.386,01	3.660,30	4.738,37	17.292,86	131,50
A2	0,07	90,67	0,12	0,98	91,84	9,58
A3	7.718,35	2.668,84	7.232,15	3.813,14	21.432,47	146,40
A4	6,70	99,23	6,27	18,31	130,51	11,42
L1	557,75	545,68	1.144,33	532,81	2.780,57	52,73
L2	1.379,70	2.043,52	3.879,28	1.801,17	9.103,67	95,41
K1	1,20	35,36	1,19	1,00	38,74	6,22
K2	198,98	2.275,28	150,18	112,31	2.736,75	52,31
G1	9,20	23,64	11,26	10,74	54,84	7,41
G2	5.112,46	1.835,55	5.285,87	5.785,83	18.019,70	134,24
G3	1,46	42,08	1,59	1,06	46,19	6,80
G4	812,17	3.266,89	745,07	572,90	5.397,03	73,46

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 96'daki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 96. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,47	0,60	0,50	0,41
S2	0,40	0,64	0,45	0,48
S3	0,52	0,25	0,64	0,51
A1	0,51	0,50	0,46	0,52
A2	0,03	0,99	0,04	0,10
A3	0,60	0,35	0,58	0,42
A4	0,23	0,87	0,22	0,37
L1	0,45	0,44	0,64	0,44
L2	0,39	0,47	0,65	0,44
K1	0,18	-0,96	0,18	0,16
K2	0,27	-0,91	0,23	0,20
G1	0,41	0,66	0,45	0,44
G2	0,53	0,32	0,54	0,57
G3	0,18	0,95	0,19	0,15
G4	0,39	0,78	0,37	0,33

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 96'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 97'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Bank Asya, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada Türkiye Finans ise takip etmektedir.

Tablo 97. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,18	0,23	0,19	0,15	0,37
S2	0,02	0,03	0,02	0,02	0,04
S3	0,05	0,02	0,06	0,05	0,09
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,00	0,03
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,07
A4	0,04	0,14	0,04	0,06	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,05	0,05	0,08	0,05	0,12
K1	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,01
K2	0,01	-0,05	0,01	0,01	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Yİ*	0,40	0,44	0,46	0,40
Sıralama	3	2	1	4

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 96'daki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 98'deki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 98. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,18	0,23	0,19	0,15	0,23
S2	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03
S3	0,05	0,02	0,06	0,05	0,06
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,04
A4	0,04	0,14	0,04	0,06	0,14
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,05	0,05	0,08	0,05	0,08
K1	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,00
K2	0,01	-0,05	0,01	0,01	0,01
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 98'de önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 99'da gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Türkiye Finans, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 99. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,051	0,000	0,040	0,072
S2	0,010	0,000	0,007	0,006
S3	0,011	0,037	0,000	0,012
A1	0,000	0,000	0,001	0,000
A2	0,000	0,026	0,000	0,002
A3	0,000	0,017	0,001	0,013
A4	0,105	0,000	0,106	0,081
L1	0,003	0,003	0,000	0,003
L2	0,030	0,021	0,000	0,024
K1	0,000	0,010	0,000	0,000
K2	0,000	0,061	0,002	0,003
G1	0,002	0,000	0,002	0,002
G2	0,001	0,005	0,000	0,000
G3	0,001	0,000	0,001	0,001
G4	0,001	0,000	0,001	0,001
Maksılar	0,105	0,061	0,106	0,081
Sıralama	3	1	4	2

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 100'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. Sırada Kuveyt Türk, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 100. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	3.434.067.032.412.700,00	3
Bank Asya	47.298.312.276.926.800,00	1
Kuveyt Türk	7.441.022.652.411.180,00	2
Türkiye Finans	705.683.856.627.151,00	4

Tablo 101'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 101. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	3	3	3	3
Bank Asya	2	1	1	1
Kuveyt Türk	1	4	2	2
Türkiye Finans	4	2	4	4

Bank Asya'nın Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (2, 1, 1), Kuveyt Türk'ün sıralaması (1, 4, 2), Albaraka Türk'ün sıralaması (3, 3, 3) ve son olarak Türkiye Finans'nın sıralaması (4, 2, 4)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Bank Asya (2, 1, 1) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre diğer bankaların sıralamalarına göre daha baskın olduğu için 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk (3, 3, 3) sıralaması ile tam karalılığa sahip olduğu için 3. Sırada kabul edilmiş; Türkiye Finans ise (4, 2, 4) sıralaması ile kısmi karalılığından dolayı 4. sırada kabul edilmiştir. Ayrıca devingen mantığa göre Kuveyt Türk (1, 4, 2) sıralaması ile Albaraka Türk ve Türkiye Finans'sına göre daha baskın olduğu için 2. sırada yer almıştır.

Tablo 101'de elde edilen Multi-MOORA sıralaması ilk bakışta 2013 yılında en kötü performansa sahip iken 2014 yılı için Bank Asya'yı en iyi banka olarak gösterdiği için dikkat çekmektedir. Bu sonucu detaylı olarak incelemek için hem Bank Asya'nın hem de diğer katılım bankalarının 2013 ve 2014 yıllarına ait verilerinin değişimleri incelenmiştir.

Tablo 102'de Bank Asya'ya ait 2013 ve 2014 bilanço değerleri karşılaştırıldığında; maximize kabul edilen finansal oranları pozitif yönde etkileyen; Düzeltilmiş Özkaynaklar'ının %25, Risk Ağırlıklı Varlıklarının %42, Öz Kaynakları'nın %32, Toplam Aktifler'inin %51, Toplam Kredi ve Alacaklar'ının %56, Likit Aktifler'inin %41, Kısa Vadeli Yükümlülükler'inin %54, Dönem Net Karı'nın %550, Net Kar Payı Geliri'nin %32 düştüğü görülmektedir. Aynı zamanda

minimize kabul edilen finansal oran olan " Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar" oranını pozitif yönde etkileyen; Takipteki Krediler %54 artmıştır.

Tablo 102. Bank Asya 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma

BANK ASYA			
Bilanço Değerleri	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	3.076.564	2.305.586	-25
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.724.259	1.008.274	-42
Özkaynaklar	2.510.946	1.705.392	-32
Toplam Aktifler	27.784.947	13.679.814	-51
Duran Aktifler	1.137.854	1.362.737	20
Toplam Krediler ve Alacaklar	20.705.013	9.059.726	-56
Takipteki Krediler (net)	643.061	862.681	34
Takipteki Krediler	1.158.191	1.784.640	54
Özel Karşılıklar	515.130	921.959	79
Likit Aktifler	5.455.889	3.195.582	-41
Kısa Vadeli Yükümlülükler	15.462.911	7.069.037	-54
Net Dönem Karı (Zararı)	180.604	-813.470	-550
Net karpayı Geliri	977.256	665.141	-32
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	1.562.783	1.552.497	-1
Karpayı Dışı Gelirler (net)	585.527	887.356	52

Tablo 103'te genel olarak Albaraka Türk, Tablo 104'te Kuveyt Türk ve Tablo 105'de Türkiye Finans'a ait 2013 ve 2014 bilanço değerleri karşılaştırıldığında; maximize kabul edilen finansal oranları pozitif yönde etkileyen Düzeltilmiş Öz kaynaklar, Risk Ağırlıklı Varlıklar, Öz Kaynaklar, Toplam Aktifler, Toplam Kredi ve Alacaklar, Likit Aktifler, Kısa Vadeli Yükümlülükler, Dönem Net Karı, Net Kar Payı Geliri değerlerinin Bank Asya'nın aksine hepsinde artış gösterdiği görülmüştür.

Tablo 103. Albaraka Türk 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma

ALBARAKA TÜRK			
Bilanço Değerleri	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	1.858.124	2.256.680	21
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.000.215	1.276.236	28
Özkaynaklar	1.497.268	1.790.927	20
Toplam Aktifler	17.216.553	23.046.424	34
Duran Aktifler	461.151	596.383	29
Toplam Krediler ve Alacaklar	11.987.580	15.474.046	29
Takipteki Krediler (net)	26.240	39.714	51
Takipteki Krediler	279.668	326.975	17
Özel Karşılıklar	253.428	287.261	13
Likit Aktifler	3.907.070	5.442.792	39
Kısa Vadeli Yükümlülükler	11.184.979	14.653.096	31
Net Dönem Karı (Zararı)	241.409	252.631	5
Net karpayı Geliri	625.176	698.974	12
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	894.827	977.566	9
Karpayı Dışı Gelirler (net)	269.651	278.592	3

Tablo 104. Kuveyt Türk 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma

KUVEYT TÜRK			
Bilanço Değerleri	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	2.678.763	3.404.564	27
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.504.782	1.805.118	20
Özkaynaklar	2.302.049	3.022.870	31
Toplam Aktifler	25.893.542	34.008.175	31
Duran Aktifler	730.705	851.399	17
Toplam Krediler ve Alacaklar	16.232.906	20.575.082	27
Takipteki Krediler (net)	45.493	71.977	58
Takipteki Krediler	381.676	481.195	26
Özel Karşılıklar	336.183	409.218	22
Likit Aktifler	8.225.975	11.504.280	40
Kısa Vadeli Yükümlülükler	11.206.846	18.470.717	65
Net Dönem Karı (Zararı)	300.343	370.450	23
Net karpayı Geliri	830.271	1.141.234	37
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	1.255.203	1.569.700	25
Karpayı Dışı Gelirler (net)	424.932	428.466	1

Tablo 105. Türkiye Finans 2013-2014 Bilanço Değerleri Karşılaştırma

Türkiye Finans			
Bilanço Değerleri	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	2.498.204	3.164.601	27
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.559.889	2.030.720	30
Özkaynaklar	2.522.381	3.153.847	25
Toplam Aktifler	25.126.629	33.494.790	33
Duran Aktifler	366.206	1.433.147	291
Toplam Krediler ve Alacaklar	17.447.961	23.056.422	32
Takipteki Krediler (net)	117.251	228.470	95
Takipteki Krediler	441.072	597.317	35
Özel Karşılıklar	323.821	368.847	14
Likit Aktifler	6.250.151	7.731.494	24
Kısa Vadeli Yükümlülükler	14.135.141	18.217.397	29
Net Dönem Karı (Zararı)	329.277	334.228	2
Net karpayı Geliri	874.083	1.097.832	26
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	1.182.266	1.443.288	22
Karpayı Dışı Gelirler (net)	308.183	345.456	12

Sonuç olarak 2014 yılı için Multi-MOORA sonuçları değerlendirildiğinde, Bank Asya'nın 2014 yılından günümüze devam eden problemleri göze alındığında ayrıca Tablo 102'de gösterildiği gibi diğer bankalara nazaran Banka Asya'nın bir önceki yıla ait bilanço değerlerinde dengesiz bir düşüş göstermesi, önem katsayısı kullanarak elde ettiğimiz Multi-MOORA sıralamasının gerçekte uyuşmadığı sonucuna ulaşmamıza neden olmuştur.

Bu nedenle, 2014 yılına ait beklenmeyen sıralamayı düzeltmek için ilk olarak Bank Asya'nın bu yıl zarar etmesinden kaynaklı sahip olduğu negatif finansal oranları içeren Karlılık oranlarını negatif değerden kurtarmaya çalışılmıştır. Bunun için ilk olarak bütün bankaların K1 (Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler) oranlarına 5,96; K2 (Net Dönem Karı (Zararı) / Öz Kaynaklar) oranlarına ise 47,71 ilave edilmiştir. Elde edilen yeni finansal oranlar ile Katılım Bankaları'na bütün yöntem baştan sona tekrar uygulanmıştır.

2014 yılına ait elde ettiğimiz yeni değerler Tablo 106'da gösterilmiştir.

Tablo 106. 2014 Yılı Hesaplanan Finansal Oranlar

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	14,15	18,29	15,09	12,47
S2	7,77	12,47	8,89	9,42
S3	5,18	2,50	6,39	5,14
A1	67,14	66,23	60,50	68,84
A2	0,26	9,52	0,35	0,99
A3	87,85	51,66	85,04	61,75
A4	2,59	9,96	2,50	4,28
L1	23,62	23,36	33,83	23,08
L2	37,14	45,21	62,28	42,44
K1	7,06	0,01	7,05	6,96
K2	61,82	0,01	59,96	58,31
G1	3,03	4,86	3,36	3,28
G2	71,50	42,84	72,70	76,06
G3	1,21	6,49	1,26	1,03
G4	28,50	57,16	27,30	23,94

Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulanmasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, Tablo 107'de her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve karekökleri hesaplanmıştır.

Tablo 107. Normalizasyon İşlemi 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Toplam	Karekökü
S1	200,11	334,65	227,66	155,42	917,84	30,30
S2	60,39	155,41	79,01	88,66	383,47	19,58
S3	26,87	6,27	40,77	26,39	100,30	10,02
A1	4.508,17	4.386,01	3.660,30	4.738,37	17.292,86	131,50
A2	0,07	90,67	0,12	0,98	91,84	9,58
A3	7.718,35	2.668,84	7.232,15	3.813,14	21.432,47	146,40
A4	6,70	99,23	6,27	18,31	130,51	11,42
L1	557,75	545,68	1.144,33	532,81	2.780,57	52,73
L2	1.379,70	2.043,52	3.879,28	1.801,17	9.103,67	95,41
K1	49,79	0,00	49,69	48,41	147,89	12,16
K2	3.821,24	0,00	3.595,79	3.399,76	10.816,79	104,00
G1	9,20	23,64	11,26	10,74	54,84	7,41
G2	5.112,46	1.835,55	5.285,87	5.785,83	18.019,70	134,24
G3	1,46	42,08	1,59	1,06	46,19	6,80
G4	812,17	3.266,89	745,07	572,90	5.397,03	73,46

Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek Tablo 108'deki Normalize Matris elde edilmiştir.

Tablo 108. Normalize Matris

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,47	0,60	0,50	0,41
S2	0,40	0,64	0,45	0,48
S3	0,52	0,25	0,64	0,51
A1	0,51	0,50	0,46	0,52
A2	0,03	0,99	0,04	0,10
A3	0,60	0,35	0,58	0,42
A4	0,23	0,87	0,22	0,37
L1	0,45	0,44	0,64	0,44
L2	0,39	0,47	0,65	0,44
K1	0,58	0,00	0,58	0,57
K2	0,59	0,00	0,58	0,56
G1	0,41	0,66	0,45	0,44
G2	0,53	0,32	0,54	0,57
G3	0,18	0,95	0,19	0,15
G4	0,39	0,78	0,37	0,33

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 8'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Tablo 108'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 109'daki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Kuveyt Türk, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada Türkiye Finans ise takip etmektedir.

Tablo 109. Oran Metodu Yaklaşımı (Önem Katsayılı)

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Katsayılar
S1	0,18	0,23	0,19	0,16	0,38
S2	0,02	0,03	0,02	0,02	0,04
S3	0,05	0,02	0,06	0,05	0,10
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,00	0,03
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,07
A4	0,04	0,14	0,04	0,06	0,16
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,05	0,05	0,08	0,05	0,12
K1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
K2	0,03	0,00	0,03	0,03	0,05
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yİ*	0,43	0,50	0,48	0,42	
Sıralama	3	1	2	4	

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için Eşitlik 9'daki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde; her bir finansal oran için belirlenmiş olan önem katsayısı Oran Metodunda olduğu gibi Tablo 108'deki Normalize matris değerleriyle çarpılıp Tablo 110'daki yeni matris elde edilmiştir. Daha sonra her bir finansal orana ait banka değerlerinin referans noktası maksimize veya minimize kabul edilme durumuna göre belirlenmiştir.

Tablo 110. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,18	0,23	0,19	0,16	0,23
S2	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03
S3	0,05	0,02	0,06	0,05	0,06
A1	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01
A2	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00
A3	0,04	0,02	0,04	0,03	0,04
A4	0,04	0,14	0,04	0,06	0,14
L1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
L2	0,05	0,05	0,08	0,05	0,08
K1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
K2	0,03	0,00	0,03	0,03	0,03
G1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G2	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
G3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
G4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında, Tablo 110'da önem katsayıları ile elde ettiğimiz her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 111'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Önem Katsayısı Yöntemi kullanılarak uygulanan Referans Noktası Yaklaşımı ile elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Türkiye Finans, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Kuveyt Türk takip etmektedir.

Tablo 111. Referans Noktası Yaklaşımı (Önem Katsayılı) 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,052	0,000	0,040	0,073
S2	0,010	0,000	0,007	0,006
S3	0,012	0,038	0,000	0,012
A1	0,000	0,000	0,001	0,000
A2	0,000	0,026	0,000	0,002
A3	0,000	0,017	0,001	0,013
A4	0,105	0,000	0,106	0,081
L1	0,003	0,003	0,000	0,003
L2	0,030	0,021	0,000	0,024
K1	0,000	0,005	0,000	0,000
K2	0,000	0,031	0,001	0,002
G1	0,002	0,000	0,002	0,002
G2	0,001	0,005	0,000	0,000
G3	0,001	0,000	0,001	0,001
G4	0,001	0,000	0,001	0,001
Makslar	0,105	0,038	0,106	0,081
Sıralama	3	1	4	2

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 112'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. Sırada Albaraka Türk, 3. sırada TFKB, 4. sırada ise Bank Asya takip etmektedir.

Tablo 112. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	96.869.881.878.292.600,00	2
Bank Asya	22.774.918.642,53	4
Kuveyt Türk	235.623.832.442.348.000,00	1
Türkiye Finans	27.073.331.967.249.700,00	3

Tablo 113'de Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 113. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu için Önem Kat.	Ref. Nok. Yak. için Önem Kat.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	3	3	2	3
Bank Asya	1	1	4	1
Kuveyt Türk	2	4	1	2
Türkiye Finans	4	2	3	4

Bank Asya'nın Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 1, 4), Kuveyt Türk'ün sıralaması (2, 4, 1), Albaraka Türk'ün sıralaması (3, 3, 2) ve son olarak Türkiye Finans'nın sıralaması (4, 2, 3)'tür.

Multi-MOORA yöntemine göre, Bank Asya (1, 1, 4) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre diğer bankaların sıralamalarına göre daha baskın olduğu için 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk (3, 3, 2) sıralaması ile 3. sıra için kısmi kararlılık gösterdiği için 3. Sırada kabul edilmiş, devingen mantığa göre Kuveyt Türk 2. sırada, Türkiye Finans ise 4. sırada kabul edilmiştir.

Görüldüğü üzere 2014 yılına ait beklenmeyen sıralamayı düzeltmek için Bank Asya'nın 2014 yılında zarar etmesinden kaynaklı sahip olduğu negatif finansal oranları içeren Karlılık Oranlarını negatif değerden kurtararak elde ettiğimiz yeni finansal oranlarla yapmış olduğumuz uygulamada da Bank Asya en iyi performans gösteren banka çıkmıştır.

Bu durum hala 2014 yılı için Bank Asya'nın en iyi performansı göstermesi sonucunun mantıkla uyuşmaması durumunu değiştirmede için Tablo 114'de gösterilen Bank Asya'nın 2013 ve 2014 yılına ait finansal oranlar ve bilanço değerleri tekrar incelenmiştir.

Dikkatli bir incelemeden sonra, yüksek önem katsayısına ait finansal oranların düşmediği aksine genel itibarıyla diğer bankalardan yüksek olduğu görülmüştür. Örnek vermek gerekirse %37 ile en fazla önem katsayısına sahip S1(Düzeltilmiş Öz kaynaklar / Risk Ağırlıklı Varlıklar) Oranı Albaraka Türk'te

14,15; Kuveyt Türk'te 15,19; Türkiye Finans 12,47; Bank Asya'da ise 18,29 ile en yüksek değer sahiptir. S1 oranı maksimize bir orandır ve 2013 yılına göre bu orandaki %28'lik artışın nedeni ilk bakışta Düzeltilmiş Öz Kaynaklar'ın artışının Risk Ağırlıklı Varlıkların artışından büyük olması gibi düşünülse de, Düzeltilmiş Öz Kaynaklar'ın azalışının(%25) Risk Ağırlıklı Varlıkların azalışından(%42) küçük olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun gibi yine %16 önem katsayısına sahip A4(Duran Aktifler / Toplam Aktifler) Oranı Albaraka Türk'te 2,59; Kuveyt Türk'te 2,50; Türkiye Finans 4,28; Bank Asya'da ise 9,96 ile en yüksek değer sahiptir. A4 oranı maksimize bir orandır ve 2013 yılına göre bu orandaki %143'lük artışın nedeni ilk bakışta Duran Aktifler'in artışının Toplam Aktiflerin artışından büyük olmasından gibi düşünülse de, Duran Aktifler'in artması(%20) ve Toplam Aktiflerin azalmasından(%51) kaynaklanmaktadır. %12 ile üçüncü büyük önem katsayısına sahip L2(Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler) Oranı incelendiğinde Kuveyt Türk'te 62,28 ile en yüksek, Bank Asya'da ise 45,21 ile ikinci yüksek, Türkiye Finans 42,44 ile 3., Albaraka Türk'te 37,14 ile en düşük değere sahiptir. L2 oranı maksimize bir orandır ve bir önceki yıla göre %28 artmış ve 2014 yılı için bankalar arasında 2. en büyük değer olmuştur. L2 oranındaki artış incelendiğinde yine ilk bakışta Likit Aktifler'in artışının Kısa Vadeli Yükümlülüklerin artışından büyük olmasından kaynaklandığı düşünülse de, Likit Aktifler'in azalışın(%41) ve Kısa Vadeli Yükümlülükler'in azalışından(%54) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 114. Bank Asya için 2013-2014 Yılları Arasındaki Finansal Oranlardaki Değişim

BANK ASYA				
Oranlar	2013	2014	%	Katsayılar
Düzeltilmiş Özkaynaklar /Risk Ağırlıklı Varlıklar	14,27	18,29	28	0,37
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	9,04	12,47	38	0,04
(Özkaynaklar - Duran Aktifler) / Toplam Aktifler	4,94	2,50	-49	0,09
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	74,52	66,23	-11	0,01
Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alcll.	3,11	9,52	207	0,03
Özel Karşılıklar / Takipteki Krediler	44,48	51,66	16	0,07
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	4,10	9,96	143	0,16
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	19,64	23,36	19	0,01
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	35,28	45,21	28	0,12
Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler	0,65	-5,95	-1015	0,01
Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar	7,19	-47,70	-763	0,05
Net karpayı Geliri / Toplam Aktifler	3,52	4,86	38	0,01
Net karpayı Geliri / Top. Faaliyet Gelir. (Gid.)	62,53	42,84	-31	0,02
Karpayı Dışı Gel. net) / Toplam Aktifler	2,11	6,49	208	0,00
Karpayı Dışı Gel. (net) / Top. Faaliyet Gelir. (Gid.)	37,47	57,16	53	0,00

En yüksek önem katsayısına sahip S1,A4,L2 oranları incelendiğinde; bu oranların bileşenleri olan bilanço değerlerindeki azalışın aksine bu finansal oranlarda yüksek bir artış görülmektedir. Bu üç oranın katsayıları toplamda %65 ($0,37+0,16+0,12= 0,65$) gibi büyük bir oranı etkilediği için 2014 yılı için bu önem katsayıları ile yapılan MOORA yönteminin sonuçları beklenildiği gibi çıkmamıştır. Bu nedenle 2014 yılına mahsus olarak bu yıl için hem Oran Metodu hem de Referans Noktası Yaklaşımı için Önem Katsayısı kullanılmadan Multi-MOORA yöntemi tekrar uygulanmıştır.

2014 yılı için Önem Katsayısı kullanılmadan yapılan Multi-MOORA Yöntemi'nin uygulamasında girdi olarak kullanılacak olan finansal oranlar Tablo 93'deki bilanço değerleriyle Tablo 94'teki gibi hesaplandıktan sonra Normalize Matris'in elde edilmesi için Eşitlik 4'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde, yine yukarıda Tablo 95'te gösterildiği gibi her bir finansal oranın kareleri ve o her bir bankanın o finansal orana ait karelerinin toplamı ve kareleri hesaplanmıştır. Daha sonra her bir finansal oran kendi satırındaki hesaplanan karekök değerine bölünerek yukarıda Tablo 96'da gösterildiği gibi Normalize Matris elde edilmiştir.

Normalize matris elde edildikten sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ilk aşaması olan Oran Metodu Yaklaşımı uygulanmıştır. Oran Metodu Yaklaşımı için Eşitlik 5'teki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde Tablo 115'deki gibi her bankaya ait maksimize olacak finansal oranlar toplanıp, minimize olacak finansal oranlardan çıkarılmış ve son olarak bulunan total değerler en büyükten en küçüğe sıralanmıştır.

Oran Metodu ile elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada Bank Asya ise takip etmektedir.

Tablo 115. Oran Metodu Yaklaşımı

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,47	0,60	0,50	0,41
S2	0,40	0,64	0,45	0,48
S3	0,52	0,25	0,64	0,51
A1	0,51	0,50	0,46	0,52
A2	0,03	0,99	0,04	0,10
A3	0,60	0,35	0,58	0,42
A4	0,23	0,87	0,22	0,37
L1	0,45	0,44	0,64	0,44
L2	0,39	0,47	0,65	0,44
K1	0,18	-0,96	0,18	0,16
K2	0,27	-0,91	0,23	0,20
G1	0,41	0,66	0,45	0,44
G2	0,53	0,32	0,54	0,57
G3	0,18	0,95	0,19	0,15
G4	0,39	0,78	0,37	0,33
Yİ*	5,48	3,98	6,07	5,35
Sıralama	2	4	1	3

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin ikinci aşaması olan Referans Noktası Yaklaşımı uygulanmıştır. Referans Noktası Yaklaşımı için ilk önce finansal oranların maksimize veya minimize olma durumuna göre Tablo 116'da gösterildiği gibi referans noktaları belirlenmiştir.

Tablo 116. Referans Noktası Yaklaşımı 1. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans	Ref. Noktaları
S1	0,47	0,60	0,50	0,41	0,60
S2	0,40	0,64	0,45	0,48	0,64
S3	0,52	0,25	0,64	0,51	0,64
A1	0,51	0,50	0,46	0,52	0,52
A2	0,03	0,99	0,04	0,10	0,03
A3	0,60	0,35	0,58	0,42	0,60
A4	0,23	0,87	0,22	0,37	0,87
L1	0,45	0,44	0,64	0,44	0,64
L2	0,39	0,47	0,65	0,44	0,65
K1	0,18	-0,96	0,18	0,16	0,18
K2	0,27	-0,91	0,23	0,20	0,27
G1	0,41	0,66	0,45	0,44	0,66
G2	0,53	0,32	0,54	0,57	0,57
G3	0,18	0,95	0,19	0,15	0,95
G4	0,39	0,78	0,37	0,33	0,78

Referans Noktası Yaklaşımı'nın 2. aşamasında finansal oranlarla referans noktaları arasındaki farkı bulmak için Eşitlik 7'deki formül uygulanmıştır. Bu formülün uygulama kısmını tablolar olarak gösterdiğimizde her bankaya ait finansal oranlar, o finansal orana ait referans noktasından çıkarılmış ve elde edilen değerlerin mutlak değerleri alınarak ulaşılan mutlak değerler Tablo 117'de gösterilmiştir.

Her bir banka için kendi sütunundaki hesaplanan mutlak değerlerden en yüksek olan değerler belirlenmiş daha sonra en büyük olan değer, referans noktasından en uzak olduğu için en kötü performans; en küçük olan değer ise referans noktasına en yakın olduğu için en iyi performans kabul edilmiştir.

Referans Noktası Yaklaşımı uygulanarak elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Kuveyt Türk'tür. Kuveyt Türk'ü 2. sırada Albaraka Türk, 3. sırada Türkiye Finans, 4. sırada Bank Asya ise takip etmektedir.

Tablo 117. Referans Noktası Yaklaşımı 2. Aşama

Oranlar	Albaraka Türk	Bank Asya	Kuveyt Türk	Türkiye Finans
S1	0,14	0,00	0,11	0,19
S2	0,24	0,00	0,18	0,16
S3	0,12	0,39	0,00	0,12
A1	0,01	0,02	0,06	0,00
A2	0,00	0,97	0,01	0,08
A3	0,00	0,25	0,02	0,18
A4	0,65	0,00	0,65	0,50
L1	0,19	0,20	0,00	0,20
L2	0,26	0,18	0,00	0,21
K1	0,00	1,13	0,00	0,02
K2	0,00	1,18	0,04	0,07
G1	0,25	0,00	0,20	0,21
G2	0,03	0,25	0,03	0,00
G3	0,78	0,00	0,77	0,80
G4	0,39	0,00	0,41	0,45
Maksılar	0,78	1,18	0,77	0,80
Sıralama	2	4	1	3

Daha sonra Multi-MOORA Yöntemi'nin üçüncü aşaması olan Tam Çarpım Formu Yöntemi uygulanmıştır. Tam Çarpım Formu Yöntemi için Eşitlik 10'daki formül uygulanmıştır. Bunun için maksimize kabul edilen finansal oranlar çarpılıp bulunan sonuç, tek minimize finansal oran olan A2 (Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar) oranına bölünmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 118'de gösterilmiştir.

Tam Çarpım Formu Yöntemi kullanılarak elde edilen sıralamaya göre 2014 yılında en iyi performansa sahip olan banka Bank Asya'dır. Bank Asya'yı 2. sırada Kuveyt Türk, 3. sırada Albaraka Türk, 4. sırada ise Türkiye Finans takip etmektedir.

Tablo 118. Tam Çarpım Formu Yöntemi

Bankalar	Yöntem Sonucu	Sıralama
Albaraka Türk	3.434.067.032.412.700,00	3
Bank Asya	47.298.312.276.926.800,00	1
Kuveyt Türk	7.441.022.652.411.180,00	2
Türkiye Finans	705.683.856.627.151,00	4

Tablo 119'da Oran Metodu, Referans Noktası Yaklaşımı ve Tam Çarpım Formu yöntemleri ile elde edilen sıralamalar özet olarak verilmiş, son olarak da üç metodun sentezi olan Multi-MOORA yöntemi ile nihai sıralamaya ulaşılmıştır.

Tablo 119. Katılım Bankaları 2014 Yılı Multi-MOORA Sonuçları

Alternatifler	Oran Metodu	Ref. Nok. Yak.	Tam Çarpım Formu	Multi-MOORA Yöntemi
Albaraka Türk	2	2	3	2
Bank Asya	4	4	1	4
Kuveyt Türk	1	1	2	1
Türkiye Finans	3	3	4	3

Kuveyt Türk'ün Multi-MOORA yöntemine göre sıralaması (1, 1, 2), Albaraka Türk'ün sıralaması (2, 2, 3), Türkiye Finans'nın sıralaması (3, 3, 4) ve son olarak Bank Asya'nın sıralaması (4, 4, 1)'dir.

Multi-MOORA yöntemine göre, Kuveyt Türk (1, 1, 2) sıralaması ile genel baskınlık kuralına göre diğer bankaların sıralamalarına göre daha baskın olduğu için 1. sırada yer almıştır. Albaraka Türk (2, 2, 3) sıralaması ile Türkiye Finans ve Bank Asya'ya göre genel baskınlığa sahip olduğu için 2. sırada kabul edilmiş; Türkiye Finans ise (3, 3, 4) sıralaması ile hem kısmi karalığından dolayı hem de Bank Asya'nın (4, 4, 1) sıralamasına göre genel baskınlık gösterdiği için 3. sırada kabul edilmiştir. Bank Asya ise 4. sırada yer almıştır.

Görüldüğü üzere 2014 yılı için önem katsayısı kullanılmadan yapılan analiz sonucunda bankalar gerçek durumu yansıtan bir sıralamaya sahip olmuştur.

4.5 GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye'de faaliyet gösteren dört katılım bankası, belirlemiş olduğumuz finansal oranlar kullanılarak Multi-MOORA Yöntemi ile her yıl kendi aralarında göstermiş oldukları performanslarına göre sıralanmıştır. Bu dört katılım bankasının 2006 yılından 2014 yılına kadar olan 9 yıllık performans sıralaması Tablo 120'de gösterildiği gibidir.

Tablo 120. Dokuz Yıllık Performans Sıralaması

BANKALAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Albaraka Türk	3	2	2	3	3	2	2	2	2
Bank Asya	1	1	1	2	2	3	4	3	4
Kuveyt Türk	4	3	4	1	1	1	1	1	1
Türkiye Finans	2	4	3	4	4	4	3	4	3

Bankalar tek tek incelendiğinde Albaraka Türk Katılım Bankası'nın genelde 2 ve 3. sıralarda yer aldığı görülmektedir. 2007 ve 2008 yılında 2. sırada bulunan katılım bankası 2009 yılında 3. sıraya düşmüş, 2010 yılında da aynı sırada devam ettikten sonra 2011 yılında tekrar 2. sıraya yükselmiş ve 2014 yılına kadar istikrarlı olarak 2'nciliğini korumuştur.

Asya Katılım Bankası yıllar bazında incelendiğinde, kademeli olarak bir düşüş trendi içinde olduğu görülmektedir. 2006, 2007, 2008 yıllarında 1. sırada yer alan katılım bankası, 2009 yılında 2. sıraya düşmüş 2010 yılında da aynı sırada devam ettikten sonra 2011 yılında ise 3. sıraya kadar düşmüştür. Daha sonra 2012 yılını son sırada tamamlamış, 2013 yılında 3. sırada yer alsa da 2014 yılında tekrar sonuncu banka olmuştur.

Kuveyt Türk Katılım Bankası yıllar bazında incelendiğinde, 2006,2007 ve 2008 yıllarında son sıralarda performans gösteren katılım bankasının 2009 yılından itibaren bir anda ilk sıraya yerleştiği ve 2014 yılına kadar 1'inciliğini muhafaza ettiği görülmektedir.

Türkiye Finans Katılım Bankası yıllar bazında incelendiğinde dalgalı bir performans gösterdiği görülmektedir. 2006 yılında 2. sırada yer alan katılım bankası 2007 yılında 4. sırada, 2008 yılında ise 3. sırada yer almıştır. 2009 yılından 2011 yılına kadar 4. sırada yer alan katılım bankası, 2012 yılında 3. sırada, 2013 yılında tekrar 4. Sırada, son olarak 2014 yılında 3. sırada yer almıştır.

Tablo 120 genel olarak incelendiğinde bütün katılım bankalarının 2008 yılından sonra performans değişimi yaşadığı görülmektedir. Buna göre 2008 Mortgage Krizi'nin katılım bankalarının performanslarını etkilediği söylenebilir. Bankalar ayrı ayrı incelendiğinde Albaraka Türk, Bank Asya ve Türkiye Finans Katılım Bankası'nın 2008 yılından sonra performanslarının düştüğü görülmektedir. Albaraka Türk, 2. sıradan 3. sıraya, Bank Asya 1. sıradan 2. sıraya ve Türkiye Finans

3. sıradan 4. sıraya düşmüştür. 2008 krizinden en iyi çıkan bankanın 4. sıradan 1. sıraya yükselen Kuveyt Türk Katılım Bankası olduğu görülmektedir.

Ekte katılım bankalarına ait 9 yıllık finansal değişim tabloları incelendiğinde, Kuveyt Türk'ün "Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler" oranının %226 gibi bir oranda yükselmiş olduğu görülmektedir. Bu oranı oluşturan bilanço değerleri ekteki bankalara ait 9 yıllık bilanço verileri gelişim tablolarında incelendiğinde, Kuveyt Türk'e ait Likit Aktifler'in 2009 yılında % 45 arttığı ve Kısa Vadeli Yükümlülükler'in bu yılda %56 ile sadece Kuveyt Türk'te düştüğü görülmüştür. Bu verilere göre bize Kuveyt Türk'ün borçlarını uzun vadelere yaymayı başardığı için krizden en iyi banka olarak çıktığı söylenebilir.

2006 yılından 2008 yılına kadar en iyi performanslı banka olan ve daha sonra 2013 yılına kadar düşme trendine giren Asya Katılım Bankası, 2014 yılında en iyi performansa sahip banka olarak çıkması sonucu bankanın 2014'ten günümüze yaşadığı problemler göz önüne alındığında, 2014 performans sıralamasının hatalı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu hatanın ilk başta negatif değerlerden kaynaklı olduğu düşünülerek ilk önce Asya Katılım Bankası'nın negatif değerlere sahip oranları olan K1 (Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler) ve K2 (Net Dönem Karı (Zararı) / Öz Kaynaklar) oranları belirlenmiş ve bu oranları negatif değerlerden kurtaracak olan gerekli değerler tüm bankaların K1 ve K2 oranlarına eklenerek yöntem baştan sona tekrarlanmıştır. Elde edilen sıralamada Asya Katılım Bankası tekrar en iyi performansta çıkmıştır.

Son olarak Asya Katılım Bankası'na ait finansal oranlar detaylı olarak incelenmiş ve en yüksek önem katsayısına sahip ve maksimize olan S1,A4,L2 oranlarının bileşenleri olan bilanço değerlerinde düşüşler olmasına rağmen bölüm işleminden kaynaklı olarak bu finansal oranlarda yüksek bir artış olduğu anlaşılmıştır. Bu üç oranın önem katsayıları toplamda %65 ($0,37+0,16+0,12= 0,65$) gibi büyük bir oranı etkilediği için 2014 yılı için bu önem katsayıları ile yapılan Multi-MOORA yönteminin sonuçları Asya Katılım Bankası'nı en iyi performansa sahip banka olarak gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Finansal oranları oluşturan bilanço değerlerinin 2014 yılında dengesiz bir düşüş göstermesinin finansal oranları düzensiz olarak etkilediği sonucuna varılmış, bu nedenle 2014 yılına mahsus olarak önem katsayısı kullanılmamıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Faizsiz bankacılık; riskin paylaşıldığı ve gelirin kâr ve zarar ortaklığı esasına göre bölüşüldüğü, faiz kullanımına duyarlı olan kişilerin finansman bulmaları ve gelişmiş bankacılık işlemlerinden yararlanmaları için kurulan finansal bir sistemdir.

1970'li yıllarda petrol'ün öneminin artması ile batılı ülkelerle yapılan petrol ticaretinden Orta-Doğu ülkelerinin elde ettikleri sermaye birikimi, faizsiz bankacılığının ortaya çıkmasında ve gelişmesinde en önemli neden olmuştur. Bu sermayenin dini ilkelere uygun bir şekilde değerlendirilmesi amacıyla, Suudi Arabistan, Malezya, Pakistan ve Mısır'da ilk defa faaliyetlerine başlayan İslami Bankacılık daha sonra tüm dünyada faizsiz bankacılık adı altında Almanya, İngiltere, ABD gibi batı ülkelerinde de hızlı bir gelişim göstermiştir.

Faizsiz bankacılık, Türkiye'de 1983 senesinde ÖFK ismi ile başlamıştır. 1999 senesinde, ÖFK'lar Bankalar Kanunu Kapsamına girmiş ve mevduat bankacılığına ek olarak mali sisteminin bir parçası olarak sisteme girmiştir. 2001 senesinde yapılan değişikliklerle sistem için Güvence Fonu oluşturulmuş, 19.11.2005 tarihinde ise 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile "Özel Finans Kurumu" ismi "Katılım Bankacılığı" olarak değiştirilmiştir. Katılım Bankaları, Bankacılık Kanunu'na tabii olması ile Türk Bankacılık sistemine Kalkınma ve Yatırım bankaları ile Mevduat bankalarının yanında üçüncü bir bankacılık çeşidi olarak dâhil olmuştur.

Tüm dünyada ve Türkiye'de faizsiz bankacılığa olan ilgi artmaktadır. Türkiye'de kamunun da ilgisi ilke hali hazırda bulunan dört katılım bankasının yanına sektöre katkıda bulunması için 2015 senesinin mayıs ayında ilk kamu sermayeli katılım bankası olan Ziraat Katılım A.Ş. kurulmuş, 2016 yılının başlarında ise Vakıf Katılım Bankası A.Ş. faaliyetlerine başlamıştır.

Türkiye'de bankacılık sektörü, katılım bankacılığının başlamasıyla murabaha, muşareke, mudarebe gibi yeni islami finans terimleriyle tanışmıştır. 2010 yılında, dünyada sukuk olarak bilinen fon kullandırma yöntemi, Türkiye'de Kira Sertifikası adı altında özel sektör şirketlerinin islami prensipler dâhilinde sermaye piyasalarından fon temin etmelerine imkânı sağlamıştır. Katılım bankacılığın finansal

yenilik olarak ülkemize kazandırdığı diğer bir uygulama ise "Tekafül" olarak bilinen sigortacılık olmuştur.

Faizsiz bankacılık, Türkiye’de 30 yılı aşan uzun bir tarihe ve birikime sahiptir. 2005 yılının Kasım ayında BDDK kapsamına alınan Katılım Bankaları, Türkiye’de yeni bir bankacılık türü olarak kabul edilmiş ve gerçekleştirilen yasal düzenlemeler ile katılım bankaları mevduat bankaları ile eşit haklara ve yükümlülüklerle sahip olmuşlardır. Bu noktadan sonra diğer bankalarla aynı şartlarda rekabet eder duruma gelen katılım bankalarının performanslarının değerlendirilmesi önemli hale gelmiştir.

2005 yılında Türkiye'deki diğer bankalarla aynı statüyü elde eden katılım bankaları, 2006 yılından 2014 yılına kadar şube sayısı yaklaşık üç kat arttırmış, toplamda personel sayıları ise 2 kattan fazla artış göstermiştir. 2006-2014 yılları arasında toplamda Türk Bankacılık Sektörü aktif büyüklüğü 4 kat artış gösterirken, katılım bankacılığı sektörünün aktif büyüklüğü yaklaşık 8 kat artmıştır. Katılım bankalarının sektör içerisindeki aktif büyüklüğü, 2006 yılında %2,75 iken 2014 yılında %5.25 olmuştur. Dolayısıyla katılım bankalarının, Türk Bankacılık Sektörü içerisindeki aktif büyüklüğü 2006 ile 2014 yılları arasında yaklaşık iki kat artarak ve hızlı bir gelişme göstermiştir.

Türkiye’de faaliyet gösteren 4 katılım bankasının 2006 ile 2014 yılları arasındaki performansları yeni bir ÇKKV yöntemi MOORA’nın gelişmiş versiyonu olan Multi-MOORA yöntemi ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, katılım bankalarının kendi arasında sıralamalarının yıllar bazında değişimler gösterdiği görülmektedir. Buna göre katılım bankacılığı sektörünün kendi içindeki rekabetin de yoğun olduğunu söylenebilir.

Katılım bankalarının performansları genel olarak incelendiğinde, özellikle 2008 Dünya Ekonomik Krizi’nin katılım bankalarının performanslarını etkilediği görülmüştür. Albaraka Türk, Bank Asya ve Türkiye Finans Katılım Bankası'nın 2008 krizinde performanslarının düştüğü, Kuveyt Türk Katılım Bankası'nın ise performansının arttığı görülmüştür.

Kuveyt Türk'ün diğer katılım bankalarına nazaran 2008 krizini fırsata çevirmesinin nedeni incelendiğinde, "Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler"

oranını %226 gibi bir oranda yükseltmiş olduğu görülen bankanın borçlarını uzun vadelere yaymayı başardığı için krizden en iyi banka olarak çıktığı sonucuna varılmıştır.

Multi-MOORA yöntemi ile finansal oranlar kullanarak yapmış olduğumuz çalışmada 2006 yılından 2013 yılına kadar beklenen performans sıralamaları elde edilirken 2014 yılı için hatalı bir performans sıralaması elde edilmiştir. 2014 yılı finansal oranlarından K1 ve K2 oranları negatif değerler olduğu için bu oranları negatif değerlerden kurtarmak için gerekli değerler tüm bankaların K1 ve K2 oranlarına eklenerek yöntem baştan sona tekrarlanmıştır. Fakat elde edilen yeni sıralama Brauers, Ginevičius ve Podviezko'nun 2014 yılında yapmış oldukları çalışmada olduğu gibi olumlu sonuç vermemiştir. Bu yüzden Multi-MOORA yönteminin negatif değerler için geliştirmesini öneriyoruz.

2014 yılında önem katsayısı ile elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, bilanço değerlerindeki irrasyonel değişikliklerin finansal oranlarda meydana getirdiği değerlerden kaynaklı olarak Multi-MOORA yönteminin banka performansı ölçümü için hatalı sonuçlar verme olasılığına sahip olduğu görülmüştür. Bu hatayı düzeltmek için 2014 yılı için Multi-MOORA yöntemi uygulanırken önem katsayısı kullanılmamıştır. Bu nedenle Bankacılıkta Multi-MOORA yöntemi ile performans ölçümü yapılırken, kullanılan finansal oranların ve bu oranları oluşturan bilanço verilerinin yıllar içindeki eğilimlerinin iyi analiz edilmesi gerektiğini ve elde edilen sıralamaların bu eğilimlerle karşılaştırılması önerilebilir.

Bu çalışmada, finansal oranlar kullanılarak ÇKKV yöntemlerinden Multi-MOORA yöntemi ile performans ölçümü yapılmıştır. Müşteri memnuniyeti, hizmet performansı veya şube ve personel sayılarındaki artış gibi finansal olmayan veriler de eklenerek farklı bir performans çalışması farklı sonuçlar verebilir. Ayrıca CAMELS analizi gibi birleşik performans değerlemelerinden ve riske göre düzeltilmiş performans ölçütlerinden yararlanılarak farklı performans sonuçlarına ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Akgüç, Ö. (1987). *100 soruda Türkiye'de bankacılık* (Birinci baskı). İstanbul: Gerçek Yayınevi

Akgüç, Ö. (2007). *Banka Yönetimi ve Performans Analizi* (1. Baskı), İstanbul: Arayış Basım ve Yayıncılık

Akın, C. (Mayıs 1986). *Faizsiz bankacılık ve kalkınma*, İstanbul: Kayıhan Yayınevi

Aktepe, İ. E. (2010). *İslâm hukuku çerçevesinde finansman ve bankacılık*, İstanbul: Erkam Matbaası

Aktepe, İ. E. (2012), *Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankaları*, Albaraka Türk Katılım Bankası Ders Notları

Aktepe, İ. E. (2013), *Sorularla katılım bankacılığı*, İstanbul: TKBB

Aydın, N. (Ed.) (2004), *Sermaye piyasaları ve finansal kurumlar*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi

Beki; A. (t.y.). *İslam'da modern ticari meseleler*. Kayseri: Bekke Yayınları

Bulut, H. İ. ve Er, B. (2012). *Katılım finansmanı*, İstanbul: TKBB

Canbaş, S. Ve Doğukanlı, H. (2012). *Finansal pazarlar: finansal kurumlar ve sermaye pazarı analizleri*, Adana: Karahan Yayınları

Hassan; M. K. Ve Lewis; M. K. (2007). *Handbook of islamic banking*. United Kingdom (Cheltenham): Edward Elgar Publishing Limited

Karagülle, S. (1993). *Alternatif faizsiz bankacılık: selem ve kredileşme*, İstanbul: İz Matbaacılık

Karapınar, A. (2003). *Özel finans kurumları ve muhasebe uygulamaları*, İstanbul: Gazi Kitapevi

Koçel, T. (Temmuz 2014). *İşletme yöneticiliği*, İstanbul: Beta

Kur'an-ı Kerim

Mannan, M. A. (1969). *Faizsiz banka - islam ve modern bankacılıkta eğilimler* (M. T. Güran, Çev.) Ankara: Ufuk

Odabaşı, M. (2013). Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankacılık, <http://www.tkbb.org.tr/egitim-ve-konferanslar-egitim-ve-konferans-notlari>, (07.12.15)

Orman, S. (2001). *İktisat tarih ve toplum*. İstanbul: Küre Yayınları

Özsoy, İ. (2012b), *Türkiye'de Katılım Bankacılığı*, İstanbul: TKBB

Özsoy, M. Ş. (2012a). *Sağlam bankacılık modeli ile katılım bankacılığına giriş*. İstanbul: Kuveyt Türk.

Özulucan, A. ve Özdemir, F. S. (2010), *Katılım bankacılığı*, İstanbul: Türkmen Kitapevi

Öztürk, A. (2013), Faizsiz Bankacılık İlkeleri ve Katılım Bankaları, Albaraka Türk Katılım Bankası Ders Notları

Tunç, H. (2010). *Katılım bankacılığı felsefesi, teorisi ve Türkiye uygulaması*. İstanbul: Nesil Matbaacılık

Tunç, H. (Aralık 2011). *Katılım bankacılığı felsefesi, teorisi ve Türkiye uygulaması*.(e-kitap) İstanbul: Nesil Digital

Uçar, M. (1992). *Türkiye'de-Dünya'da faizsiz bankacılık ve hesap sistemleri*, İstanbul: Fey Vakfı Yayınları

Yabanlı, A. (2012). *Finansal yenilik ve açılımları ile katılım bankacılığı*, İstanbul: Erkam Matbaası (TKBB)

Yeşilyaprak, M. (2012). *Katılım bankalarında kredi derecelendirmesi ve etkin subjektif kriterlerin anket yöntemi ile ölçümü*. İstanbul: Beta

Yıldırım, B. F. (Ed.) ve Önder, E. (Ed.) (2014). *Operasyonel, yönetsel ve stratejik problemlerin çözümünde çok kriterli karar verme yöntemleri*, Bursa: Dora

Zaim, S. (1992). *İslam insan ekonomisi*. İstanbul: Yeni Asya Yayınları

Makaleler

Akal, Z. (2000). İşletmelerde Performans Ölçüm ve Denetimi, 4.B., *Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları* No: 473, Ankara

Aksoy, E.; Ömürbek, N. ve Karatlı, M. (2015), AHP Temelli MULTIMOORA ve COPRAS Yöntemi ile Türkiye Kömür İşletmeleri'nin Performans Değerlendirmesi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*; Cilt 33, Sayı 4

Albayrak, Y.E. ve Erkut H. (Aralık 2005), Banka Performans Değerlendirmede Analitik Hiyerarşi Süreç Yaklaşımı, *İTÜ Dergisi Seri D: Mühendislik, Cilt:4, Sayı:6*, 47-58

Altuntaş, S.; Dereli, T. ve Yılmaz, M.K. (2015), Evaluation Of Excavator Technologies: Application Of Data Fusion Based Multi-MOORA Methods, *Journal Of Civil Engineering And Management*, 21(8): 977–997

Ayrıçay, Y., Özçalıcı, M. ve Kaya, A. (2013). Gri İlişkisel Analizin Finansal Kıyaslama Aracı Olarak Kullanılması:İMKB-30 Endeksindeki Finansal Olmayan Firmalar Üzerine Bir Uygulama, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 219-238

Baležentis, A.; Valkauskas, R. ve Baležentis, T.(2010), Evaluating Situation of Lithuania in the European Union: Structural Indicators and Multi-MOORA Method, *Technological and Economic development of Economy*, 16(4), 578-602

Bayyurt, N. (2007). İşletmelerde Performans Değerlendirmenin Önemi Ve Performans Göstergeleri Arasındaki İlişkiler, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, S: 58 , 577-592

Benligiray, S. (1999). İnsan Kaynakları Açısından Otellerde Performans Yönetimi, *T.C.Anadolu Üniversitesi Yayınları* No: 1174, Eskişehir

Bhutia, P. W. ve Phipon, R. (Ekim 2012), Application of ahp and topsis method for supplier selection problem, *IOSR Journal of Engineering, Volume 2, Issue 10*, PP 43-50

Brans, J. P., Vincke, P. ve Mareschal, B. (1986). How to Select and How to Rank Projects: The PROMETHEE Method, *European Journal of Operational Research, 24*, ss.228-238.

Brauers, W. K. M.; Zavadskas, E. K. (2011). Multi-MOORA Optimization Used To Decide On A Bank Loan To Buy A Property, *Technological and Economic development of Economy, 17(1)*, 174-188

Brauers W. K. M., (2012), Project Management for a Country with Multiple Objectives, *Czech Economic Review, 6*, 80–101

Brauers, W. K.; Ginevicius, R. (2009). Robustness in Regional Development Studies. The Case of Lithuania, *Journal of Business Economics and Management, 2*, 121-140

Brauers, W. K. M.; Ginevičius, R. ve Podvieszko A. (2014a), Development of a Methodology of Evaluation of Financial Stability of Commercial Banks, *Panoeconomicus, 3*: 349-367

Brauers, W. K. M.; Ginevičius, R. ve Podvieszko A. (2014b), Ranking of the Lithuanian Banks During the Recession of 2008-2009 by the MULTI-MOORA Method, *Annals of Management Science, 3(1)*: 1-28

Brauers, W. K.; Zavadskas, E. K. (2009). Robustness of the multi-objective MOORA method with a test for the facilities sector, *Technological and Economic Development of Economy 15(2)*, 352–375.

Brauers, W. K.; Zavadskas, E. K. (2010), Project Management by MULTIMOORA as an Instrument for Transition Economies, *Technological And Economic Development Of Economy, 16-1*, ss: 5-24

Brauers, W. K.; Zavadskas, E. K. (2012), Robustness of MULTIMOORA: A Method for Multi-Objective Optimization, *INFORMATICA, No 1, Vol 35*, 1 – 25

Brauers, W. K.; Zavadskas, E. K. (2013). Multi-Objective with a large number of Objectives. An Application for Europe 2020, *International Journal of Operation Research*, No 2, Vol 10, s.67 – 79

Brauers W. K. M., Zavadskas E. K. and Peldschus F., Turskis Z. (2008). Multi-Objective Optimization Of Road Design Alternatives With An Application Of The Moora Method□, *The International Symposium on Automation and Robotics in Construction ISARC-2008, Institute of Internet and Intelligent Technologies Vilnius Gediminas Technical University*.s.541-548

Bozdoğan, T., Akyüz, Y. Ve Hantekin, E. (2013) Analitik Hiyerarşi Süreciyle Mali Performansın Değerlendirilmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama, *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 50 Sayı: 575, 71-83

Bülbül, S. Ve Köse, A. (2011), Türk Gıda Şirketlerinin Finansal Performansının Çok Amaçlı Karar Verme Yöntemleriyle Değerlendirilmesi, *Atatürk Ü. İİBF Dergisi*, 10. Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı, s. 71-97

Chackborty, S. (2011). Applications of the moora method for decision making in manufacturing environment, *Int J Adv Manuf Technol*, 54, 1155–1166

Chang, C.P. (2006) Managing Business Attributes and Performance for Commercial Banks, *Cambridge Journal of American Academy of Business*, Vol. 9, Issue 1, p104-109

Çağil, G. (2011), 2008 Kuresel Kriz Sürecinde Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Performansının Electre Yontemi İle Analizi, *Maliye Finans Yazilari*. 25(93), 70-101

Çetin, A. C. ve Bıtrak, İ. A. (2010), Banka Karlılık Performansının Analitik Hiyerarşi Süreci İle Değerlendirilmesi: Ticari Bankalar İle Katılım Bankalarında Bir Uygulama, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 2, 1-15

Dağdeviren, M. ve ERASLAN, E. (2008). PROMETHEE Sıralama Yöntemi ile Tedarikçi Seçimi, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 23(1), ss.69-75.

Dejan, Č., Hunjak, T. ve Nina, B. (2011), Comparison of A Bank's Financial Ratios Using The Analytic Hierarchy Process, *Central European Conference On Information & Intelligent Systems*; 9/21/2011, p187-193

Deliktaş, D. ve Üstün, Ö. (2015), Student selection and assignment methodology based on fuzzy MULTIMOORA and multichoice goal programming, *International Transactions In Operational Research*, 00, 1-23

Demirli, E. (2010), Topsis Çok Kriterli Karar Verme Sistemi:Türkiye'deki Kamu Bankaları Üzerine Bir Uygulama, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*; Cilt: 5 Sayı: 1, 101-112

Diler, M. (2011), Efficiency, Productivity and Risk Analysis in Turkish Banks:A Bootstrap DEA Approach, *Journal of BRSA Banking & Financial Markets*, Vol. 5 Issue 2, p71-133.

Dinçer, H. ve Görener, A. (Bahar 2011), Analitik Hiyerarşi Süreci ve Vikor Tekniği İle Dinamik Performans Analizi Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl:10 Sayı:19, s.109-127

Dizkırırcı, A.S. (2014), Borsa İstanbul Gıda, İçecek Endeksine Kote İşletmelerin Finansal Performanslarının Veri Zarflama Analizi ile Ölçümü ve Malmquist Endeksine Göre Karşılaştırılması, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 63, 151-169

Ecer, F. (Güz 2013), Türkiye'deki Özel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: 2008-2011 Dönemi, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:13, Sayı:2, 171-189

Elitaş, C. ve Ağca, V. (2006), Firmalarda Çok Boyutlu Performans Değerleme Yaklaşımları: Kavramsal Bir Çerçeve, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 343-369

Genç, T. (2013), PROMETHEE Yöntemi ve GAIA Düzlemi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, C 15, S 1, 133-154

HAHOLU, M. (2012). Sukuk İhraçları ve Ülkemizdeki Sukuk Düzenlemeleri, *Çerçeve Dergisi*, Sayı: 58, Nisan.

Ho, C. T. Ve Wu, Y. S. (2006), Benchmarking Performance Indicators for Banks, *Benchmarking: An International Journal*, Cilt: 13, Sayı: 1/2, 147-159

Jadidi, O., Hong, T.S., Firouzi, F., Yusuff, R.M. ve Zulkifli, N. (2008), TOPSIS and Fuzzy Multi-Objective Model Integration for Supplier Selection Problem, *Journal of Achievements in Materials and Manufacturing Engineering*, 31(2), 762-769.

Kapak Yazısı (2015), Bankacılık düzenleme ve denetleme kurumu (BBDK) başkanı mehmet ali akben kurumun faaliyetleri, türk bankacılığının durumu ve katılım bankacılığı konularındaki sorularımızı cevaplandırdı, *Bereket Dergisi*, Albaraka Türk yayınları, Sayı:41 s:10-11

Khan, M. M. ve Bhatti, M. İ. (2008). Development in islamic banking: a financial risk-allocation approach, *The Journal of Risk Finance*, Vol. 9, Issue 1, 40-51

Kırkık, Ş. ve Pehlivan, P. (2009), Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bankaların Veri Zarflama Analizi Yöntemi ile Etkinliklerinin Ölçümü, *Verimlilik Dergisi*; Sayı: 4; 23-36

Kosmidou, K ve Zopounidis, C., (Bahar 2008), Measurement Of Bank Performance In Greece, *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 6(1), pp. 79-95

Kracka, M.; Brauers, W. K. M. ve Zavadskas, E.K. (2010), Ranking Heating Losses in a Building by Applying the Multi-MOORA, *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 21(4), 352-359

Kutlar, A. Ve Kartal, M. (2004). Cumhuriyet Üniversitesinin Verimlilik Analizi: Fakülteler Düzeyinde Veri Zarflama Yöntemiyle Bir Uygulama, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 8 S:2, 49-79

Küçüksoy, İ. Ve Önal, S. (2013), Türk Bankacılık Sektöründe Faaliyet Gösteren Bankaların Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi Yöntemi İle Ölçülmesi: 2004-2011 Yılları Uygulaması, *Ekonometri ve İstatistik*, Sayı:18, 56-80

LaPlante, A.E. ve Paradi, J.C. (2015), Evaluation of Bank Branch Growth Potential Using Data Envelopment Analysis, *Omega*, Vol. 52, p33-41

Meydan, C. Yıldırım, B. F. ve Ötüken, S. (2016). BIST’te İşlem Gören Gıda İşletmelerinin Finansal Performanslarının Gri İlişkisel Analiz Yöntemi Kullanılarak Değerlendirilmesi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 147-167.

Mistepe, M. U., (1998) Orman Ürünleri Sanayinde ORÜS A.Ş.’nin Performans Göstergeleri, *Verimlilik Dergisi*, MPM Yayınları, Yıl:10 Sayı:109, Ankara

Opricovic, S. ve Tzeng, G. H. (2007). Extended VIKOR Method in Comparison with Other Outranking Methods, *European Journal of Operational Research*, Vol: 178, ss: 514-529

Ömürbek, N. ve Mercan, Y. (2014). İmalat Alt Sektörlerinin Finansal Performanslarının TOPSIS ve ELECTRE Yöntemleri ile Değerlendirilmesi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 4; Sayı 1; 237-266.

Önay, O. Çetin, E. (2012). Turistlik yerlerin popularitesinin belirlenmesi : İstanbul örneği, *İ.Ü. İşletme fakültesi İşletme Fakültesi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, Sayı:72, s:90-109

Özcan, M. E. ve Hazıroğlu, T. (Kış 2000). Bankacılıkta Yeni Bir Boyut: Katılım Bankacılığı, *Bereket Dergisi*, Sayı: 9 Sayfa: 8-10

Özçelik, G. (2014), Satın Alma Süreci İçin Moora Metodu İle Tedarikçi Seçimi Problemi, *III. Ulusal Lojistik Ve Tedarik Zinciri Kongresi (15-17 Mayıs 2014)*, TRABZON

Özden, Ü. H., Başar, Ö. D., Kalkan, S.B. (2012). İMKB’de İşlem Gören Çimento Sektöründeki Şirketlerin Finansal Performanslarının Vikor Yöntemi İle

Sıralanması, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, S: 17, ss: 23-44

Ünsal, A. ve Duman, S. (2005), “Türkiye’deki Bankaların Performanslarının Temel Bileşenler Yaklaşımı İle Karşılaştırmalı Analizi”, *VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu*, Mayıs, 1–20.

Sakarya, Ş. (2010), CAMELS Derecelendirme Sistemine Göre İMKB'deki Yerli Ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Prof.Dr. Alaeddin YAVAŞÇA Özel Sayısı*, 7-21

Sakarya, Ş. ve Aytekin, S. (2013), İMKB’de İşlem Gören Mevduat Bankalarının Performansları ile Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Ölçülmesi: PROMETHEE Çok Kriterli Karar Verme Yöntemiyle Bir Uygulama, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, C:5, S:2, s. 99-109

Stankeviciene, J. Ve Mencaite, E. (2012), The Evaluation Of Bank Performance Using A Decision Making Model: A Case Study On Lithuanian Commercial Banks, *Techonological & Economic Development Of Economy*, Cilt: 18 , Sayı: 1, 189-205

Tahir, I.M., Abu Bakar, N.M. ve Haron, S. (2009), Evaluating Efficiency of Malaysian Banks Using Data Envelopment Analysis, *International Journal of Business and Management*, Vol. 4, Issue 8, ss: 96-106

Triantaphyllou, E. ve Lin, C.T. (1996). Development and Evaluation of Five Fuzzy Multiattribute Decision-Making Methods, *International Journal of Approximate Reasoning*, 14, 281-310.

Wu, C. R.; Lin, C. T. ve Tsai, P. H., (Nisan 2011), Financial Service Sector Performance Measurement Model: AHP Sensitivity Analysis And Balanced Scorecard Approach, *The Service Industries Journal*, Vol. 31, No. 5, ss: 695–711

Yayar, R. Ve Baykara, H. V. (2012), TOPSIS Yöntemi ile Katılım Bankalarının Etkinliği ve Verimliliği Üzerine Bir Uygulama, *Business and Economics Research Journal*, 3(4), 21-42

Yıldıran, M. (2011), Küresel Finans Krizi Sürecinde Farklı Finans Uygulamalarının Analizi: Konvansiyonel ve Faizsiz Finans Sistemlerinin Karşılaştırması, *Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt 1, Sayı 35*, 105 – 120

Yıldırım, İ. (2014). Tekafül (İslami) Sigortacılık Sisteminin Dünyadaki Gelişimi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt: 6 Sayı: 2 Sayfa: 49-58*

Tezler

Arabacı, N. (2007). *Katılım bankalarının Türkiye’de bankacılık sektöründeki yeri, işleyişi ve performans analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir

Bal, V. (2010). *Bilgi sistemlerinin sağlık işletmeleri performansına etkilerinin veri zarflama analizi ile ölçümü: Türkiye’deki devlet hastanelerinde bir araştırma*, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

Doğan İ.Ç. (2013), *Katılım Bankaları Performans Analizi*, Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Eskici, M. M. (2007). *Türkiye’de katılım bankacılığı uygulaması ve katılım bankalarının müşteri özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta

Karabacak, A. (2015). *Katılım bankacılığı ürün ve hizmetleri kapsamında Türkiye’deki sukuk uygulamaları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Karaca, T; (2011), *Proje yönetiminde çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılarak kritik yolun belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Kılınç, Ö. F. (2014). *Türkiye’de katılım bankacılığı ve müşteri tercih kriterleri üzerine bir uygulama: Isparta ili örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

Özkan, L. (2011). *Bankacılık sektöründe uluslararasılaşmanın banka performansı üzerine etkileri ve türkiye uygulaması*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık Ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı, İstanbul

Şahin, E. (2007). *Türkiye’de dünden bugüne katılım* , Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim dalı, İstanbul

Ustaoğlu, D. (2014). *Türkiye’ de katılım bankacılığı sektördeki yeri ve önemi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim dalı, Aydın

İnternet Kaynakları

Albaraka Türk İnternet Sayfası, www.albaraka.com.tr

Albaraka Türk İnternet Sayfası, <http://www.albaraka.com.tr/dunden-bugune-albaraka.aspx> (20.01.16)

Albaraka Türk İnternet Sayfası, 2010 Faaliyet Raporu,2011, <http://www.albaraka.com.tr/pdf/Albaraka-2010-faaliyet-raporu.pdf> (20.01.16).

Albaraka Türk İnternet Sayfası, 2014 Faaliyet Raporu,2015 <http://www.albaraka.com.tr/pdf/Albaraka-2014-faaliyet-raporu.pdf> (20.01.16).

Asya Katılım Bankası İnternet Sayfası, www.bankasya.com.tr

Asya Katılım Bankası İnternet Sayfası, <http://www.bankasya.com.tr/yatirimci-iliskileri-tarihce.aspx> (23.01.16)

Asya Katılım Bankası İnternet Sayfası, 2014 Faaliyet Raporu,2015, http://www.bankasya.com.tr/docs/pdf/2014_yili_faaliyet_raporu.pdf (23.01.16)

Asya Katılım Bankası İnternet Sayfası, 2010 Faaliyet Raporu,2011, http://www.bankasya.com.tr/_pdf/faaliyet_raporlari/2010_yili_faaliyet_raporu.pdf (23.01.16)

BBDK, www.bbdk.org.tr

Dünya İslami Bankacılık Rekabet Raporu 2013 - 2014

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Islami_Bankacilik_Raporu/\\$FILE/Islamic%20Banking%20Competitiveness%20Report_2014_TR_6.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Islami_Bankacilik_Raporu/$FILE/Islamic%20Banking%20Competitiveness%20Report_2014_TR_6.pdf) (9.12.2015)

Halk Bankası İnternet Sayfası, www.halkbank.com.tr

Kuveyt Türk İnternet Sayfası, www.kuveytturk.com.tr

Kuveyt Türk İnternet Sayfası, <http://www.kuveytturk.com.tr/tarihce.aspx>
(22.01.16)

Kuveyt Türk İnternet Sayfası, 2014 Faaliyet Raporu,2015,
http://www.kuveytturk.com.tr/Files/KT/pdf/finansal_bilgiler/faaliyet_raporlari/Faaliyet_Raporu_2014_12.pdf(22.01.16)

Kuveyt Türk İnternet Sayfası, 2009 Faaliyet Raporu,2010,
http://www.kuveytturk.com.tr/pdf/finansal_bilgiler/faaliyet_raporlari/2009FaaliyetRaporu.pdf(22.01.16)

Kuveyt Türk İnternet Sayfası, 2014 Konsolide Olmayan Bilaço, 2015,
<http://www.tkbb.org.tr/banka-ve-sektor-bilgileri-denetim-raporlari#1220>(22.01.16)

SERPAM (Sermaye Piyasaları Araştırma Merkezi), (Mayıs 2013) İslami Finans-İslamî Finans Kavramı, Ürünler, Dünyada ve Türkiye’de Gelişimi ve Geleceği.
serpam.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2012/09/Islami_Finans.pdf
(01.02.2016)

Türkiye Finans İnternet Sayfası, www.turkiyefinans.com.tr

Türkiye Finans İnternet Sayfası, <http://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/hakkimizda/turkiye-finansi-taniyin/Sayfalar/turkiye-finansi-taniyin.aspx> (23.01.16)

Türkiye Finans İnternet Sayfası, 2014 Faaliyet Raporu, 2015,
http://www.turkiyefinans.com.tr/Lists/FinansalRaporlar/Attachments/3/Turkiye_Finans_Faaliyet_Raporu_2014.pdf (23.01.16)

Türkiye Finans İnternet Sayfası, 2010 Faaliyet Raporu, 2011,
http://www.turkiyefinans.com.tr/Lists/FinansalRaporlar/Attachments/25/TurkiyeFinans_FaaliyetRaporu_2010.pdf (23.01.16)

Türkiye Ekonomi Bankası İnternet Sayfası, www.teb.com.tr

TCMB, www.tcmb.gov.tr

TKBB, www.tkbb.org.tr

Vakif Katılım Bankası İnternet Sayfası,
<http://vakifkatilim.com.tr/hakkimizda/index.html> (21.04.16)

Vakif Katılım Bankası İnternet Sayfası, 2015 Faaliyet Raporu,2016,
<http://vakifkatilim.com.tr/pdf/faaliyet-raporu-2015.pdf> (21.04.16)

Ziraat Katılım Bankası İnternet Sayfası, www.ziraatkatilim.com.tr

Ziraat Katılım Bankası İnternet Sayfası,
<http://www.ziraatkatilim.com.tr/bankamiz/Sayfalar/hakkimizda.aspx>(24.01.16)

Ziraat Katılım Bankası İnternet Sayfası, 2015 Ara Dönem Faaliyet Raporu(Eylül),2015, <http://www.ziraatkatilim.com.tr/yatirimci-iliskileri/Documents/konsolide-olmayan/2015/ZKBSolo30092015.pdf>(24.01.16)

<http://www.sondevir.com/ekonomi/197894/tmsf-bank-asyaya-el-koyabilir>
 (23.01.16)

<http://www.hurriyet.com.tr/bank-asya-tmsfye-devredildi-29145160>
 (23.01.16)

<http://www.haberport.com/memur/vakif-katilim-bankasi-personel-alimi-basvuru-sartlari-vakif-katilim-personel-sinav-tarihi-ne-zaman-vakifbank-halkbank-katilim-bankasi-23-ocak-2016-cumartesi-h29516.html>(15.04.2016)

Bankacılık Kanunu, Kabul Tarihi:19.10.2005, Kanun Numarası: 5411, Resmi Gazete Tarihi:01.11.2005, Resmi Gazete Sayısı: 25983 Mükerrer, web: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.5411&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5411>

<http://piyasarehberi.org/piyasa/105-spekulasyon-ve-manipulasyon>(01.02.16)

<http://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/urunler/kira-sertifikalari>(03.02.2015)

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130607-14.htm?submenuheader=null>(03.02.16)

http://tekaful.net/?page_id=148(04.02.16)

www.haberport.com

<http://www.dunya.com/guncel/tmsf-bank-asyaya-el-koydu-252094h.htm>
(14.03.16)

EKLER

EK-1 Asya Katılım Bankası Bilanço Verileri ve Finansal Oranlar Dokuz Yıllık Gelişimi

Asya Katılım Bankası Bilanço Verileri 9 Yıllık Gelişimi

Bilanço Verileri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	635.662	835.996	32 1.434.570	72 1.685.734	18 1.922.505	14 2.148.814	12 2.384.213	11 3.076.564	29 2.305.586	-25
Risk Ağırlıklı Varlıklar	3.513.94	5.620.40	60 10.702.45	90 11.665.20	9 14.420.02	24 16.148.43	12 1.402.863	91 1.724.259	23 1.008.274	+42
Özkaynaklar	632.519	853.856	35 1.403.692	64 1.707.894	22 1.941.667	14 2.137.426	10 2.349.273	10 2.510.946	7 1.705.392	-32
Toplam Aktifler	4.179.18	6.260.04	50 8.108.829	30 11.608.95	43 14.513.41	25 17.190.09	18 21.390.02	24 27.784.94	30 13.679.81	-51
Duran Aktifler	192.844	338.447	76 547.289	62 648.106	18 745.484	15 1.035.204	39 794.409	23 1.137.854	43 1.362.737	20
Toplam Krediler ve Alacaklar	2.766.07	4.318.14	56 6.147.646	42 8.196.675	33 10.954.79	34 13.148.90	20 16.025.52	22 20.705.01	29 9.059.726	-56
Takipteki Krediler (net)	38.476	90.873	136 128.162	41 133.919	4 143.535	7 310.142	116 222.222	28 643.061	189 862.681	34
Takipteki Krediler	128.578	235.656	83 324.748	38 456.210	40 447.151	-2 615.730	38 648.921	5 1.158.191	78 1.784.640	54
Özel Karşılıklar	90.102	144.783	61 196.586	36 322.291	64 303.616	-6 305.588	1 426.699	40 515.130	21 921.959	79
Likit Aktifler	939.645	1.387.53	48 1.277.521	-8 2.576.119	102 2.668.735	4 2.819.904	6 3.895.274	38 5.455.889	40 3.195.582	-41
Kısa Vadeli Yükümlülükler	2.862.11	3.655.56	28 3.940.158	8 5.601.721	42 7.312.437	31 8.321.357	14 10.796.56	30 15.462.91	43 7.069.037	-54
Net Dönem Karı (Zararı)	146.351	221.337	51 246.529	11 301.281	22 259.962	-14 216.090	-17 190.392	-12 180.604	-5 -813.470	-550
Net karpayı Geliri	286.836	417.158	45 501.390	20 599.847	20 593.538	-1 631.224	6 880.325	39 977.256	11 665.141	-32
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	455.948	661.931	45 858.684	30 1.054.604	23 1.022.072	-3 1.060.697	4 1.332.795	26 1.562.783	17 1.552.497	-1
Karpayı Dışı Gelirler (net)	169.112	244.773	45 357.294	46 454.757	27 428.534	-6 429.473	0 452.470	5 585.527	29 887.356	52

Asya Katılım Bankası 9 yıllık Finansal Oranlar Değişimi

Oranlar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%								
S1	18,09	14,87	-18	13,40	-10	14,45	8	13,33	-8	13,31	-0	13,60	2	14,27	5	18,29	28	
S2	15,13	13,64	-10	17,31	27	14,71	-15	13,38	-9	12,43	-7	10,98	-12	9,04	-18	9,04	12,47	38
S3	10,52	8,23	-22	10,56	28	9,13	-14	8,24	-10	6,41	-22	7,27	13	4,94	-32	4,94	2,50	-49
A1	66,19	68,98	4	75,81	10	70,61	-7	75,48	7	76,49	1	74,92	-2	74,52	-1	66,23	-11	66,23
A2	1,39	2,10	51	2,08	-1	1,63	-22	1,31	-20	2,36	80	1,39	-41	3,11	124	9,52	207	
A3	70,08	61,44	-12	60,53	-1	70,65	17	67,90	-4	49,63	-27	65,76	32	44,48	-32	51,66	16	
A4	4,61	5,41	17	6,75	25	5,58	-17	5,14	-8	6,02	17	3,71	-38	4,10	10	9,96	143	
L1	22,48	22,16	-1	15,75	-29	22,19	41	18,39	-17	16,40	-11	18,21	11	19,64	8	23,36	19	
L2	32,83	37,96	16	32,42	-15	45,99	42	36,50	-21	33,89	-7	36,08	6	35,28	-2	45,21	28	
K1	3,50	3,54	1	3,04	-14	2,60	-15	1,79	-31	1,26	-30	0,89	-29	0,65	-27	-5,95	-	
K2	23,14	25,92	12	17,56	-32	17,64	0	13,39	-24	10,11	-24	8,10	-20	7,19	-11	-47,70	-763	
G1	6,86	6,66	-3	6,18	-7	5,17	-16	4,09	-21	3,67	-10	4,12	12	3,52	-15	4,86	38	
G2	62,91	63,02	0	58,39	-7	56,88	-3	58,07	2	59,51	2	66,05	11	62,53	-5	42,84	-31	
G3	4,05	3,91	-3	4,41	13	3,92	-11	2,95	-25	2,50	-15	2,12	-15	2,11	-0	6,49	208	
G4	37,09	36,98	-0	41,61	13	43,12	4	41,93	-3	40,49	-3	33,95	-16	37,47	10	57,16	53	

**EK-2 Albaraka Türk Katılım Bankası Bilanço Verileri ve Finansal Oranlar
Dokuz Yıllık Gelişimi**

Albaraka Türk Katılım Bankası Bilanço Verileri 9 Yıllık Gelişimi

Bilanço Verileri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015							
Düzeltilmiş Özkaynaklar	244.383	532.505	118	647.219	10	840.250	18	997.782	19	1.194.026	20	1.858.124	56	2.256.680	21		
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.597.97	2.451.60	53	3.572.607	46	4.634.249	30	5.965.162	29	7.963.572	34	733.366	-91	1.000.215	36	1.276.236	28
Özkaynaklar	245.905	533.780	117	638.102	20	710.666	11	852.635	20	1.004.251	18	1.218.333	21	1.497.268	23	1.790.927	20
Toplam Aktifler	2.491.81	3.690.02	48	4.789.108	30	6.414.914	34	8.406.301	31	10.460.88	24	12.327.65	18	17.216.55	40	23.046.42	34
Duran Aktifler	49.229	57.633	17	103.797	80	171.558	65	241.897	41	277.972	15	341.244	23	461.151	35	596.383	29
Toplam Krediler ve Alacaklar	1.832.86	2.694.91	47	3.657.261	36	4.632.510	27	6.270.895	35	7.264.810	16	9.058.404	25	11.987.58	32	15.474.04	29
Takipteki Krediler (net)	234	9.744	4.0	40.595	31	19.025	-53	27.330	44	13.054	-52	24.880	91	26.240	5	39.714	51
Takipteki Krediler	34.695	42.876	24	105.819	14	170.087	61	190.850	12	171.936	-10	222.549	29	279.668	26	326.975	17
Özel Karşılıklar	34.461	33.132	-4	65.224	97	151.062	132	163.520	8	158.882	-3	197.669	24	253.428	28	287.261	13
Likit Aktifler	442.385	772.775	75	936.380	21	1.256.735	34	1.491.090	19	2.449.354	64	2.496.516	2	3.907.070	57	5.442.792	39
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.817.81	2.484.86	37	2.492.044	0	4.314.763	73	4.622.052	7	4.175.807	-10	4.385.823	5	11.184.97	155	14.653.09	31
Net Dönem Karı (Zararı)	69.381	84.979	22	136.242	60	105.279	-23	134.044	27	160.155	19	191.835	20	241.409	26	252.631	5
Net karpayı Geliri	122.393	178.552	46	273.536	53	307.502	12	316.158	3	385.648	22	485.898	26	625.176	29	698.974	12
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	199.908	245.430	23	360.923	47	440.864	22	472.253	7	552.664	17	705.558	28	894.827	27	977.566	9
Karpayı Dışı Gelirler (net)	77.515	66.878	-14	87.387	31	133.362	53	156.095	17	167.016	7	219.660	32	269.651	23	278.592	3

Albaraka Türk Katılım Bankası 9 yıllık Finansal Oranlar Değişimi

Oranlar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015							
S1	15,29	21,72	42	18,12	-17	15,33	-15	14,09	-8	12,53	-11	13,03	4	14,86	14	14,15	-5
S2	9,87	14,47	47	13,32	-8	11,08	7	10,14	-8	9,60	-5	9,88	3	8,70	-12	7,77	-11
S3	7,89	12,90	63	11,16	-14	8,40	-25	7,27	-14	6,94	-4	7,11	2	6,02	-15	5,18	-14
A1	73,56	73,03	-1	76,37	5	72,21	-5	74,60	3	69,45	-7	73,48	6	69,63	-5	67,14	-4
A2	0,01	0,36	2,7	1,11	20	0,41	-63	0,44	6	0,18	-59	0,27	53	0,22	-20	0,26	17
A3	99,33	77,27	-22	61,64	-20	88,81	44	85,68	-4	92,41	8	88,82	-4	90,62	2	87,85	-3
A4	1,98	1,56	-21	2,17	39	2,67	23	2,88	8	2,66	-8	2,77	4	2,68	-3	2,59	-3
L1	17,75	20,94	18	19,55	-7	19,59	0	17,74	-9	23,41	32	20,25	-14	22,69	12	23,62	4
L2	24,34	31,10	28	37,57	21	29,13	-22	32,26	11	58,66	82	56,92	-3	34,93	-39	37,14	6
K1	2,78	2,30	-17	2,84	24	1,64	-42	1,59	-3	1,53	-4	1,56	2	1,40	-10	1,10	-22
K2	28,21	15,92	-44	21,35	34	14,81	-31	15,72	6	15,95	1	15,75	-1	16,12	2	14,11	-13
G1	4,91	4,84	-1	5,71	18	4,79	-16	3,76	-22	3,69	-2	3,94	7	3,63	-8	3,03	-16
G2	61,22	72,75	19	75,79	4	69,75	-8	66,95	-4	69,78	4	68,87	-1	69,87	1	71,50	2
G3	3,11	1,81	-42	1,82	1	2,08	14	1,86	-11	1,60	-14	1,78	12	1,57	-12	1,21	-23
G4	38,78	27,25	-30	24,21	-11	30,25	25	33,05	9	30,22	-9	31,13	3	30,13	-3	28,50	-5

**EK-3 Kuveyt Türk Katılım Bankası Bilanço Verileri ve Finansal Oranlar
Dokuz Yıllık Gelişimi**

Kuveyt Türk Katılım Bankası Bilanço Verileri 9 Yıllık Gelişimi

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%							
Bilanço Verileri																	
Düzeltilmiş Özkaynaklar	249.052	393.499	58	711.861	81	795.749	12	1.262.629	59	1.754.966	39	1.927.929	10	2.678.763	39	3.404.564	27
Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.659.60	2.672.36	61	4.555.841	70	5.465.599	20	7.406.214	36	10.953.94	48	1.103.736	-90	1.504.782	36	1.805.118	20
Özkaynaklar	247.238	388.583	57	685.679	76	807.312	18	1.256.685	56	1.437.978	14	1.684.037	17	2.302.049	37	3.022.870	31
Toplam Aktifler	2.936.08	3.868.31	32	5.768.034	49	6.904.526	20	9.727.117	41	14.897.59	53	18.910.51	27	25.893.54	37	34.008.17	31
Duran Aktifler	136.873	159.303	16	243.927	53	351.991	44	316.437	-10	524.338	66	587.103	12	730.705	24	851.399	17
Toplam Krediler ve Alacaklar	2.311.72	3.009.76	30	4.237.712	41	4.651.448	10	6.971.527	50	10.258.75	47	11.697.85	14	16.232.90	39	20.575.08	27
Takipteki Krediler (net)	53.736	73.554	37	103.362	41	150.598	46	70.299	-53	30.714	-56	33.181	8	45.493	37	71.977	58
Takipteki Krediler	117.564	133.128	13	216.346	63	298.209	38	234.342	-21	209.428	-11	285.339	36	381.676	34	481.195	26
Özel Karşılıklar	63.828	59.574	-7	112.984	90	147.611	31	164.043	11	178.714	9	252.158	41	336.183	33	409.218	22
Likit Aktifler	351.746	578.424	64	1.218.645	11	1.762.635	45	2.206.488	25	3.767.139	71	6.169.158	64	8.225.975	33	11.504.28	40
Kısa Vadeli Yükümlülükler	2.113.60	2.428.56	15	3.539.151	46	1.568.840	-56	2.642.949	68	5.983.034	126	7.778.947	30	11.206.84	44	18.470.71	65
Net Dönem Karı (Zararı)	35.501	74.123	109	104.086	40	127.133	22	159.648	26	195.042	22	250.156	28	300.343	20	370.450	23
Net karpayı Geliri	131.045	189.307	44	263.516	39	347.659	32	396.057	14	540.384	36	696.548	29	830.271	19	1.141.234	37
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	180.804	286.333	58	446.982	56	543.605	22	604.866	11	786.847	30	1.008.908	28	1.255.203	24	1.569.700	25
Karpayı Dışı Gelirler (net)	49.759	97.026	95	183.466	89	195.946	7	208.809	7	246.463	18	312.360	27	424.932	36	428.466	1

Kuveyt Türk Katılım Bankası 9 yıllık Finansal Oranlar Değişimi

Oranlar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%							
S1	15,01	14,72	-2	15,63	6	14,56	-7	17,05	17	16,02	-6	13,97	-13	14,24	2	15,09	6
S2	8,42	10,05	19	11,89	18	11,69	-2	12,92	10	9,65	-25	8,91	-8	8,89	-0	8,89	-0
S3	3,76	5,93	58	7,66	29	6,59	-14	9,67	47	6,13	-37	5,80	-5	6,07	5	6,39	5
A1	78,73	77,81	-1	73,47	-6	67,37	-8	71,67	6	68,86	-4	61,86	-10	62,69	1	60,50	-3
A2	2,32	2,44	5	2,44	-0	3,24	33	1,01	-69	0,30	-70	0,28	-5	0,28	-1	0,35	25
A3	54,29	44,75	-18	52,22	17	49,50	-5	70,00	41	85,33	22	88,37	4	88,08	-0	85,04	-3
A4	4,66	4,12	-12	4,23	3	5,10	21	3,25	-36	3,52	8	3,10	-12	2,82	-9	2,50	-11
L1	11,98	14,95	25	21,13	41	25,53	21	22,68	-11	25,29	11	32,62	29	31,77	-3	33,83	6
L2	16,64	23,82	43	34,43	45	112,35	226	83,49	-26	62,96	-25	79,31	26	73,40	-7	62,28	-15
K1	1,21	1,92	58	1,80	-6	1,84	2	1,64	-11	1,31	-20	1,32	1	1,16	-12	1,09	-6
K2	14,36	19,08	33	15,18	-20	15,75	4	12,70	-19	13,56	7	14,85	10	13,05	-12	12,25	-6
G1	4,46	4,89	10	4,57	-7	5,04	10	4,07	-19	3,63	-11	3,68	2	3,21	-13	3,36	5
G2	72,48	66,11	-9	58,95	-11	63,95	8	65,48	2	68,68	5	69,04	1	66,15	-4	72,70	10
G3	1,69	2,51	48	3,18	27	2,84	-11	2,15	-24	1,65	-23	1,65	-0	1,64	-1	1,26	-23
G4	27,52	33,89	23	41,05	21	36,05	-12	34,52	-4	31,32	-9	30,96	-1	33,85	9	27,30	-19

EK-4 Türkiye Finans Bankası Bilanço Verileri ve Finansal Oranlar Dokuz Yıllık Gelişimi

Türkiye Finans Katılım Bankası Bilanço Verileri 9 Yıllık Gelişimi

Bilanço Verileri	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%
Düzeltilmiş Özkaynaklar	420.555	575.451	37 1.006.651	75 1.169.449	16 1.372.192	17 1.617.374	18 2.107.599	30 2.498.204	19 3.164.601	27
Risk Ağırlıklı Varlıklar	2.617.05	3.744.16	43 5.997.872	60 6.801.408	13 8.031.709	18 11.357.886	41 1.142.301	-90 1.559.889	37 2.030.720	30
Özkaynaklar	434.055	587.592	35 1.001.456	70 1.193.692	19 1.406.096	18 1.613.659	15 2.125.162	32 2.522.381	19 3.153.847	25
Toplam Aktifler	4.122.63	5.616.68	36 7.104.156	26 8.699.643	22 10.691.86	23 13.528.35	27 17.616.50	30 25.126.62	43 33.494.79	33
Duran Aktifler	119.908	148.666	24 218.771	47 190.244	-13 220.671	16 203.104	-8 316.420	56 366.206	16 1.433.147	291
Toplam Krediler ve Alacaklar	2.984.83	4.497.68	51 5.498.927	22 7.123.545	30 7.975.316	12 10.346.54	30 12.763.40	23 17.447.96	37 23.056.42	32
Takipteki Krediler (net)	36.995	56.753	53 105.827	86 75.891	-28 86.183	14 75.643	-12 96.711	28 117.251	21 228.470	95
Takipteki Krediler	87.689	106.974	22 190.339	78 257.695	35 243.842	-5 245.497	1 358.259	46 441.072	23 597.317	35
Özel Karşılıklar	50.694	50.221	-1 84.512	68 181.804	115 157.659	-13 169.854	8 261.548	54 323.821	24 368.847	14
Likit Aktifler	829.583	648.093	-22 1.242.875	92 1.263.982	2 2.401.263	90 2.830.731	18 3.994.584	41 6.250.151	56 7.731.494	24
Kısa Vadeli Yükümlülükler	3.175.13	3.843.97	21 3.784.173	-2 5.983.884	58 7.576.155	27 7.830.784	3 8.847.201	13 14.135.14	60 18.217.39	29
Net Dönem Karı (Zararı)	139.808	146.943	5 160.633	9 171.388	7 205.529	20 231.587	13 283.573	22 329.277	16 334.228	2
Net karpayı Geliri	240.634	328.805	37 404.256	23 503.846	25 472.983	-6 574.459	21 792.111	38 874.083	10 1.097.832	26
Toplam Faaliyet Gelirleri (Giderleri)	312.952	419.862	34 550.026	31 710.235	29 691.456	-3 820.953	19 1.048.850	28 1.182.266	13 1.443.288	22
Karpayı Dışı Gelirler (net)	72.318	91.057	26 145.770	60 206.389	42 218.473	6 246.494	13 256.739	4 308.183	20 345.456	12

Türkiye Finans Katılım Bankası 9 yıllık Finansal Oranlar Değişimi

Oranlar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	%							
S1	16,07	15,37	-4	16,78	9	17,19	2	17,08	-1	14,24	-17	14,76	4	12,81	-13	12,47	-3
S2	10,53	10,46	-1	14,10	35	13,72	-3	13,15	-4	11,93	-9	12,06	1	10,04	-17	9,42	-6
S3	7,62	7,81	3	11,02	41	11,53	5	11,09	-4	10,43	-6	10,27	-2	8,58	-16	5,14	-40
A1	72,40	80,08	11	77,40	-3	81,88	6	74,59	-9	76,48	3	72,45	-5	69,44	-4	68,84	-1
A2	1,24	1,26	2	1,92	53	1,07	-45	1,08	1	0,73	-32	0,76	4	0,67	-11	0,99	47
A3	57,81	46,95	-19	44,40	-5	70,55	59	64,66	-8	69,19	7	73,01	6	73,42	1	61,75	-16
A4	2,91	2,65	-9	3,08	16	2,19	-29	2,06	-6	1,50	-27	1,80	20	1,46	-19	4,28	194
L1	20,12	11,54	-43	17,50	52	14,53	-17	22,46	55	20,92	-7	22,68	8	24,87	10	23,08	-7
L2	26,13	16,86	-35	32,84	95	21,12	-36	31,70	50	36,15	14	45,15	25	44,22	-2	42,44	-4
K1	3,39	2,62	-23	2,26	-14	1,97	-13	1,92	-2	1,71	-11	1,61	-6	1,31	-19	1,00	-24
K2	32,21	25,01	-22	16,04	-36	14,36	-10	14,62	2	14,35	-2	13,34	-7	13,05	-2	10,60	-19
G1	5,84	5,85	0	5,69	-3	5,79	2	4,42	-24	4,25	-4	4,50	6	3,48	-23	3,28	-6
G2	76,89	78,31	2	73,50	-6	70,94	-3	68,40	-4	69,97	2	75,52	8	73,93	-2	76,06	3
G3	1,75	1,62	-8	2,05	27	2,37	16	2,04	-14	1,82	-11	1,46	-20	1,23	-16	1,03	-16
G4	23,11	21,69	-6	26,50	22	29,06	10	31,60	9	30,03	-5	24,48	-18	26,07	6	23,94	-8